

Forwards en deferred hashed shading

Martinus Wilhelmus Tegelaers

Thesis voorgedragen tot het behalen
van de graad van Master of Science
in de ingenieurswetenschappen:
computerwetenschappen,
hoofdspecialisatie Mens-machine
communicatie

Promotor:
Prof. dr ir. P. Dutre

Assessor:
T. Do

Begeleider:
T.O. Do

© Copyright KU Leuven

Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van zowel de promotor als de auteur is overnemen, kopiëren, gebruiken of realiseren van deze uitgave of gedeelten ervan verboden. Voor aanvragen tot of informatie i.v.m. het overnemen en/of gebruik en/of realisatie van gedeelten uit deze publicatie, wend u tot het Departement Computerwetenschappen, Celestijnenlaan 200A bus 2402, B-3001 Heverlee, +32-16-327700 of via e-mail info@cs.kuleuven.be.

Voorafgaande schriftelijke toestemming van de promotor is eveneens vereist voor het aanwenden van de in deze masterproef beschreven (originele) methoden, producten, schakelingen en programma's voor industrieel of commercieel nut en voor de inzending van deze publicatie ter deelname aan wetenschappelijke prijzen of wedstrijden.

Voorwoord

Dit is mijn dankwoord om iedereen te danken die mij bezig gehouden heeft. Hierbij dank ik mijn promotor, mijn begeleider en de voltallige jury. Ook mijn familie heeft mij erg gesteund natuurlijk.

Martinus Wilhelmus Tegelaers

Inhoudsopgave

Voorwoord	i
Samenvatting	iv
Lijst van figuren en tabellen	v
1 Inleiding	1
1.1 Probleemstelling	1
1.2 Motivatie	1
1.3 Overzicht Thesis	1
2 Theorie	3
2.1 Fysische werkelijkheid	3
2.2 Notaties en definities	7
2.3 Perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem	14
2.4 Shading	21
2.5 Moderne Grafische Pijplijn	26
2.6 Probleemstelling	32
2.7 Conclusie en verder informatie	32
3 Methode-overzicht	33
3.1 Software	33
3.2 Hardware	36
3.3 Testsuite	37
3.4 Data-analyse	39
4 Forward en Deferred Shading	45
4.1 Theorie	46
4.2 Algoritme	48
4.3 Resultaten	49
4.4 Conclusie	54
4.5 Discussie	54
5 Tiled Shading	57
5.1 Theorie	57
5.2 Algoritme	59
5.3 Resultaten	63
5.4 Conclusie	66
5.5 Discussie	67

6 Clustered Shading	71
6.1 Theorie	72
6.2 Algoritme	76
6.3 Resultaten	81
6.4 Conclusie	81
6.5 Discussie	81
7 Hashed Shading	85
7.1 Theorie	85
7.2 Algoritme	97
7.3 Implementatie in nTiled	108
7.4 Testen en resultaten	108
8 Besluit	117
Bibliografie	119

Samenvatting

In dit environment wordt een al dan niet uitgebreide samenvatting van het werk gegeven. De bedoeling is wel dat dit tot 1-bladzijde beperkt blijft.

Lijst van figuren en tabellen

Lijst van figuren

2.1	Waarneming doormiddel van het oog en camera.	4
2.2	Absorptie, reflectie en transmissie van licht.	5
2.3	Het mengen van kleuren volgens een additief model.	6
2.4	Voorstelling van objecten doormiddel van driehoeken.	11
2.5	Het Cameramodel.	13
2.6	Rechtshanding Carthesisch coördinatenstelsel.	13
2.7	Verschillende Carthesische coördinatenstelsels en bijbehorende transformaties.	15
2.8	Perspectief projectie.	16
2.9	Projectie van een enkel punt.	16
2.10	Visibiliteitsprobleem in een scene met meerdere primitieven.	17
2.11	Forwaards raytracen.	18
2.12	Raytrace algoritme.	20
2.13	Het rasterisatie algoritme.	21
2.14	Uitstraling van radiantie over ω_o vanuit \mathbf{p}	22
2.15	Lambertiaanse BRDF.	23
2.16	Afstandsdempings curves.	24
2.17	Voorstelling van licht.	25
2.18	Afstandsdempings curves voor eindige lichtbronnen.	25
2.19	De logische onderverdeling van de Moderne Grafische Pijplijn.	27
2.20	De logische onderverdeling van geometrie stap.	27
2.21	De logische onderverdeling van rasterisatie stap.	28
2.22	De stappen van zowel de OpenGL als Direct3D implementaties.	30
3.1	Een oppervlakte gerenderd met de standaard lambertshader binnen <code>nTiled</code>	36
3.2	Een frame van de indoor Spaceship scene.	38
3.3	Een overzicht van de indoor Spaceship scene.	38
3.4	Een frame van de Piper's Alley scene.	41
3.5	Een overzicht van de Piper's Alley scene.	41
3.6	Een frame van de Ziggoerat stadsscene.	42
3.7	Een overzicht van de Ziggoerat stadsscene.	43

LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN

4.1	Een scene met een grote hoeveelheid van verborgen geometrie.	45
4.2	De texturen in de GBuffer gebruikt in killzone 2, geproduceerd door Guerrilla Games[44].	48
4.3	De texturen in de GBuffer gebruikt in nTiled.	49
4.4	Overzicht van de executie tijd per frame voor de drie test scenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	51
4.5	Indoor spaceship frames waarbij het aantal fragmenten één benaderd. .	52
4.6	Ziggurat stad frames waarbij de camera van positie verspringt.	52
4.7	Uitvoeringstijd als functie van het aantal lichten.	53
4.8	Uitvoeringstijd als functie van de resolutie.	53
5.1	Opdeling van het zichtveld.	58
5.2	Het Tiled Shading algoritme voor de Forward en Deferred pijplijn. . .	59
5.3	De datstructuren van Tiled Shading.	60
5.4	Projectie van lichtbol op de a -as.	62
5.5	Overzicht van de uitvoeringstijd voor Forward shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	64
5.6	Overzicht van de uitvoeringstijd voor deferred shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	65
5.7	Overzicht van de uitvoeringstijd per aantal lichten bij een resolutie van 1920 voor de drie testscenes.	68
5.8	Overzicht van de uitvoeringstijd per resolutie voor de drie testscenes. .	69
6.1	Clustering op basis van diepte, en diepte en normaal.	72
6.2	De exponentiële opdeling op basis van h_k	73
6.3	Normaalkegel op basis van een eenheidskubus.	74
6.4	Lichtruiming op basis van de normaalkegel.	75
6.5	Het Tiled Shading algoritme voor de Forward en Deferred pijplijn. .	76
6.6	De sorteer en comprimeer stap uitgevoerd over een enkel vlak.	78
6.7	De datastructuren gebruikt binnen clustered shading.	80
6.8	Overzicht van de uitvoeringstijd voor Deferred Clustered Shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	83
7.1	De onderverdelingen binnen Tiled en Clustered Shading	86
7.2	Een binaire ruimte partitie.	87
7.3	Een roosterdatastructuur.	87
7.4	De roosterdatastructuur voorgesteld als BRP.	88
7.5	Weergave van een octree bestaande uit drie lagen, links is de 3d representatie weergegeven, rechts de pointers	88
7.6	De octree datastructuur als BRP.	89
7.7	De kd-boom datastructuur.	89
7.8	De r-boom datastructuur.	90
7.9	Een voorbeeld octree.	94

7.10	Een voorbeeld hoe een series van lagen van een octree gecodeerd kan worden met behulp van een ruimtelijke hash functies.	95
7.11	Een voorbeeld van de representatie van een octree met behulp van een verbindingloze octree.	96
7.12	Een visuele weergave van het algoritme om data uit de verbindingloze octree te halen.	96
7.13	Een overzicht van Hashed shading.	97
7.14	Voorstelling van de enkele licht boom.	98
7.15	Opbouw van het initiele rooster van de enkele lichtboom.	101
7.16	De lichtoctree.	102
7.17	Visuele weergave van de datastructuren binnen de constructie van de verbindingloze octree.	105
7.18	Visuele representatie van het hashed shading algoritme.	108
7.19	Overzicht van de constructietijd van de verbindingloze octree bij verschillende seeds.	109
7.20	Overzicht van het geheugen gebruik van de verbindingloze octree bij verschillende seeds.	109
7.21	Overzicht van de constructietijd van de verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knoopgrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).	110
7.22	Overzicht van het geheugengebruik van de octree representatie van de verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knoopgrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).	111
7.22	Overzicht van het geheugengebruik van de datavoorstelling verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knoopgrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).	112
7.23	Overzicht van de executietijd voor Forward shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	113
7.24	Overzicht van de executietijd voor deferred shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.	114
7.25	Overzicht van de executietijd per aantal lichten bij een resolutie van 2560 voor de drie testscenes.	115
7.26	Overzicht van de executietijd per resolutie voor de drie testscenes.	116

Lijst van tabellen

2.1	Wiskundige notaties.	7
2.2	Wiskundige operatoren.	8
7.1	De mogelijke situaties wanneer een enkele lichtboomknoop wordt toegevoegd aan een octreeknoop.	104

Hoofdstuk 1

Inleiding

Dit is de algemene inleiding placeholder

1.1 Probleemstelling

probleem stelling placeholder

1.2 Motivatie

1.3 Overzicht Thesis

Wat volgt is een kort overzicht van de hoofdstukken binnen deze thesis:

Hoofdstuk 2: Theorie Binnen het Theorie hoofdstuk wordt een inleiding tot 3D computergrafieken gegeven. Hierbij wordt ingegaan op de visibiliteit, shading en real-time computergrafieken. Tevens wordt de relevante wiskunde en gebruikte terminologie behandeld.

Hoofdstuk 3: Methode-overzicht Het methode-overzicht wordt ingegaan op de gebruikte software en de testscenes. Hiervoor zal eerst de ontwikkelde software besproken worden. Vervolgens wordt ingegaan op de testscenes en de gebruikte data-analyse.

Hoofdstuk 4: Forward en Deferred Shading Binnen Forward en Deferred Shading worden de algoritmes geïntroduceerd waarmee geometrische complexiteit ontkoppeld kan worden van shading complexiteit.

Hoofdstuk 5: Tiled Shading Binnen het hoofdstuk Tiled Shading hoofdstuk wordt het Tiled Shading lichttoekenningsalgoritme geïntroduceerd, en vergeleken met de Forward en Deferred implementatie, geïntroduceerd in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 6: Clustered Shading In het Clustered Shading hoofdstuk wordt het Clustered Shading lichttoekenningsalgoritme geïntroduceerd. Dit algoritme is een generalisatie van het Tiled Shading algoritme. Het Clustered Shading wordt vergeleken met zowel Tiled Shading als de naïeve implementaties

1. INLEIDING

Hoofdstuk 7: Hashed Shading Het Hashed Shading hoofdstuk introduceert een nieuw algoritme voor lichttoekenning. Dit algoritme ontkoppelt de lichttoekenning van het zichtveld zonder een significant grotere aanspraak op het grafisch geheugen te maken. Dit wordt bereikt door gebruik te maken van een octree datastructuur op basis van hash functies, zodat deze compact en efficiënt gebruikt kan worden op de grafische kaart.

Hoofdstuk 8: Besluit In het besluit worden de verschillende resultaten geëvalueerd en hier de uiteindelijke conclusies aan verbonden. Tevens worden mogelijke uitbreidingen, en verder onderzoek besproken.

Hoofdstuk 2

Theorie

Zoals besproken in de inleiding draait de thesis om het renderen van drie dimensionale scenes in real-time. Het doel is hierbij veelal om geloofwaardige afbeeldingen te creeëren uit een bepaalde drie dimensionale scene beschrijving. In veel gevallen betekent dit dat de scene fotorealistisch afgebeeld dient te worden, echter andere stylistische keuzes zijn tevens mogelijk. Echter in alle gevallen is het concept van geloofwaardigheid in grote mate afhankelijk van de manier hoe mensen de wereld om zich heen waarnemen. Voordat dan ook verder ingegaan wordt op de algoritmes om dergelijke afbeelding te produceren, zal eerst ingegaan worden op deze perceptie. Nadat vastgesteld is wat bereikt dient te worden met renderen, zal ingegaan worden op hoe dit mathematisch voor te stellen, en welke algoritmes gebruikt worden om deze problemen op te lossen. Als laatste zal besproken worden hoe dit binnen huidige generatie videokaarten op hardware niveau geïmplementeerd is.

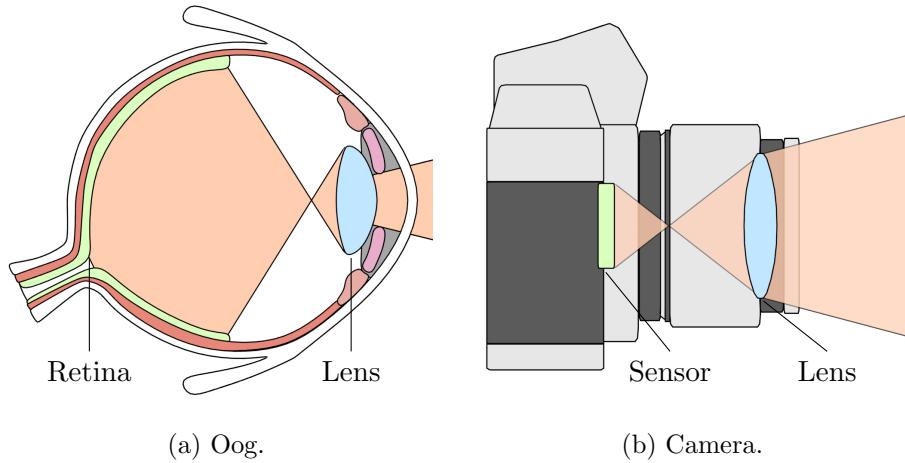
2.1 Fysische werkelijkheid

De fysische wereld waarin de mens zich bevindt wordt gedierteerd door alle fysische wetten. De mens neemt deze wereld door middel van zintuigen. Voor computer graphics, waarneming is het belangrijkste zintuig. Door middel van waarneming wordt de drie dimensionale wereld om de mens heen geïnterpreteerd. Deze interpretatie zal de fysische werkelijkheid genoemd worden binnen deze thesis. Zowel de fysische wereld als de manier waarop deze waargenomen wordt bepaald dus de fysische werkelijkheid.

2.1.1 Waarneming

De mens neemt de wereld waar door het oog. Het menselijk oog interpreteert de drie dimensionale wereld door stralen van licht te focussen op een enkel punt, doormiddel van een lens. Het enkele punt dat licht omzet naar neurosignalen wordt de retina genoemd. Een camera bootst het oog na, en projecteert licht op een electronische photosensor, die het signaal op zet naar een digitaal signaal. Dit is weergegeven in figuur 2.1.

2. THEORIE

Figuur 2.1: Waarneming doormiddel van het oog en camera.

Deze manier van projectie heeft twee belangrijke gevolgen:

- Objecten worden als kleiner waargenomen naarmate ze verder van de waarnemer af staan.
- Objecten worden waargenomen met *foreshortening*, i.e. de dimensies van een object parallel aan het gezichtsveld, worden als kleiner waargenomen dan dimensies van hetzelfde object loodrecht aan het gezichtsveld.

De mens verwacht dat deze eigenschappen aanwezig zijn, om beelden te interpreteren.

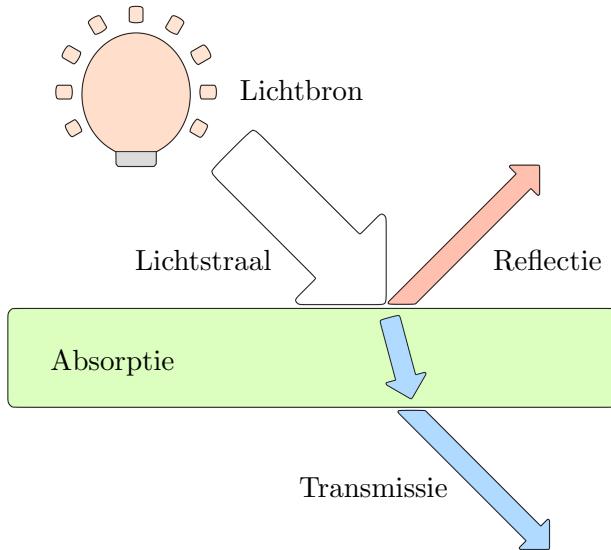
2.1.2 Licht

Het tweede belangrijke inzicht bij waarneming is dat de wereld wordt waargenomen door middel van licht. Dit betekent dat bij afwezigheid van licht, het niet mogelijk is om iets waar te nemen. Verder betekent dat ook dat het gedrag van licht een grote invloed heeft op de manier hoe de wereld wordt waargenomen.

Licht is electromagnetische straling. Voor Computer Graphics is met name de optica van belang. Hierin wordt licht, en de interactie tussen licht en materie bestudeerd. Deze wetten vormen veelal de basis om licht te simuleren. Licht zal onder normale omstandigheden, zich altijd in een rechte lijn zolang het binnen hetzelfde medium blijft. Indien het licht in contact komt met een nieuw medium zijn er verschillende fenomenen die kunnen gebeuren:

Absorptie Het licht wordt geabsorbeerd door de atomen van het nieuwe medium, en uitgestoten als warmte. Hierbij gaat het licht verloren.

Reflectie Het licht wordt gereflecteerd op het oppervlakte van het nieuwe medium. Hierbij wordt het licht terug de scène ingestuurd. De hoek van reflectie hangt

Figuur 2.2: Absorptie, reflectie en transmissie van licht.

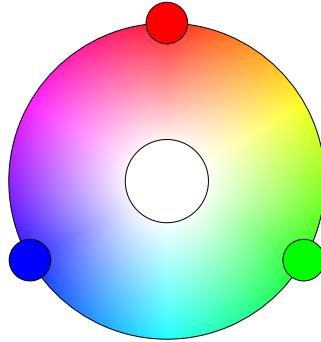
af van het type medium. Indien het materiaal zich gedraagt als een spiegel, en zal het licht teruggekaatst worden met dezelfde hoek gespiegeld om de normaal. Indien het materiaal licht diffuus weerspiegelt betekent dat de hoek van inval niet uitmaakt voor de reflectie en deze min of meer willekeurig is.

Transmissie Het licht plant zich verder voort door het nieuwe medium, opnieuw in een rechte lijn, met mogelijk een iets andere richting op basis van de brekingsindex van het nieuwe en het oude medium.

Deze fenomenen zijn verder geillustreerd in figuur 2.2. Ze zijn niet exclusief aan elkaar. Een medium kan dus bijvoorbeeld een gedeelte van het licht absorberen en een ander gedeelte reflecteren.

Zoals eerder vermeld, neemt het oog de wereld waar door licht op te vangen. Het merendeel van het licht dat opgevangen wordt is gerelecteerd via een of meerdere oppervlaktes. Een belangrijke constatering is dat objecten slechts zichtbaar zijn als er binnen het medium geen (onderzichtige) andere media liggen tussen het object en de lens. Dit is een triviale constatering in de fysische werkelijkheid echter dit zal niet triviale consequenties hebben binnen de computer graphics zoals later zal worden beschreven.

Om de interactie van licht te simuleren is het van belang dat licht meetbaar is. Er zijn hiervoor twee sets van eenheden, radiometrie en fotometrie. Binnen radiometrie wordt slechts de lichtkracht over alle golflengte gemeten. Bij fotometrie wordt deze kracht gewogen, aan de hand van het gestandardiseerde model voor de perceptie van helderheid. Fotometrie is van belang voor computer graphics, omdat het inzicht geeft in de perceptie van de mens. Echter binnen deze thesis zal slechts kort ingegaan worden op radiometrie.

Figuur 2.3: Het mengen van kleuren volgens een additief model.

De belangrijkste termen van Radiometrie zijn opgesteld in tabel ???. Binnen computer graphics is de belangrijkste eenheid radiantie. Dit is de flux per eenheid geprojecteerde oppervlakte per eenheid ruimtehoek. Radiantie meet de flux op een willekeurig punt in de ruimte, komende van een specifieke hoek en gemeten over een oppervlakte eenheid op een denkbeeldige oppervlakte loodrecht op de hoek. Radiantie heeft de volgende eigenschappen die van belang zullen zijn indien deze berekend dient te worden gedurende de simulatie van licht:

- Radiantie is constant binnen een straal die zich voortplant door vacuum. Tevens is het gelijk in beide richtingen die een straal zich voort kan planten
- Indien het punt van meting op een oppervlakte wordt genomen, maakt het niet uit of de flux binnentkomt, of uitgaand is. Het maakt zelfs niet uit of de flux geabsorbeerd, gereflecteerd, of doorgelaten wordt door het materiaal.

2.1.3 Kleur

Een tweede belangrijk aspect van licht voor computer graphics is het concept kleur. Het concept kleur is niet een fysisch verschijnsel, maar een consequentie van hoe ogen licht interpreteren. De mens neemt slechts een gedeelte van al het licht waar. Dit wordt het zichtbare licht genoemd. Het menselijk oog interpreteert het licht door het zowel een intensiteit als een kleur toe te kennen. De kleur die waargenomen wordt van een lichtstraal is afhankelijk van het licht. Een gemiddeld persoon is in staat om 3 verschillende primaire kleuren waar te nemen, rood, blauw en groen. Elke zichtbare kleur kan voorgesteld worden als een mix van deze primaire kleuren. De manier om deze kleuren te mengen is afgebeeld in figuur 2.3 Belangrijk om hierbij te vermelden is dat licht zich gedraagt als additieve kleurmenging. Dit houdt in dat indien verschillende kleuren licht op hetzelfde punt worden afgebeeld, dit punt zal worden waargenomen als de kleur gelijk aan de optelling van deze lichten.

Objecten kunnen tevens een kleur hebben. Reeds is besproken dat objecten worden waargenomen door de reflectie van hun licht. De kleur van een object is dan ook het gevolg van de gedeeltelijk absorptie van licht. In het geval dat een gekleurd object wordt verlicht met puur wit licht, zal slechts het licht dat overeenkomt in frequentie met de kleur van het object weerspiegeld worden. De frequenties

Type	Notatie	Voorbeelden
Hoek	Griekse kleine letters	θ
Scalar	Cursieve kleine letters	c
Vector of punt	Dikgedrukte kleine letters	\mathbf{p}
Matrix	Dikgedrukte Hoofdletters	\mathbf{M}
Functie	Cursieve (kleine) letters	f

Tabel 2.1: Wiskundige notaties.

tegenovergesteld aan de kleur van het object, zullen worden geabsorbeerd door het object.

2.1.4 Simulatie

Computer graphics heeft als doel om de fysische werkelijkheid te benaderen. Echter hiervoor is het niet nodig om de volledige fysische werkelijkheid te benaderen. Het simuleren van de fysische werkelijkheid om een afbeelding te verkrijgen, het renderen, kan dus in grofweg in twee problemen ingedeeld worden:

- Wat is zichtbaar binnen een scene vanuit het huidige gezichtspunt.
- Hoe ziet datgene wat zichtbaar is er uit binnen onze afbeelding.

Wat afgebeeld wordt op een afbeelding, hangt af van twee aspecten, hoe wordt de 3d scene op het 2d beeld geprojecteerd. En wat van elk object dat geprojecteerd kan worden is daadwerkelijk zichtbaar op de uiteindelijk afbeelding. Het eerste wordt perspectief projectie genoemd. Het tweede probleem wordt het visibiliteitsprobleem probleem genoemd.

Hoe hetgene wat afgebeeld wordt, er uiteindelijk uit ziet binnen onze afbeelding, wordt in de tweede stap bepaald. Deze stap wordt shading genoemd, en alle berekeningen gerelateerd aan kleur, absorptie, weerspiegeling etc, vallen hier onder.

2.2 Notaties en definities

Voordat de achterliggende theorie verder behandelt wordt, zal eerst kort ingegaan worden op de verschillende notaties en definities binnen deze thesis.

2.2.1 Mathematische notaties

Binnen deze thesis zal veelvuldig gebruik gemaakt worden van verschillende mathematische notaties. Tabel 2.1 beschrijft de wiskundige notatie van de verschillende symbolen. Tevens zijn de meest gebruikte operatoren gegeven in tabel 2.2. In de

Operator	Notatie	Voorbeelden
Vloer	$\lfloor \dots \rfloor$	$\lfloor x \rfloor$
Plafond	$\lceil \dots \rceil$	$\lceil x \rceil$
klem	$\dots _{[a,b]}$	$x _{[0,1]}$

Tabel 2.2: Wiskundige operatoren.

volgende subsecties zullen de belangrijkste mathematische concepten verder worden uitgewerkt.

Euclidische ruimtes

De standaard ruimte waarin binnen Computer Graphics gewerkt wordt is de Euclidische ruimte, genoteerd als \mathbb{R}^n . Een vector binnen deze ruimte is gedefinieerd als een geordende lijst bestaande uit n reële getallen:

$$\mathbf{v} \in \mathbb{R}^n \Leftrightarrow \mathbf{v} = \begin{pmatrix} v_0 \\ v_1 \\ \vdots \\ v_{n-1} \end{pmatrix} \text{ waar } v_i \in \mathbb{R}$$

Een vector beschrijft een richting en grootte relatief aan de oorsprong van het coördinatenstelsel. Een punt wordt tevens voorgesteld als een geoordende lijst bestaande uit n reële getallen:

$$\mathbf{p} \in \mathbb{R}^n \Leftrightarrow \mathbf{p} = \begin{pmatrix} p_0 \\ p_1 \\ \vdots \\ p_{n-1} \end{pmatrix} \text{ waar } p_i \in \mathbb{R}$$

Een punt beschrijft een positie in de ruimte \mathbb{R}^n waartoe deze behoort.

Zowel punten als vectoren kunnen worden gemanipuleerd met matrices. Een matrix is gedefinieerd als een blok van $p \times q$ reële getallen:

$$\mathbf{M} = \begin{bmatrix} m_{00} & m_{01} & \dots & m_{0,q-1} \\ m_{10} & m_{11} & \dots & m_{1,q-1} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ m_{p-1,0} & m_{p-1,1} & \dots & m_{p-1,q-1} \end{bmatrix} = [m_{ij}]$$

Enkele veel voorkomende transformaties die voorgesteld kunnen worden als matrix zijn rotatie, schaling en scheer:

$$\begin{aligned}
 \text{Rotatie over hoek } \theta \text{ } \mathbf{R}_x &= \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & \cos \theta & -\sin \theta \\ 0 & \sin \theta & \cos \theta \end{bmatrix} \\
 \mathbf{R}_y &= \begin{bmatrix} \cos \theta & 0 & -\sin \theta \\ 0 & 1 & 0 \\ \sin \theta & 0 & \cos \theta \end{bmatrix} \\
 \mathbf{R}_z &= \begin{bmatrix} \cos \theta & -\sin \theta & 0 \\ \sin \theta & \cos \theta & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \\
 \text{Schaling met } s \text{ } \mathbf{S} &= \begin{bmatrix} s & 0 & 0 \\ 0 & s & 0 \\ 0 & 0 & s \end{bmatrix} \\
 \text{Scheer met } \lambda \text{ } \mathbf{H}_{0,2} &= \begin{bmatrix} 1 & 0 & \lambda \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}
 \end{aligned}$$

Matrices kunnen samengesteld worden met behulp van matrix vermenigvuldiging. Dit leidt er bijvoorbeeld toe dat de transformatie waarbij een vector \mathbf{v} eerst wordt geroteerd over de x -as:

$$\mathbf{v}' = \mathbf{R}_x \mathbf{v}$$

en vervolgens geschaald met een waarde s :

$$\mathbf{v}'' = \mathbf{S} \mathbf{v}'$$

gelijk is aan de samenstelling van de transformaties R_x en S .

$$\mathbf{v}'' = \mathbf{S}(\mathbf{R}_x \mathbf{v}) = (\mathbf{S}\mathbf{R}_x)\mathbf{v}$$

Homogene coördinaten

In theorie is het mogelijk om zowel punten en vectoren in de drie dimensionale Euclidische ruimte, \mathbb{R}^3 , voor te stellen als een 3-tupel van reële getallen. Echter binnen deze voorstelling is het niet mogelijk om de translatie transformatie als matrix voor te stellen. Dit heeft geen invloed op vectoren, gezien translatie niet gedefineerd is voor vectoren. Echter translaties hebben wel betekenis voor punten.

Om dit probleem op te lossen worden punten en vectoren in de drie dimensionale Euclidische ruimte \mathbb{R}^3 niet met drie maar met vier reële getallen voorgesteld. Deze voorstelling van coördinaten wordt het homogene coördinatenstelsel genoemd.

2. THEORIE

Een vector in homogene coördinaten wordt dan voorgesteld als:

$$\mathbf{v} \in \mathbb{R}^4 \Leftrightarrow \mathbf{v} = \begin{pmatrix} v_x \\ v_y \\ v_z \\ 0 \end{pmatrix} \text{ waar } v_i \in \mathbb{R}$$

Een punt in homogene coördinaten wordt voorgesteld als:

$$\mathbf{p} \in \mathbb{R}^4 \Leftrightarrow \mathbf{p} = \begin{pmatrix} p_x \\ p_y \\ p_z \\ 1 \end{pmatrix} \text{ waar } p_i \in \mathbb{R}$$

Verder worden de transformatie matrices uitgebreid van 3×3 elementen naar 4×4 elementen:

$$\mathbf{M}_{4 \times 4} = \begin{bmatrix} m_{00} & m_{01} & m_{02} & 0 \\ m_{10} & m_{11} & m_{12} & 0 \\ m_{20} & m_{21} & m_{22} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

waarbij \mathbf{M} vervangen kan worden door de rotatie, schalings en scheer matrices om de equivalenten transformatie matrices in homogene coördinaten te verkrijgen.

Nu is het mogelijk om de translatie matrix te definiëren als:

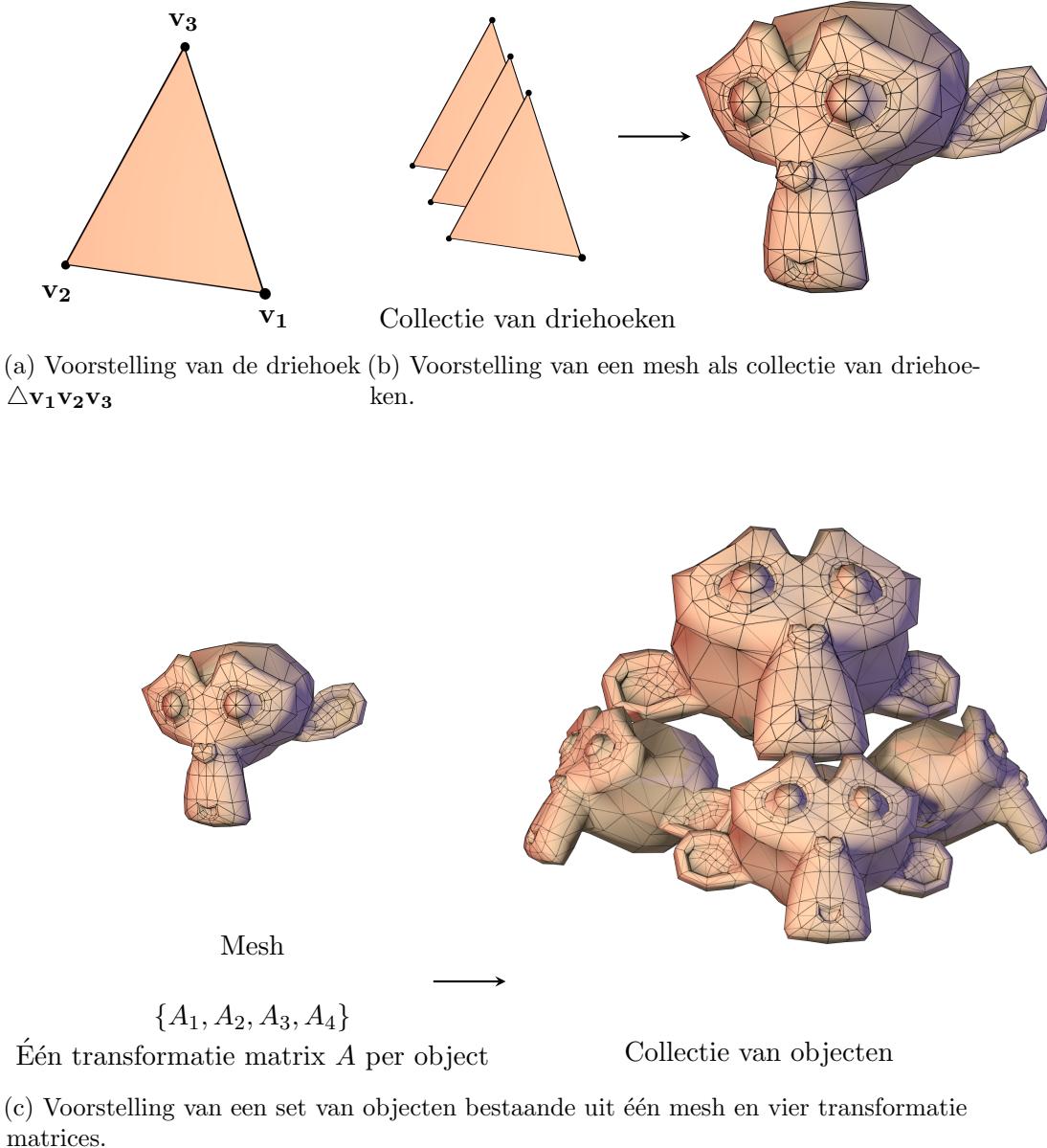
$$\mathbf{T} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & t_x \\ 0 & 1 & 0 & t_y \\ 0 & 0 & 1 & t_z \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Deze transformatie zal geen invloed hebben op vectoren, doordat $p_w = 0$, maar zal wel punten met \mathbf{t} translaten doordat $p_w = 1$.

Het is mogelijk dat voor p_w een waarde anders dan 0 of 1 gevonden wordt. In dat geval dient het punt gedeeld te worden door p_w om de correcte Euclidische coördinaten p_x , p_y en p_z te verkrijgen. Dit wordt homogenisatie genoemd.

2.2.2 Geometrische definities

Om een afbeelding te creeëren van een virtuele drie dimensionale omgeving, is het in de eerste plaats nodig om een beschrijving te hebben van deze omgeving. Om een omgeving voor te stellen wordt een set van primitieven gedefinieerd. Deze primitieven maken het mogelijk om een beschrijving te geven van elk object binnen de scène.

Figuur 2.4: Voorstelling van objecten doormiddel van driehoeken.

2. THEORIE

De basis render-primitieven die gebruikt worden in grafische render-hardware zijn punten, lijnen en driehoeken. Een enkel punt kan beschreven worden in homogene coördinaten als:

$$\mathbf{v} = \begin{pmatrix} v_x \\ v_y \\ v_z \\ v_w \end{pmatrix}$$

Doormiddel van twee en drie punten kunnen respectievelijk lijnen en driehoeken voorgesteld worden. Een driehoek wordt genoteerd als:

$$\triangle \mathbf{v}_1 \mathbf{v}_2 \mathbf{v}_3$$

Indien gesproken wordt binnen deze thesis over primitieven, zal, indien niet anders aangegeven, gedoeld worden op driehoeken. Met behulp van driehoeken is het mogelijk om de geometrie van alle objecten in een scene te beschrijven. Dit proces is weergegeven in figuur 2.4. Door een collectie van verschillende driehoeken te nemen, wordt een *mesh* gevormd. Een *mesh* beschrijft het oppervlakte van een object, zoals weergegeven in fig. 2.4b. Vervolgens wordt een *object* gedefinieerd doormiddel van een referentie naar een *mesh* en een transformatiematrix *A*. Deze transformatiematrix beschrijft de locatie, schaal en rotatie van de *mesh* van het *object* binnen de drie dimensionale omgeving. Hierdoor is het mogelijk om meerdere objecten op verschillende plekken in de wereld voor te stellen met dezelfde *mesh* en een verschillende matrix. Een voorbeeld van een set van vier objecten met dezelfde mesh maar verschillende transformatiematrices is weergegeven in figuur 2.4c.

De volledige beschrijving van een omgeving zal een *scene* genoemd worden. Deze bevat de definities van de verschillende objecten binnen de wereld, als ook de lichten en eventuele cameras en gezichtspunten.

2.2.3 Camera model

Het gezichtspunt, of *camera* binnen deze thesis is het standaard camera model binnen computer graphics. Zoals geïllustreerd in figuur 2.5.

De volgende vectoren en punten zijn hiervoor gedefinieerd

Up De lokale y-as van de camera.

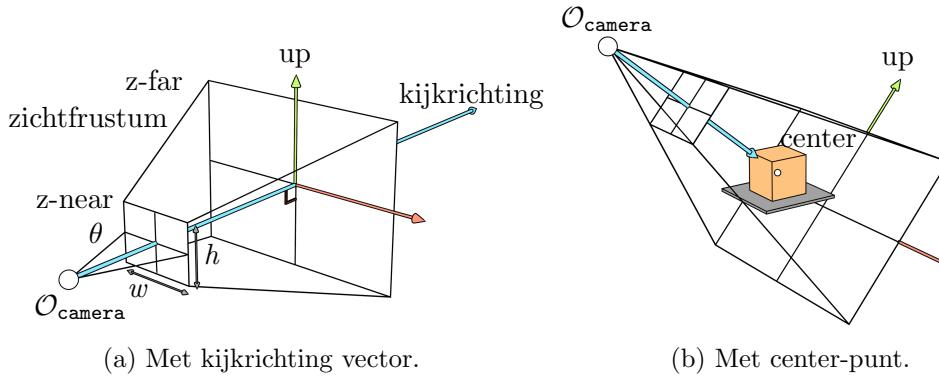
Eye (x, y, z) positie van de camera in wereld coördinaten.

Centre (x, y, z) positie waarnaar de camera kijkt

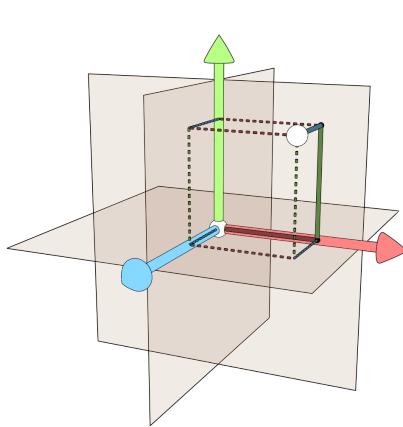
Z-near de near z plane waarop het beeld wordt geprojecteerd.

Z-far Het vlak waarachter fragmenten niet meer worden weergegeven.

De *Z-near* en *Z-far* in combinatie met *Eye* creeert de view frustum. Slechts Primitieven binnen dit view frustum zullen worden gerenderd.

Figuur 2.5: Het Cameramodel.

Figuur 2.6: Rechtshandig Carthesisch coördinatenstelsel.

2.2.4 Coordinaten Stelsels

Zoals reeds vermeld in sectie 2.2.1 wordt een drie dimensionale ruimte \mathbb{R}^3 gebruikt om de scènes voor te stellen. Waarbij punten zich bevinden op positie \mathbf{p} . Voordat een dergelijk punt echter een betekenis heeft, dient een oorsprong en een set van drie onafhankelijke vectoren te worden gedefinieerd. Deze combinatie van oorsprong en basis wordt een coördinatenstelsel genoemd. Hiermee is het mogelijk om punt \mathbf{p} eenduidig vast te leggen in de Euclidische ruimte. De oorsprong beschrijft het nulpunt, waaraan alle punten relatief zijn. De drie onafhankelijke vectoren, of assen, definiëren vervolgens hoe de positie van punt \mathbf{p} relatief aan de oorsprong verkregen kan worden.

Binnen de meeste 3D pakketten wordt een Carthesisch rechtshandig coördinatenstelsel gebruikt. Een Carthesisch coördinatenstelsel is gedefinieerd aan de hand van drie loodrechte vlakken, waarbij een punt de positie op elke as beschrijft. Dit is weergegeven in figuur 2.6. De orientatie van een coördinatenstelsel is afhankelijk van de richting en volgorde van de assen. Binnen deze thesis wordt altijd gebruik gemaakt van rechtshandige coördinatenstelsels, zodanig dat de y -as omhoog wijst,

2. THEORIE

en de x -as naar rechts. De negatieve z -as wijst vervolgens voorwaards. Positieve rotaties zijn in dit geval tegen-de-klok-in.

Een belangrijke observatie is dat het mogelijk is om van coördinatenstelsel te veranderen door transformatie en projectie matrices toe te passen op de basis en oorsprong, en dus op alle objecten binnen een bepaalde ruimte. Hierdoor is het mogelijk om verschillende coördinatenstelsels te definiëren. Om een scene op te stellen worden de volgende coördinatenstelsels gebruikt.

Per mesh wordt gebruik gemaakt van een *modelruimte* om de posities van de verteces en daarmee dus de triangles te definiëren. Dit referentiekader is onafhankelijk van andere meshes.

Zoals eerder vermeld in sectie 2.2.2 is voor elk object een aparte transformatiematrix opgesteld. Hiermee wordt de geassocieerde mesh omgezet van *modelcoördinaten* naar *wereldcoördinaten*. Met één scene is één *wereldruimte* geassocieerd. Dit coördinatenstelsel beschrijft de onderlinge relatie tussen objecten, lichten, en cameras die zich bevinden in de scene.

Om de wiskunde van het renderen te vergemakkelijken wordt tevens nog een cameraruimte opgesteld, waarbij de scene zodanig wordt getransformeerd dat de oorsprong overeenkomt met de positie van de camera. De negatieve z -as komt overeen met de kijkrichting, en de x - en y -assen komen overeen met de viewport van de camera. Deze transformatie wordt bereikt met behulp van de LookAt matrix, die verder zal worden toegelicht in de volgende secties.

In de laatste stap voordat het renderalgoritme plaatsvindt, dient de cameraruimte nog omgezet te worden naar Normalised Device Coordinates (NDC). Dit is een twee dimensionaal coördinatenstelsel die de afbeelding van de scene op de viewport beschrijft in coordinaten van -1 tot 1 . Ook dit zal verder toegelicht worden in de volgende secties.

De onderlinge relatie van de verschillende ruimtes, en hoe deze in elkaar om te zetten zijn, is weergegeven in figuur 2.7.

2.3 Perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem

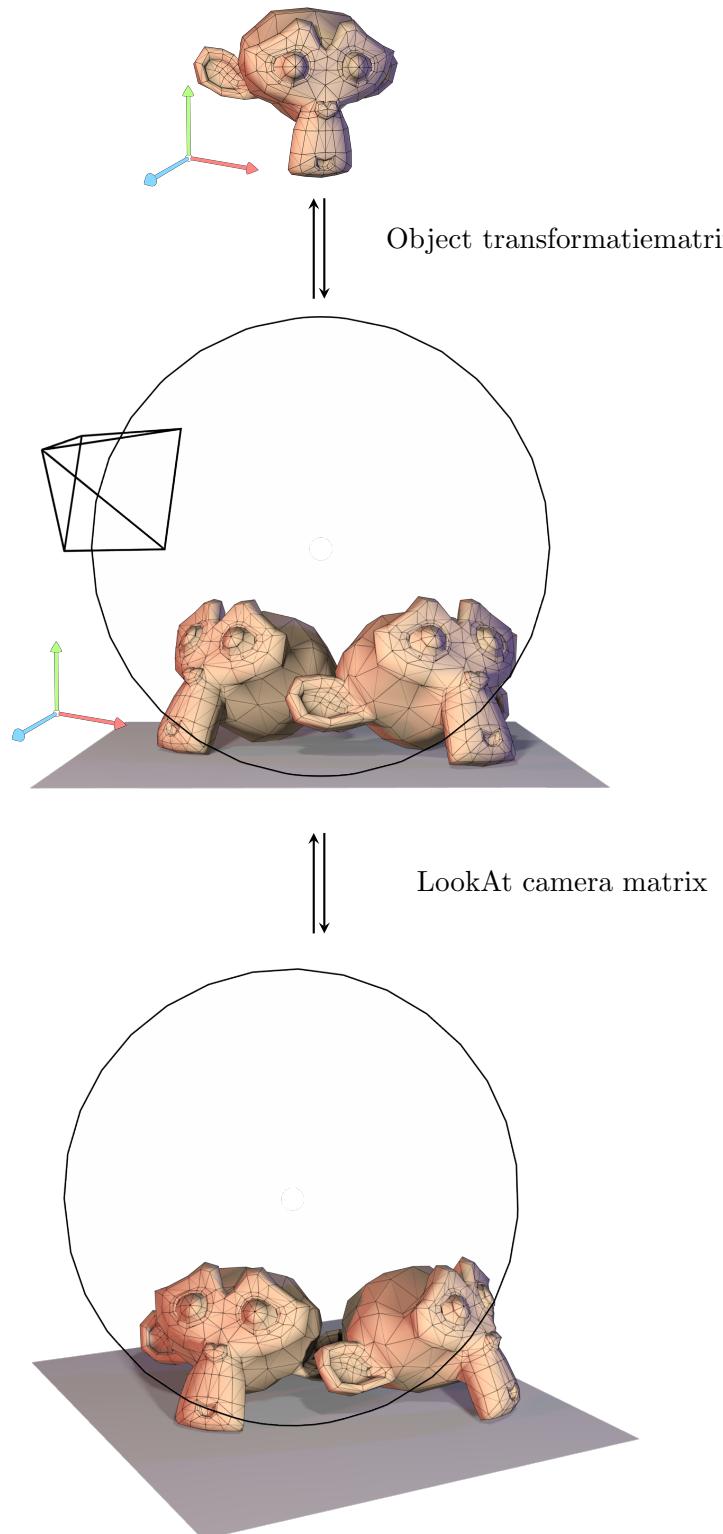
In de sectie ... zijn de twee problemen vastgesteld die opgelost dienen te worden om geloofwaardige afbeeldingen te generen. In deze sectie zal de eerste geadresseerd worden, wat is zichtbaar binnen een scene vanuit het huidige gezichtspunt. Om te bepalen wat zichtbaar is dient zowel het perspectief gesimuleerd te worden, als bepaald te worden welk van de objecten in perspectief als eerste zichtbaar is.

2.3.1 Perspectief projectie

Zoals eerder besproken zijn de twee eigenschappen van perspectief:

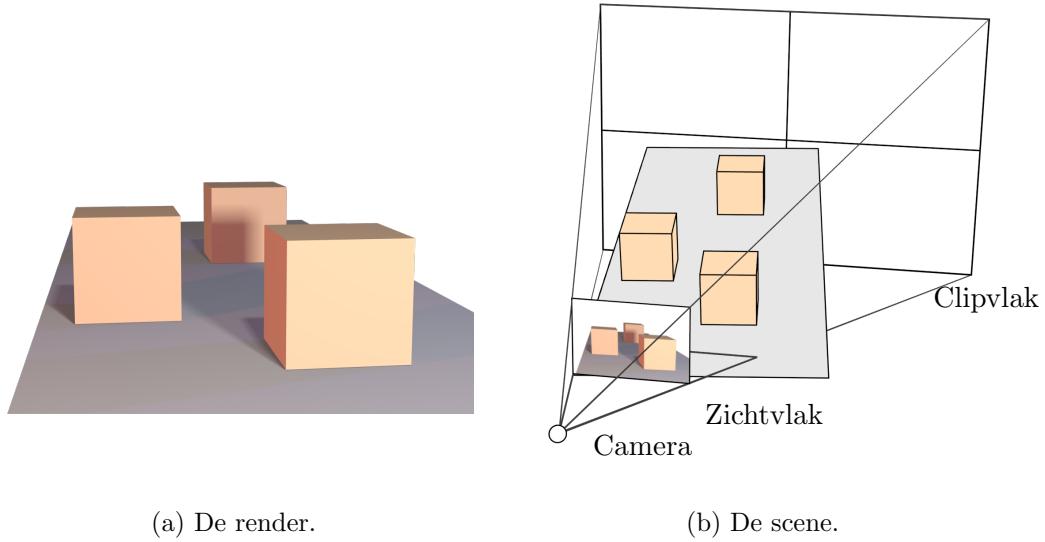
- Objecten worden als kleiner waargenomen naarmate ze verder van de waarnemer af staan.

2.3. Perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem

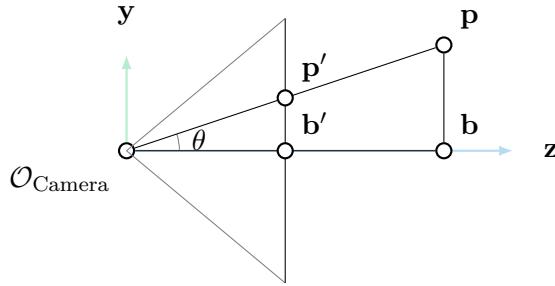

Figuur 2.7: Verschillende Carthesische coördinatenstelsels en bijbehorende transformaties.

2. THEORIE

Figuur 2.8: Perspectief projectie.

Figuur 2.9: Projectie van een enkel punt.

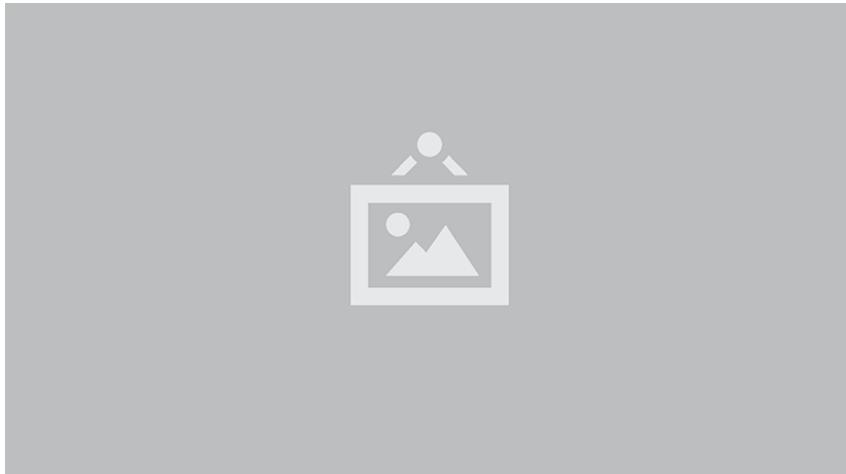
- Objecten worden waargenomen met Foreshortening, i.e. de dimensies van een object parallel aan het gezichtsveld, worden als kleiner waargenomen dan dimensies van hetzelfde object loodrecht aan het gezichtsveld.

Deze effecten kunnen gesimuleerd worden door de 3d scene te projecteren naar het oogpunt en af te beelden op het canvas. Zoals weergegeven in figuur 2.8.

Zoals eerder beschreven bestaan de objecten binnen de scenes uit meshes van primitieven. Omdat elk van deze driehoeken gedefinieerd kan worden door zijn drie vertices, is het niet nodig om elke mogelijk punt binnen de driehoek af te beelden op de canvas, maar is het genoeg om slechts deze drie vertices te projecteren.

In figuur 2.9 is de projectie p' van een enkel punt p op een enkele dimensie van de canvas weergegeven. De hoek $\angle \mathbf{a} \mathbf{b} \mathbf{c}$. Hier is te zien dat de hoek tussen C en AB'C' gelijk is. Dit betekent dat we het punt C' kunnen berekenen doordat de verhouding geldt

2.3. Perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem

Figuur 2.10: Visibiliteitsprobleem in een scène met meerdere primitieven.

$$\frac{BC}{AB} = \frac{B'C'}{AB'}$$

Verder is de afstand van het oogpunt tot de canvas, AB' , bekend. Wat ertoe leidt dat we het geprojecteerde punt gemakkelijk kunnen berekenen.

$$\begin{aligned} p'_x &= d \frac{p_x}{p_z} \\ p'_y &= d \frac{p_y}{p_z} \\ p'_z &= d \\ p'_w &= 1 \end{aligned}$$

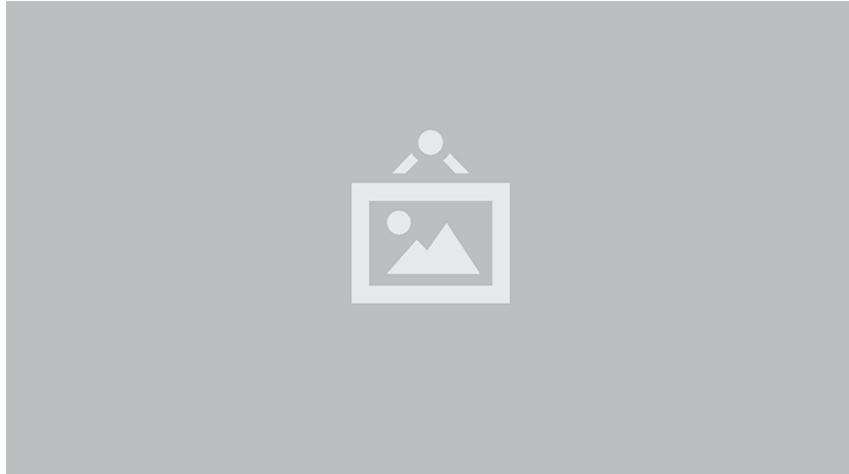
waar d de afstand van het oogpunt tot de canvas is. Binnen computer graphics wordt deze stap de perspectief deling genoemd. We kunnen deze berekeningen samenvoegen tot een enkele matrix \mathbf{P} die een punt in een specifiek coördinatenstelsel omzet naar een punt geprojecteerd op de canvas. Wat leidt tot de perspectief projectie van punten.

$$\mathbf{P}\mathbf{p} = \mathbf{p}'$$

Of deze projectie daadwerkelijk nodig is, is afhankelijk van de gekozen rendering techniek. Binnen rasterisatie is het nodig om deze stap expliciet uit te voeren. Raytracing neemt de perspectief projectie impliciet mee.

2.3.2 Visibiliteitsprobleem

Er is nu vastgesteld hoe objecten in perspectief afgebeeld op de canvas kunnen worden. Echter, hiermee is nog niet volledig vastgesteld wat daadwerkelijk zichtbaar

Figuur 2.11: Forwaards raytracen.

gaat zijn op het canvas, zoals weergegeven in figuur 2.10. Hiervoor is het tevens nodig om te bepalen welke delen van objecten zichtbaar zijn, en welke verborgen zijn achter andere objecten. Dit probleem wordt onder andere het visibiliteitsprobleem genoemd, en was een van de eerstegrote problemen binnen computer graphics.

De oplossing voor dit probleem is de realisatie dat het visibiliteitsprobleem intrinsiek een sorteerprobleem is. Stel er bestaat een minimale oppervlakte O op het canvas, waarvoor gekeken wordt welk deel zichtbaar is. Door middel van perspectief projectie is het mogelijk om te bepalen welke objecten op O worden afgebeeld. Er van uitgaande dat er een object A bestaat die afgebeeld wordt op O . Dan is dit object daadwerkelijk zichtbaar in O als er geen andere objecten op O worden geprojecteerd die dichterbij het oogpunt liggen dan object A . Wanneer alle objecten gesorteerd zijn is het per punt of het canvas mogelijk om het dichtstbijzijnde object te selecteren, en deze weer te geven op het scherm.

De algoritmes om dit efficient te doen worden verborgen oppervlakte bepalings (hidden surface determination) algoritmes genoemd. Deze kunnen grofweg ingedeeld worden in twee categorien, raytracing en rasterisatie. Hierbij zou, in theorie, geen verschil in resultaat hoeven zijn. Beide klassen van algoritmes hetzelfde doel hebben, het produceren van realistische beelden op basis van een 3d scène.

Raytracing werkt op basis van het trekken van zogenoemde stralen door \mathbf{p}' waarbij de eerste \mathbf{p} wordt bepaald. Rasterisation daarentegen, bepaalt alle mogelijke \mathbf{p}' op basis van alle mogelijke \mathbf{p} die geprojecteerd worden op \mathbf{p} . Vervolgens wordt bepaald welke \mathbf{p}' daadwerkelijk zichtbaar is.

In de volgende secties zal er kort ingegaan worden op beide technieken.

2.3.3 Raytracing

Raytracing simuleert de werking van licht en het menselijk oog, en lost hiermee zowel het visibiliteitsprobleem als het perspectief op. Er is reeds vastgesteld dat menselijke waarneming berust op het waarnemen van licht dat valt op de lens en geprojecteerd

2.3. Perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem

wordt op de retina, de lichtsensor. In theorie is het mogelijk om beelden op eenzelfde manier op te bouwen, zoals dit gebeurd in het oog. In dit geval zouden vanuit lichten willekeurige stralen geschoten kunnen worden. Hierbij is een straal gedefinieerd als zijnde een vector met een beginpunt en een richting. Wanneer een dergelijke straal door de canvas op het oogpunt valt, wordt deze meegeteld. Dit is geïllustreerd in figuur 2.11. Deze techniek wordt forwaards tracen genoemd. Echter vaak is het canvas van een camera velen malen kleiner dan de scène in kwestie. Dit zorgt ervoor dat de kans dat de canvas geraakt wordt, uitermate klein is. Hierdoor is een groot aantal lichtstralen nodig, voordat een geloofwaardige afbeelding wordt verkregen.

Met de realisatie dat we uiteindelijk slechts de stralen nodig hebben, die door het canvas op het oogpunt vallen kunnen we de techniek omdraaien. In plaats van willekeurige stralen te schieten vanuit lichten, schieten we, per punt dat we willen weten op de canvas, een straal. Deze straal zal dus altijd het oogpunt raken, en door punt \mathbf{p}' gaan. Vervolgens dient gekeken te worden welk object, als er een bestaat, deze straal raakt. Hiermee wordt punt \mathbf{p} gevonden. Vanaf \mathbf{p} kunnen we bepalen welke lichten dit punt raken, en dus hoe het punt \mathbf{p}' gekleurd dient te worden. Dit zal verder besproken worden in de sectie over shading.

Deze techniek, waarbij gestart wordt vanuit de camera wordt, achterwaardse tracing genoemd. Belangrijk om hierbij op te merken is dat ray tracing, dus voor elk punt \mathbf{p}' een punt \mathbf{p} vindt. Wanneer gesteld wordt dat punt \mathbf{p}' een (sub)pixel is, zou een algoritme dus bestaan uit twee loops. In de eerste plaats wordt per pixel een straal gegenereerd. Vervolgens wordt per straal gekeken over alle objecten welke object zowel door de straal geraakt wordt en het dichtstbij ligt. Doordat de buitenste loop over de pixels loopt, worden raytracing algoritmes dan ook wel beeldcentrische algoritmes genoemd. De pseudo code zal er als volgt uitzien:

```
for pixel in canvas:  
    ray = construct_ray(eye, pixel)  
  
    closest = None  
    for object in scene:  
        if (ray.hits(object) and  
            (closest == None or distance(object, eye) < distance(closest, eye))):  
            closest = object  
  
    do_shading(closest, ray)
```

Waarbij `do_shading` gebruikt wordt om de kleur te bepalen van de specifieke pixel. Dit is verder geïllustreerd in figuur 2.12

Dit concept is de basis voor alle raytracing algoritmes. Merk hierbij verder op, dat er geen expliciete perspectief projectie plaats vindt. Doordat stralen opgebouwd zijn beginnend in het oogpunt door punt \mathbf{p}' , wordt het perspectief impliciet gedefinieerd.

Figuur 2.12: Raytrace algoritme.

2.3.4 Rasterisatie

Rasterisatie algoritmes lossen perspectief projectie en het visibiliteitsprobleem op een verschillende volgorde op dan hoe het binnen raytracing algoritmes wordt opgelost. Waar raytracing uitgaat van het punt p' en kijkt welk object hier op valt, begint een rasterisatie algoritme met het afbeelden van alle objecten op de canvas, om vervolgens te bepalen op welke pixels deze objecten invloed hebben. In dit geval wordt uitgegaan van de punten p en worden de punten p' gevonden. Waar raytracing algoritmes dus beeld centrisch zijn, zijn rasterisatie algoritmes object centrisch. Hierbij wordt in de buitenste loop over alle objecten gelopen. En daarna per object gekeken welke pixels door dit object worden beïnvloedt. Dit leidt tot de volgende pseudo code:

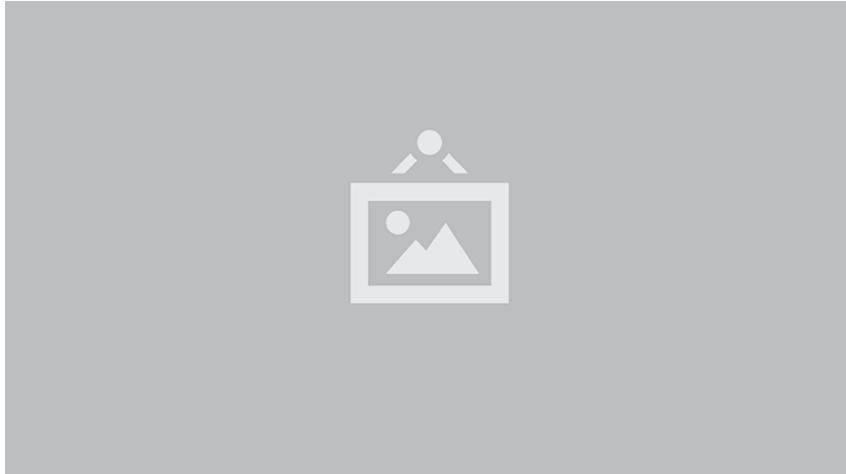
```

for object in canvas:
    projection = project(object, eye)

    for pixel in projection:
        do_shading(pixel, object)
    
```

Dit is tevens afgebeeld in figuur 2.13.

Om een enkele primitief dus af te beelden op het canvas dient eerst, voor elke hoek van dit primitief de perspectief deling uitgevoerd te worden. Hierna dient het resultaat omgezet te worden naar raster-ruimte, zodat de punten binnen pixels vallen. Vervolgens dienen de pixels overlopen te worden, om na te gaan of deze binnen of buiten het object valt of niet. Dit leidt uiteindelijk tot een set van p' , i.e. een set van pixels, die behoren tot het object. Om deze pixels efficient te overlopen, wordt meestal een bounding box in raster-ruimte gecreeerd. Slechts voor de pixels binnen deze bounding box wordt nagegaan of het object behoort tot hen of niet. Dit is weer gegeven in figuur ...

Figuur 2.13: Het rasterisatie algoritme.

Hiermee is vastgesteld dat de oplossing voor de perspectief projectie bestaat uit twee simpele stappen, die goedkoop uit te rekenen zijn. Echter, dit lost nog niet het visibiliteitsprobleem op, doordat het mogelijk is dat verschillende objecten op het punt \mathbf{p}' worden afgebeeld. Om het visibiliteitsprobleem op te lossen zijn verschillende algoritmes voorgesteld. In het volgende stuk zal het z-buffer algoritme besproken worden. Dit is het algoritme waar grafische kaarten gebruik van maken, en is daarom van belang.

Zoals opgemerkt bij de besprekking van het visibiliteitsprobleem, is dit intrinsiek een sorteert probleem, waarbij objecten geordend dienen te worden ten opzichte van de kijkas, de \mathbf{z} -as. Om het zichtbare object binnen een punt \mathbf{p}' te bepalen, dient dus bepaald te worden welk object de kleinste \mathbf{z} -as waarde heeft ten opzichte van het oogpunt. De oplossing voor dit probleem is dan ook simpel. Voor elke pixel wordt de kleinste gevonden \mathbf{z} -as waarde bijgehouden in een corresponderende twee dimensionale array. Deze array wordt een z-buffer, of een diepte-buffer (depth-buffer) genoemd. Wanneer een pixel gevonden wordt met een kleinere \mathbf{z} -waarde, wordt zowel het object in punt \mathbf{p}' als de nieuwe diepte bijgewerkt. Wanneer alle objecten overlopen zijn zal er dus per pixel bekend zijn welke objecten gebruikt dienen te worden om de shading berekening uit te voeren.

2.4 Shading

In de voorgaande secties is besproken hoe visibiliteit opgelost kan worden. Echter dit is slechts de eerste stap in het genereren van beelden. Nu vastgesteld is welke vorm objecten in de scène hebben, en welke delen van objecten daadwerkelijk zichtbaar zijn, is het tevens nodig om te bepalen hoe deze objecten er uit zien. Shading is het proces waarbij vergelijkingen worden gebruikt om te bepalen welke kleur punten dienen te hebben. Hierbij wordt verder gebouwd op de kennis van sectie 2.1. In deze sectie zal een mathematische beschrijving worden gegeven van shading.

Figuur 2.14: Uitstraling van radiantie over ω_o vanuit \mathbf{p}

2.4.1 Mathematische modelering

De belangrijkste vergelijking binnen computer graphics is de render vergelijking (rendering equation):

$$L_o(\mathbf{p}, \omega_o) = L_e(\mathbf{p}, \omega_o) + \int_{2\pi^+} f_r(\mathbf{p}, \omega_i, \omega_o) L_i(\mathbf{p}, \omega_i) \cos \theta_i d\omega_i$$

Hier weergegeven in hemisfeer vorm. Deze vergelijking toont de stabiele toestand van de stralingsenergie balans binnen een scene. Hierbij is $L_o((p), \omega_o)$ de radiantie uitgezonden vanuit punt \mathbf{p} over ω_o . Deze radiantie kan gedefinieerd worden aan de hand van de som van gereflecteerde radiantie, en de radiantie die door het punt \mathbf{p} zelf wordt uitgestraald. De uitgestraalde radiantie is $L_e(\mathbf{p}, \omega_o)$. De reflectie van radiantie wordt beschreven door het tweede deel van de render vergelijking:

$$L_o(\mathbf{p}, \omega_o) = \int_{2\pi^+} f_r(\mathbf{p}, \omega_i, \omega_o) L_i(\mathbf{p}, \omega_i) \cos \theta_i d\omega_i$$

Dit wordt de reflectie vergelijking genoemd. Hierbij wordt geïntegreerd over de gehele hemisfeer om de volledige binnengekomen radiantie te berekenen. Vervolgens specificeert een zogenoemde bidirectionele reflectie distributie functie (bidirectional reflectance distribution function BRDF), hoe de radiantie over een bepaalde ruimtehoek ω_i bijdraagt aan de uitgaande radiantie in punt \mathbf{p} over ruimtehoek ω_o . Hiermee kan precies worden vastgelegd wat de uitgaande radiantie is in punt \mathbf{p} over ruimtehoek ω_o . Dit is verder geïllustreerd in fig. 2.14.

De BRDF in essentie is de wiskundige functie die beschrijft hoe een materiaal zich gedraagt ten opzichte van licht. Deze functies hebben een aantal eigenschappen die gebruikt kunnen worden bij de berekening van de kleur van een punt.

Helmholtz reciprociteit De waarde van een BRDF blijft gelijk indien ω_i en ω_o worden omgedraaid.

Figuur 2.15: Lambertiaanse BRDF.

$$f_r(\mathbf{p}, \omega_i, \omega_o) = f_r(\mathbf{p}, \omega_o, \omega_i)$$

Lineariteit De totale gereflecteerde radiantie is gelijk aan de som van alle BRDFs op dit specifieke punt. Hierdoor wordt het mogelijk om een materiaal voor te stellen met meerdere BRDFs in hetzelfde punt.

Conservatie van energie De totaal ingevallen radiantie is gelijk aan de som van het uitgezonden licht, en het geabsorbeerde licht. Dit houdt in dat L_o niet groter dan 1 kan zijn over alle ω_o .

Het is nu mogelijk om een beschrijving van de kleur in elk punt te geven aan de hand van de radiantie die berekend kan worden met de rendering vergelijking. Hierbij zullen de materialen van objecten beschreven zijn met BRDFs. Echter er is hier nog wel een groot probleem. De radiantie die uitgezonden wordt vanuit \mathbf{p} over ω_o is afhankelijk van alle radiantie binnengekomen over de gehele hemisfeer in punt \mathbf{p} . De binnengekomende radiantie is gelijk aan de radiantie uitgezonden vanuit alle punten op de hemisfeer, volgens de Helmholtz reciprociteit. Als gevolg heeft dit dat om de radiantie te berekenen, het nodig is om alle radiantie in de scène al van te voren te weten. Dit is niet mogelijk, en dus zullen alle shading algoritmes pogingen maken om de benadering te geven van de daadwerkelijke oplossing van de rendering vergelijking. De kwaliteit van de benadering hangt af van meerdere aspecten, een grote beperkende factor binnen real-time graphics is de beschikbare rekentijd.

2.4.2 Lambertiaanse Bidirectionele Reflectie Distributie Functie

Materialen kunnen gedefinieerd worden als set van BRDFs, die het gedrag van het licht beschrijven indien het in contact komt met een object. De simpelste BRDF is de lambertiaanse BRDF. Deze BRDF beschrijft een puur diffuus oppervlakte, wat inhoudt dat de richting waarin een binnengekomende straal licht wordt gereflecteerd

Figuur 2.16: Afstandsdemplings curves.

puur willekeurig is. Dit is weergegeven in fig. 2.15. Deze BRDF heeft als uitkomst een constante waarde. Deze constante waarde wordt veelal gedefinieerd als de de *diffuse kleur* c_{dif} van dit object. Dit leidt tot de volgende functie:

$$f(\omega_i, \omega_o) = \frac{c_{\text{dif}}}{\pi}$$

Hierbij is de deling door π een gevolg van de integratie van de cosinus factor over de hemisfeer.

De lambertiaanse BRDF is als standaard materiaal gebruikt binnen deze thesis. Indien niet anders vermeld zullen afbeeldingen en testen gegeneerd zijn met deze functie.

2.4.3 Definitie van licht

Zoals eerder benoemd, draait de kern van deze thesis om het optimaliseren van het aantal lichtberekeningen in real-time toepassingen. Om deze reden is het belangrijk om het concept licht zoals gebruikt in deze thesis te definieren. Wanneer er gesproken wordt van een licht, of een lichtbron zal altijd gedoeld worden op een eindige puntlichtbron die zich bevindt op punt \mathbf{p} binnen de scène.

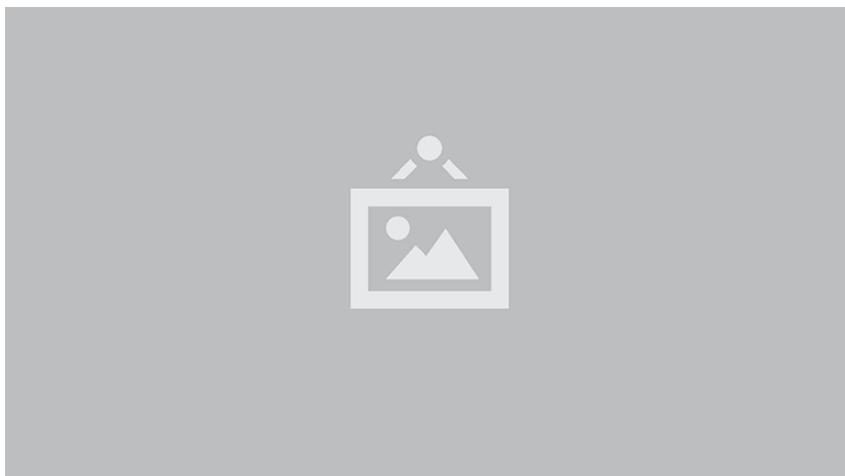
In de fysische wereld zijn lichten nooit eindig, echter de invloed die ze hebben op de omringende wereld zal bij grotere afstand 0 benaderen. Binnen de fysische wereld is dit een gevolg van absorptie door het medium waardoor het licht zich beweegt. Dit proces wordt afstands demping genoemd. Binnen de physica wordt deze relatie vastgelegd met de wet van Lambert-Beer gedefinieerd voor uniforme demping als.

$$T = e^{-\mu l}$$

waar l de padlengte van de straal licht door het medium is en μ de dempingscoefficient is.

Figuur 2.17: Voorstelling van licht.

Figuur 2.18: Afstandsdempings curves voor eindige lichtbronnen.

Hierbij wordt de demping van het licht gerelateerd aan het medium waardoor het zich beweegt. Dit leidt tot afstandsdempings (distance attenuation) curves zoals weergegeven in figuur 2.16.

Binnen veel real-time rendering toepassingen wordt afgestapt van dit fysische model. Er wordt gebruik gemaakt van een eindige benadering van deze lichtbronnen. Waarbij wordt gesteld dat het licht geen invloed meer heeft na afstand r .

Dit leidt tot een voorstelling als weergegeven in figuur 2.17.

Hierbij is de invloed in de oorsprong gelijk aan 1, en op afstand r en groter 0.

Echter om de illusie te wekken dat de lichten fysiek accuraat zijn, dient tevens een benadering gemaakt te worden van de afstandsdempings functies. Deze functies dienen te voldoen aan de eerder gestelde voorwaarde, waarbij de invloed een is in de oorsprong, en nul op afstand r . Enkele veel gebruikte benaderingen als wel de daadwerkelijke afstandsdemping zijn gegeven in figuur 2.18

2. THEORIE

Binnen de thesis zelf is gekozen voor de benadering:

$$\left(\frac{l}{r}\Big|_{[0,1]}\right)^2$$

Als laatste dienen we intensiteit van de lichtbron vast te leggen. Zoals gebruikelijk binnen computer graphics, is hier gekozen voor een rgb voorstelling. Waarbij de waardes zich bevinden in het bereik van 0 tot en met 1.

Dit alles leidt ertoe dat we een lichtbron kunnen definieren als de set van de volgende eigenschappen:

- De positie \mathbf{p} van het licht ten opzichte van een coördinatenstelsel met oorsprong O
- Een afstand r die de invloed van de lichtbron bepaalt
- Een afstandsdimensie f die het verval van invloed moduleert
- Een intensiteit \mathbf{i} die de kleur en kracht van de lichtbron bepaalt

2.5 Moderne Grafische Pijplijn

De voorgaande secties hebben een grof overzicht gegeven van zowel de problemen als oplossingen binnen het renderen van afbeeldingen. Het onderzoek binnen deze thesis richt zich op het real-time renderen. Het onderliggende gereedschap, verantwoordelijk voor het renderen van de afbeeldingen is de real-time grafische pijplijn. In deze sectie zal eerst conceptueel de opbouw van de grafische pijplijn beschreven worden, waarna in meer detail de OpenGL implementatie besproken wordt, waarmee het onderzoek binnen deze thesis is gebouwd.

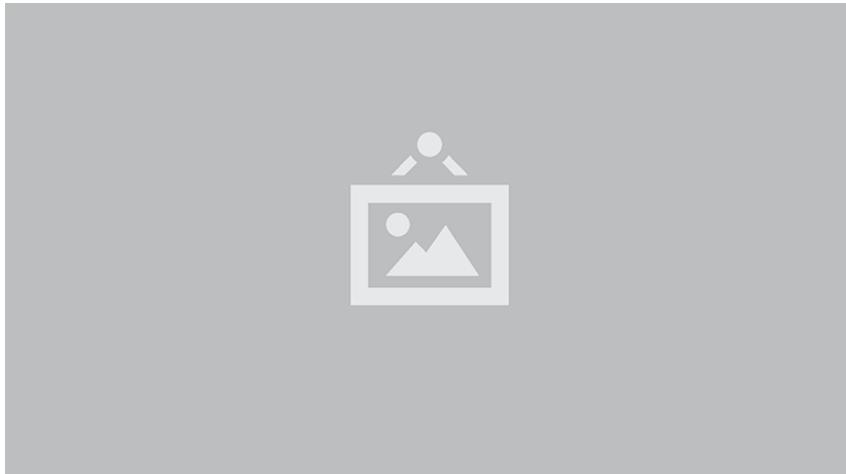
2.5.1 Conceptuele architectuur

In de fysieke wereld is een pijplijn een verzameling van stappen. Elke stap transformeert de uitkomst van de vorige stap in een volgende uitkomst. Elke stap bouwt dus verder op de voorgaande stap, echter elk van de stappen kunnen wel in parallel uitgevoerd worden. Dit betekent dat de snelheid van de pijplijn bepaald wordt door de stap met de langste bewerking.

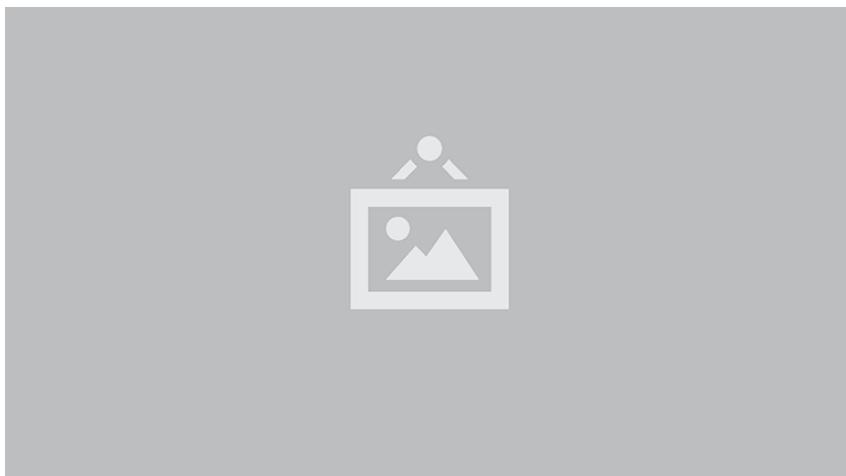
De grafische pijplijn is op een vergelijkbare manier opgebouwd en kan grofweg onderverdeeld worden in 3 conceptuele stappen.

- Applicatie stap
- Geometrie stap
- Rasteriser stap

Deze zijn tevens weergegeven in figuur 2.19.

Figuur 2.19: De logische onderverdeling van de Moderne Grafische Pijplijn.

Figuur 2.20: De logische onderverdeling van geometrie stap.

Applicatie stap

De applicatie stap beschrijft alle berekeningen die plaatsvinden binnen de applicatie van de ontwikkelaar. Belangrijke aspecten hier zijn onder de verwerking van invoer van gebruikers, het opzetten van datastructuren, collision detection, etc. Aan het einde van de applicatie stap dient een verzameling primitieven gestuurd te worden naar de geometrie stap.

Geometrie stap

De geometrie stap is verantwoordelijk voor het merendeel van per-polygon operaties. Deze stap kan verder onderverdeeld worden zoals weergegeven in figuur 2.20. De volgende sub-stappen kunnen onderscheiden worden:

2. THEORIE

Figuur 2.21: De logische onderverdeling van rasterisatie stap.

- Model- en zichtstransformaties
- Vertex shading
- Projectie
- Clipping
- Canvas afbeelding

Belangrijk hierbij is dat de conceptuele beschrijving in sommige opzichten kan verschillen van daadwerkelijke implementaties.

De geometrie stap zorgt dat objecten geproduceerd door de applicatie stap, omgezet worden naar een set van data die in de rasterisatie stap omgezet kan worden in een daadwerkelijke afbeelding. Eerst worden objecten getransformeerd zodanig dat alle primitieven zich in hetzelfde coördinaten systeem bevinden. Hierna vindt een eerste shading stap plaats die wordt uitgevoerd voor alle vertices van alle primitieven. Dit is een eerste stap in het oplossen van het shading probleem. Nadat de shading berekend is per vertex, wordt de perspectief projectie uitgevoerd en worden niet zichtbare objecten weggesneden uit het resultaat. Als laatste worden de primitieven die over zijn omgezet naar canvas coördinaten. De set van primitieven in canvas coördinaten, en corresponderende shading data wordt vervolgens doorgestuurd naar de laatste stap.

Rasterisatie stap

In de rasterisatie stap wordt de daadwerkelijke kleuren van de afbeelding berekend. Hiervoor wordt een rasterisatie algoritme uitgevoerd als beschreven in . Dit leidt tot de onderverdeling zoals weergegeven in figuur 2.21. De volgende sub-stappen kunnen onderscheiden worden:

- Driehoek opzet
- Driehoek doorkruizing

- Pixel shading
- Samenvoeging

De eerste twee stappen komen overeen met het rasterisatie algoritme. Hierbij wordt shading data uit de geometrie stap geinterpoleerd. Dit leidt tot een set van fragmenten met geassocieerde geinterpoleerde shading data. Deze worden met behulp van pixel shading verwerkt tot een specifieke kleur voor een specifieke pixel. Als laatste wordt doormiddel van het z-buffer algoritme en specificaties van de ontwikkelaar, elk van deze potentiele pixel waardes samengevoegd tot een specifieke kleur waarde die weergegeven kan worden binnen de afbeelding.

2.5.2 Moderne Grafische Pijplijn implementatie

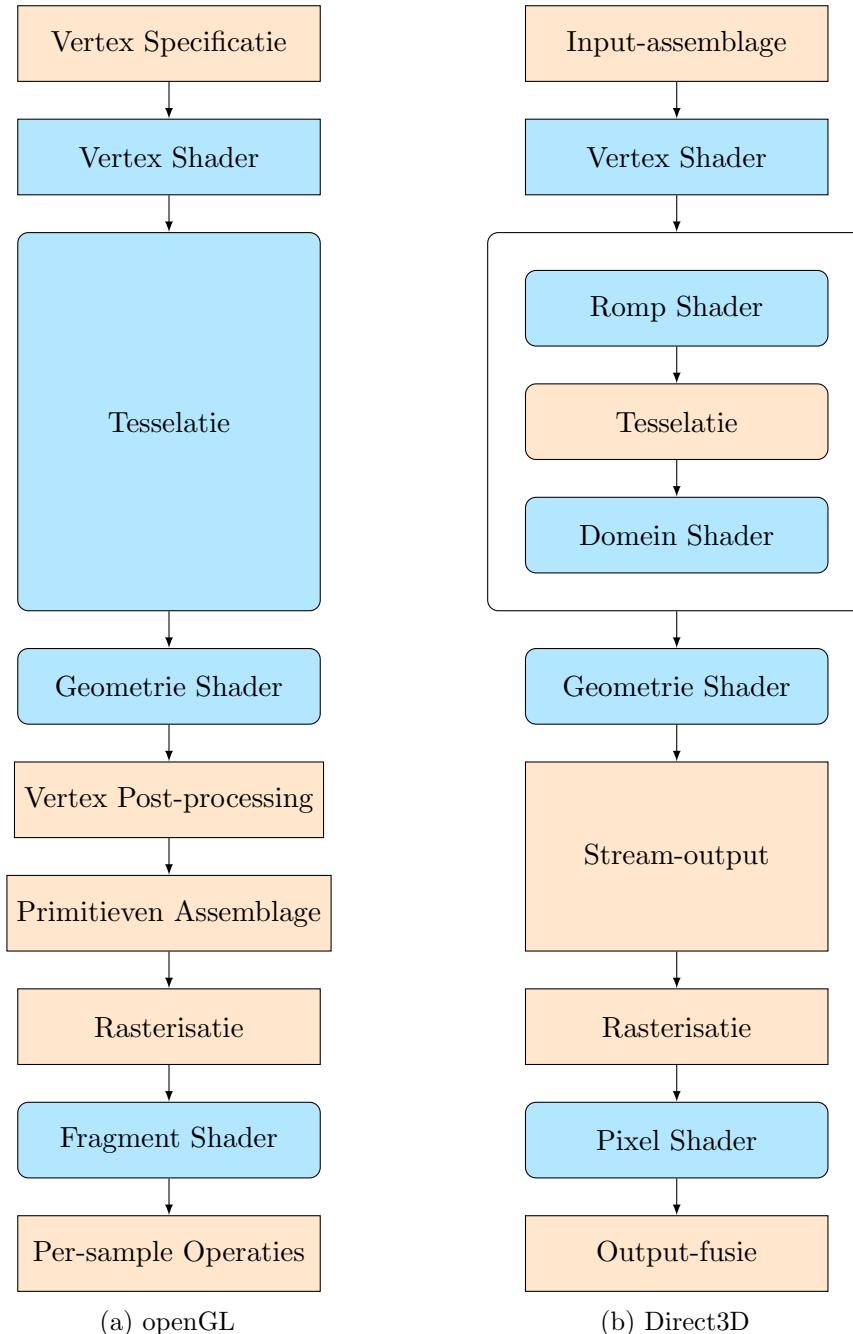
De moderne grafische pijplijn wordt gedefinieerd als een programmeerbare pijplijn. Dit houdt in dat de ontwikkelaar in staat is om zelf algoritmes te implementeren. Er zijn verschillende APIs beschikbaar waarmee een ontwikkelaar de grafische pijplijn kan gebruiken. De twee meest gebruikte industrie standaarden zijn `openGL` en `Direct3D`. `openGL` is een niet platform specifieke specificatie. Om deze reden is gekozen voor het gebruik van `openGL` binnen deze thesis. `openGL` en `Direct3D` zijn in grote mate vergelijkbaar, echter verschillen in nomenclatuur. In deze uitleg zal gebruik gemaakt worden van de naamgeving zoals geïntroduceerd in `openGL`. Indien een nieuwe term geïntroduceerd wordt zal waar nodig ook de `Direct3D` equivalent worden gespecificeerd.

De moderne grafische pijplijn is een grote mate programmeerbaar, echter in is wegens efficientie redenen slechts configurerbaar. Een overzicht van de verschillende stappen van de pijplijn voor respectievelijk `openGL` en `Direct3D` zijn gegeven in figuur 2.22a en 2.22b. Door middel van kleuren is de mate van programmeerbaarheid, aangegeven. Tevens zijn optionele stappen aangegeven door een stippellijn. In beide APIs zijn 9 stappen terug te vinden.

- Vertex Specificatie
- Vertex Shader
- Tesselatie
- Geometrie shader
- Vertex Post-Processing
- Primitieven assemblage
- Rasterisatie
- Fragment Shader
- Per-Sample operaties

De programmeerbaarheid van de pijplijn volgt uit de programmeerbare shaders, de *vertex shader*, *geometrie shader*, en *fragment shader*. Deze hebben respectievelijk invloed op vertices, primitieven en fragmenten. Fragmenten zijn de punten die worden teruggegeven nadat de primitieven zijn verwerkt door het rasterisatie algoritme, veelal komen deze overeen met pixels of subpixels.

2. THEORIE

Figuur 2.22: De stappen van zowel de OpenGL als Direct3D implementaties.

Terugkijkend op de conceptuele beschrijving van de grafische pijplijn, komen de stappen als volgt overeen met de conceptuele stages. De applicatie stage is niet gedefinieerd binnen de OpenGL pijplijn, deze bevindt zich voordat de OpenGL pijplijn wordt aan gesproken. De applicatie stap eindigt met de vertex specificatie. De applicatie specificeert hierbij een set van primitieven. Vervolgens wordt deze verzameling van vertices verwerkt door een of meerdere vertex shaders. De ontwikkelaar heeft hier volledige controle over, echter veelal vinden hier de model en gezichts transformaties plaats. Ook is het mogelijk dat hier een eerste stap in shading plaatsvindt, wat vervolgens geinterpolateerd zal worden in volgende stappen. De tesselatie en geometrie kunnen gebruikt worden om primitieven aan te passen, of zelfs volledige nieuwe geometrie te produceren of juist weg te filteren. Deze stappen zijn optioneel. De vertex post-processing, assemblage en rasterisatie zijn allemaal fixed function operaties. Deze komen overeen met de stappen, clipping, canvas afbeelding, driehoek opzet en driehoek doorkruizing. Hierin vindt op hardware niveau de uitvoering van het rasterisatie algoritme plaats, en wordt een set van fragmenten geproduceerd. Binnen de fragmentshader worden deze fragmenten gebruikt om per-pixel shading uit te voeren, waarmee een specifieke kleur wordt gegenereerd voor elk fragment. Als laatste vind dan de samenvoeging van fragmenten plaats in de per-sample operaties. Belangrijk hierbij is dat hier tevens het z-buffer algoritme wordt uitgevoerd. Dit betekent dat per-pixel shading wordt uitgevoerd voor alle pixels, en dus tevens voor pixels die uiteindelijk helemaal geen invloed hebben op de uiteindelijke afbeelding.

Als laatste zal kort ingegaan worden op de vertex en fragment shaders, en de per-sample operaties.

Vertex Shader

De vertex shader behandelt exclusief de punten, vertices, die gespecificeerd worden door de applicatie. De shaders zelf heeft geen kennis hoe elk van de vertices zich verhoudt tot primitieven. Veelal is de vertex shader verantwoordelijk voor het omzetten van de coördinaten van model naar camera of wereld ruimte, afhankelijk van de specificatie van de fragment shader. Tevens dient hier de locatie gezet te worden van de specifieke geprojecteerde locatie.

Fragment Shader

Nadat de primitieven omgezet zijn naar een set van fragmenten, wordt op elk van de fragmenten de gespecificeerde fragment shader uitgevoerd. De rasterisatie stap produceert een set van data, waaronder specifieke locatie van fragmenten, en interpolatie van berekende waarden binnen de vertex shader. Deze kunnen vervolgens gebruikt worden door de fragment shader, om de shading van dat fragment te berekenen.

De fragmentshader berekent de kleur voor elk fragment, voordat deze wordt samengevoegd in de per-sample operaties stap. Dit is veelal de stap binnen de grafische pijplijn die de meeste berekeningsmiddelen vereist. In moderne applicaties wordt hier veelal de benadering van de renderingsvergelijking berekend. Tevens is

2. THEORIE

het mogelijk voor de fragmentshader, om resultaten naar meerdere verschillende renderdoelen (*multiple render targets*) weg te schrijven.

Per-Sample Operaties

De laatste stap van een enkele uitvoering van de renderpijplijn bestaat uit de per-sample operaties. Hierin worden de verschillende fragmenten samengevoegd en weggeschreven naar de framebuffer, door middel van het z-buffer algoritme. Verder kunnen hier stappen plaatsvinden zoals compositie en het mixen van kleuren, wat belangrijk is voor de ondersteuning van transparantie.

Zoals eerder vermeld is een belangrijke observatie dat de fragmentshader wordt uitgevoerd voor elk fragment, ongeacht of deze daadwerkelijk zichtbaar is. Dit kan leiden tot een grote mate van onnodige berekeningen, indien de scene bestaat uit veel primitieven. Oplossingen hiervoor zullen verder besproken worden in volgende hoofdstukken.

2.6 Probleemstelling

2.7 Conclusie en verder informatie

In dit hoofdstuk is een introductie gegeven tot real-time computer graphics. De perceptie en fysische eigenschappen van licht vormen de onderliggende basis voor computergraphics. Hierbij dienen de eigenschappen van licht en perceptie gesimuleerd te worden om geloofwaardige afbeeldingen te creëren. Deze simulatie kan grofweg in twee problemen worden opgedeeld.

- Wat is zichtbaar
- Hoe wordt het zichtbare waargenomen.

Het eerste probleem leidt tot perspectief, en het visibiliteit probleem. Het tweede probleem wordt opgelost doormiddel van het benaderen van de renderingvergelijking. Binnen realtime graphics wordt dit alles gerealiseerd door middel van de moderne grafische pijplijn. Om deze pijplijn te gebruiken wordt binnen deze thesis gebruik gemaakt *openGL*.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de behandelde problemen, is het mogelijk om te refereren naar de volgende boeken. Voor de psychologische grondslag van kleur en perceptie, kan gerefereerd worden naar Wolfe's *Sensation and Perception* ([46]). De fysica die ten grondslag ligt aan computer graphics kan gevonden worden in Optics door Eugene Hecht ([16]). Meer toegepast op computer graphics, en tevens voor de behandeling van shading en raytracing, zijn de boeken Raytracing from the ground up ([40]), en Physical Based Rendering ([33]), een goede basis. Voor de basis van real-time rendering en de moderne grafische pijplijn vormt Real-Time Rendering ([1]) een goede basis. De basis voor Direct3D en *openGL* kan het beste begonnen worden bij hun respectievelijke documentatie websites.

Hoofdstuk 3

Methode-overzicht

Voordat ingegaan zal worden op de verschillende lichttoekenningsalgoritmes zal eerst een overzicht gegeven worden van de gebruikte software en testscenes. Om de tijds- en geheugencomplexiteit van het nieuw geïntroduceerde Hashed Shading algoritme te evalueren en te vergelijken met andere lichttoekenningsalgoritmes, is er voor gekozen om deze algoritmes te implementeren in één nieuw programma. Vervolgens is de tijds- en geheugencomplexiteit met betrekking tot de resolutie en het aantal lichten geëvalueerd aan de hand van drie testscenes. In dit hoofdstuk zal eerst de ontwikkelde software beschreven worden. Vervolgens zal ingegaan worden op de gebruikte hardware. Als laatste zullen de gebruikte testscenes en de analyse van de resultaten behandeld worden.

3.1 Software

Om de verschillende lichttoekenningsalgoritmes op een consistente manier te vergelijken, is gekozen om elk van deze algoritmes te implementeren. Hiervoor is het programma `nTiled` ontwikkeld. Naast de lichttoekenningsalgoritmes bevat dit programma alle functionaliteit die nodig is om de renderpijplijn uit te voeren, en relevante data te verzamelen.

3.1.1 Organisatie

`nTiled` kan worden onderverdeeld in de volgende modules:

- camera** De camera implementeert het cameramodel zoals beschreven in sectie 2.2.3.
- gui** De gui bevat alle componenten die nodig zijn voor het gebruikersinterface.
- log** De logmodule bevat de functies die gebruikt worden om relevante data te verzamelen.
- main** De main-module implementeert de controlerfuncties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het programma.
- math** De math-module bevat alle extra wiskundige functies die gebruikt worden binnen `nTiled`

3. METHODE-OVERZICHT

pipeline De pipeline-module is verantwoordelijk voor de gehele pijplijn en bevat de implementaties van de shaders en de datastructuren van de lichttoekenningsalgoritmes.

state De state-module bevat alle componenten gerelateerd aan de staat van een enkele uitvoering van **nTiled**. Het is hierbij verantwoordelijk voor het inlezen van de configuratiebestanden en het beheren van deze ingelezen attributen.

world De world-module is verantwoordelijk voor het inlezen en beheren van alle geometrie en lichten.

Voor een compleet overzicht van de implementatie zie de documentatie¹ en repository² van **nTiled**.

3.1.2 Libraries

nTiled is gebouwd op de volgende libraries:

openGL 4.4 en GLAD: **openGL** met behulp van **GLAD**³ verzorgt voor de rendering pijplijn.

glfw: **glfw** is de window manager, verantwoordelijk voor het aanmaken van de applicatie in het besturingssysteem en het managen van de gebruikersinput.⁴

assimp: **assimp** is gebruikt om de geometrie-objecten in **nTiled** te laden.⁵

glm: **glm** is de wiskundige library die de vector- en matrixberekeningen aan de C++ kant verzorgt.⁶

rapidjson: **rapidjson** is verantwoordelijk voor het inlezen van de **json** configuratie bestanden en het exporteren van de verzamelde data.⁷

dear, imgui: **dear**, **imgui** verzorgt de GUI.⁸

De software is ontwikkeld en gecompiled met behulp van **visual studio 2015**

3.1.3 Renderpijplijn

De renderfunctionaliteit is geïmplementeerd in de pipeline-module. De pipeline-module kan worden onderverdeeld in de Forward- en Deferred-pijplijn, die verder behandeld zullen worden in hoofdstuk 4, en de lichttoekenningsalgoritmes, die zullen worden behandeld in hoofdstuk 5 tot 7.

Voor elk lichttoekenningsalgoritme is zowel een Forward- als Deferred-shader gedefinieerd. Dit leidt tot de volgende shaders:

¹de **nTiled** documentatie kan gevonden worden op ntiled.readthedocs.io/en/latest/index.html.

²de **nTiled** repository kan gevonden worden op github.com/BeardedPlatypus/nTiled

³glad project pagina: github.com/Dav1dde/glad

⁴glfw website: www.glfw.org

⁵assimp project pagina: github.com/assimp/assimp

⁶glm website: glm.g-truc.net/0.9.8/index.html

⁷rapidjson project pagina: github.com/miloyip/rapidjson

⁸dear, imgui project pagina: github.com/ocornut/imgui

Naïef De shader zonder lichttoekenningsdatastructuur.

Tiled De shader met de Tiled Shading-datastructuur.

Clustered De shader met de Clustered Shading-datastructuur.

Hashed De shader met de Hashed Shading-datastructuur.

Alle shading-berekeningen vinden plaats in de fragment-shader. Binnen de vertex-shaders worden slechts de relevante coördinatenstelseltransformaties op de positie en normaal uitgevoerd. Binnen de fragment-shaders wordt eerst de relevante set van lichten bepaald aan de hand van het corresponderende lichttoekenningsalgoritme. Vervolgens wordt voor elk van deze lichting een shading-berekening uitgevoerd, waarbij de resultaten gesommeerd worden.

De shading-berekening is een simpele directe-lichtbenadering van een wit lambertiaansoppervlakte, zoals beschreven in sectie 2.4. Deze functie is gedefinieerd in listing 1 en komt overeen met de functie:

$$L(l_i, \mathbf{p}) = c_{\mathbf{p}} * I_i * \cos \theta * f_{\text{att}}$$

waar

$$f_{\text{att}} = \left(1 - \frac{d}{r_i}\right)_{0,1}$$

en θ de invalshoek is. Dit alles leidt tot het materiaal zoals weergegeven in figuur 3.1, waar de oppervlakte verlicht is met twaalf lichten met verschillende tinten.

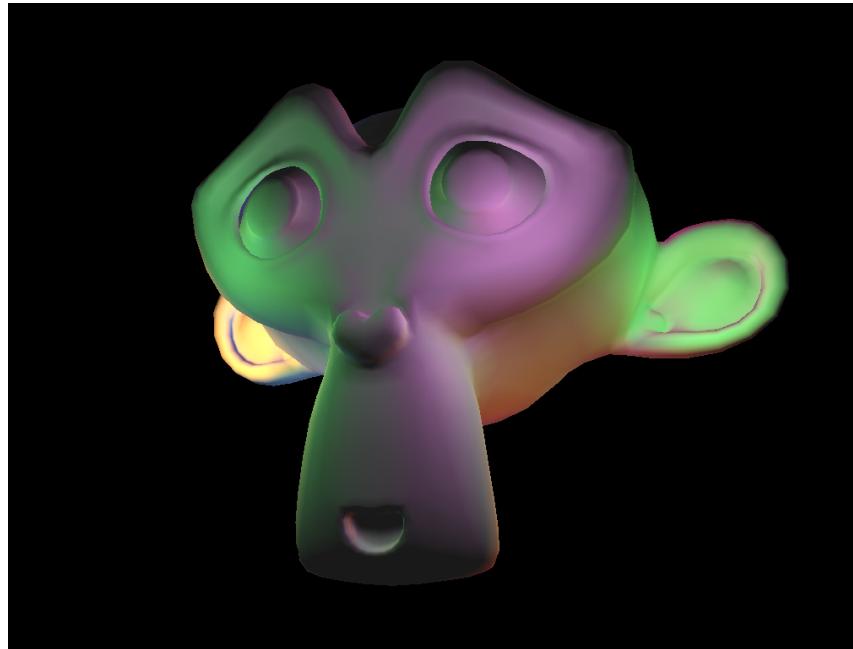
```
vec3 computeLight(Light light,
                  GeometryParam param) {
    vec3 light_direction =
        vec3(light.position - param.position);
    float d = length(L);
    light_direction /= d;

    float attenuation =
        clamp(1.0 - (d / light.radius), 0.0f, 1.0f);
    attenuation *= attenuation;

    float cos_angular_incidence =
        clamp(dot(param.normal, light_direction), 0.0f, 1.0f);
    return (param.colour * light.intensity *
            cos_angular_incidence * attenuation);
}
```

Listing 1: Kleurberekening in de fragment-shader.

3. METHODE-OVERZICHT

Figuur 3.1: Een oppervlakte gerenderd met de standaard lambertshader binnen nTiled.

3.1.4 Meetmethode

De executietijdmetingen zijn verzameld met de `QueryPerformanceCounter`. Deze functionaliteit is aangeboden in `Windows.h`. De `QueryPerformanceCounter` maakt het mogelijk om de executietijd tot op μs nauwkeurig te meten. Voor zowel de shaders als de lichttoekenningsalgoritme-managers zijn klassen gedefinieerd die de `QueryPerformanceCounter` gebruiken om de uitvoeringstijd van relevante functies bij te houden.

3.2 Hardware

Alle testen zijn uitgevoerd op de hardware in de volgende tabel:

Besturingssysteem	Windows 10 64-bit
Processor	Inter Core i7 6700 HQ @ 2.60 Ghz
Geheugen	16 GB
Grafische kaart	NVIDIA GeForce GTX 960M
Grafische kaart drivers	372.70

3.3 Testsuite

De testsuite bestaat uit drie verschillende scenes.

- Spaceship Indoor
- Piper's Alley
- Ziggoerat Stad

Elk van deze scenes is gedefinieerd als een set van objecten, een camerapad, en een set van lichtconfiguraties.

De scenes zijn zo geselecteerd dat zij representatief zijn voor mogelijke scenes in games: een afgesloten ruimte, een openlucht straat, en een grote openlucht scene. Hierdoor is het mogelijk om de verschillende lichttoekenningsalgoritmes te evalueren bij verschillende schalen en dieptes.

Elk van de scenes is gecreeerd in Blender. De verschillende objecten zijn geëxporteerd als `.obj` bestand. De lichtconfiguraties zijn gegenereerd aan de hand van lichtgeneratievolumes. Een lichtgeneratievolume is een rechthoekig blok, die per lokale as beschrijft hoeveel lichten er relatief in gegenereerd dienen te worden. Aan de hand van deze lichtgeneratievolumes worden lichten met een gespecificeerde radius en een willekeurige tint gegenereerd. Deze lichten worden uniform over de ruimte verdeeld.

Elk van de scenes zal in de volgende secties verder worden toegelicht. Een volledig overzicht van de scenes en gerelateerde data kan gevonden worden in de data-repository⁹

3.3.1 Indoor: Spaceship

De indoor-ruimteschip scene, weergegeven in figuur 3.2 is gebaseerd op de CG Lighting Challenge #18, gemodelleerd door Juan Carlos Silva.¹⁰ Deze scene staat model voor indoor-scenes. De scene bestaat uit een middenstuk en een omliggend gangenstelsel. De grootste bron van details is afkomstig van de panelen in de gangen.

Het camerapad en de lichtgeneratievolumes zijn weergegeven in figuur 3.3. De camera, weergegeven met de blauwe pijl, beweegt zich door de gangen en kruist hierbij twee maal het middenstuk. Het pad bestaat uit 519 frames. De lichten in het middenstuk hebben een radius van 30.0, de lichten in het gangenstelsel een radius van 23.0. De lichtgeneratievolumes voor deze lichten zijn respectievelijk weergegeven met rode en gele blokken.

3.3.2 Straatzicht: Piper's Alley

De Piper's Alley scene, weergegeven in figuur 3.4 is gebaseerd op de CG Lighting Challenge #42, gemodelleerd door Clint Rodrigues.¹¹ De scene beschrijft een enkele

⁹de scenes in de data-repository kunnen gevonden worden op github.com/BeardedPlatypus/thesis-data-suite/tree/master/scenes

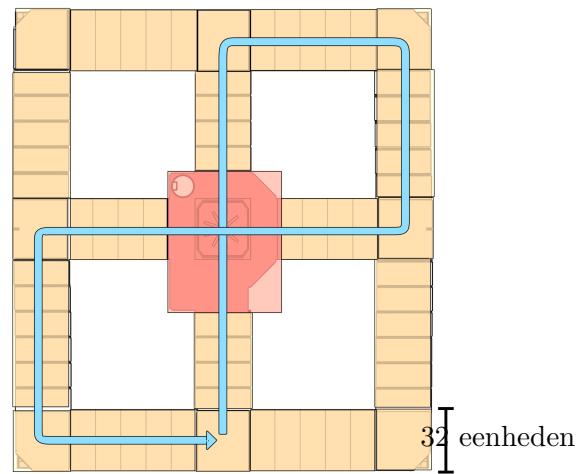
¹⁰Scene url: www.3drender.com/challenges/

¹¹Lighting challenge url: forums.cg-society.org/archive/index.php?t-1309021.html

3. METHODE-OVERZICHT

Figuur 3.2: Een frame van de indoor Spaceship scene.

Figuur 3.3: Een overzicht van de indoor Spaceship scene.

straat met grote diepte, waar aan weerszijde huizen zijn geplaatst. In de verre diepte zijn een kloktoren en triomfboog zichtbaar. De gebouwen zijn de bron van de meeste details.

Het camerapad en de lichtgeneratievolumes zijn weergegeven in figuur 3.5. De camera, weergegeven met een blauwe pijl, beweegt zich door het eerste deel van de straat gedurende 551 frames. Alle lichtconfiguraties zijn gegenereerd met een radius van 180.0. De lichtgeneratievolumes zijn weergegeven met gele blokken.

3.3.3 Stadsscene: Ziggoerat

De ziggoerat scene is gemodelleerd als onderdeel van de open film Sintel¹². De scène bestaat uit een gedetailleerde tempelberg waaromheen, in lagere resolutie, huizen en een stadsmuur zijn geplaatst. Deze scène staat model voor grote openlucht scenes.

Het camerapad en de lichtgeneratievolumes zijn weergegeven in figuur 3.7. De camera, weergegeven met een blauwe pijl, beweegt zich eerst langs de trap omhoog, om vervolgens om de tempelberg heen te vliegen. Het camerapad is 463 frames lang. De lichten zijn onderverdeeld in twee sets. De lichten op de ziggoerat hebben een radius van 10.0 en zijn met een grotere dichtheid geplaatst. De lichten in de stad hebben een radius van 50.0, en zijn verspreid over grotere volumes. De lichtgeneratievolumes voor deze lichten zijn respectievelijk weergegeven met gele en rode blokken.

3.4 Data-analyse

Om de tijdscomplexiteit van de verschillende methodes te vergelijken is primair gekeken naar de volgende drie relaties.

- Executietijd per frame gedurende een uitvoering.
- Gemiddelde executietijd per uitvoering als functie van het aantal lichten.
- Gemiddelde executietijd per uitvoering als functie van de resolutie.

Voor elke real-time toepassing is het belangrijk dat de executietijden consistent zijn. Dit kan geëvalueerd worden aan de hand van de executietijd per frame. Het hoofddoel van lichttoekenningsalgoritmes is het mogelijk maken van grotere sets van lichten binnen scenes. Hierbij is de tijdscomplexiteit als functie van het aantal lichten dus belangrijk. Als laatste geeft de tijdscomplexiteit als functie van de resolutie een indicatie hoe het lichttoekenningsalgoritme zich gedraagt bij een toenemend aantal fragmenten. Tevens is de resolutie een attribuut dat direct invloed heeft op de berekeningstijd van camera-afhankelijke lichttoekenningsalgoritmes.

Verder is per lichttoekenningsalgoritme gekeken naar de specifieke parameters van de methode, en hoe deze van invloed zijn op de tijdscomplexiteit en het geheugengedrag.

¹²Open film url: durian.blender.org

3. METHODE-OVERZICHT

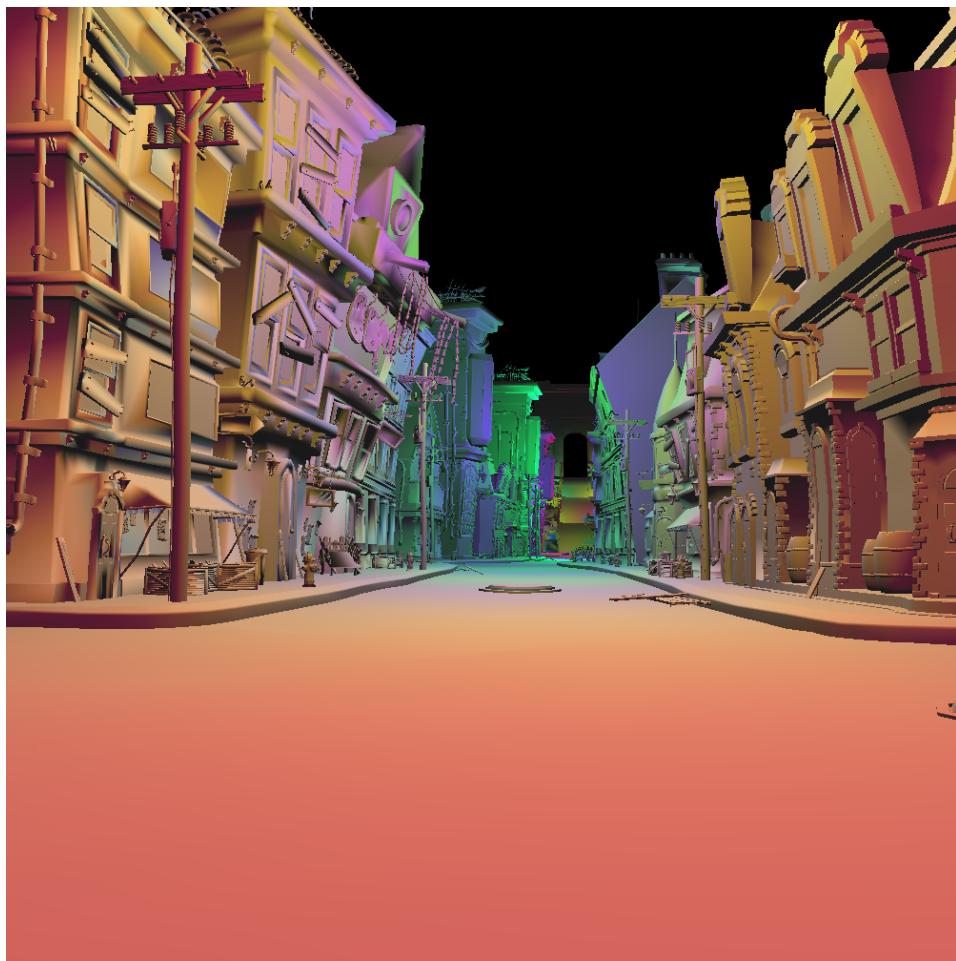
Al de analyses zijn gedaan met behulp van SciPy¹³, Pandas¹⁴, en Seaborn¹⁵. Zowel de verzamelde data, als de analyses zijn beschikbaar in de data-repository.

¹³website: www.scipy.org

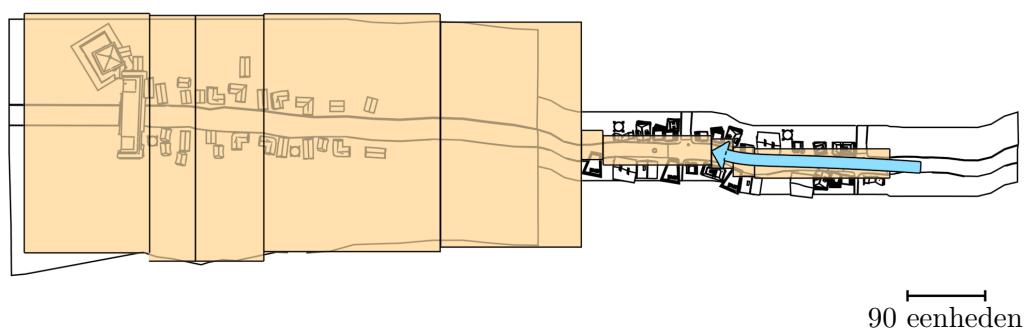
¹⁴website: pandas.pydata.org

¹⁵website: seaborn.pydata.org

3.4. Data-analyse

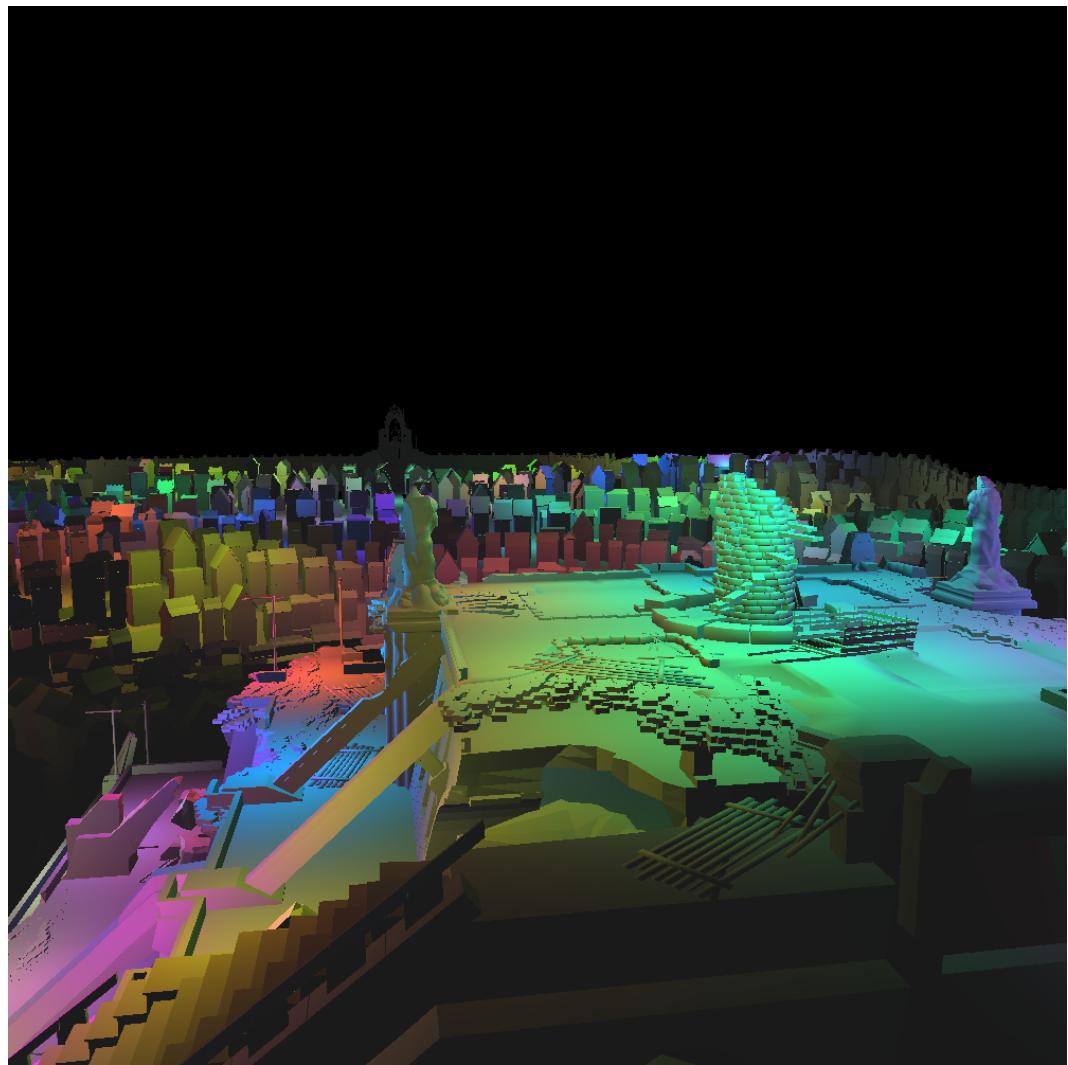

Figuur 3.4: Een frame van de Piper's Alley scene.

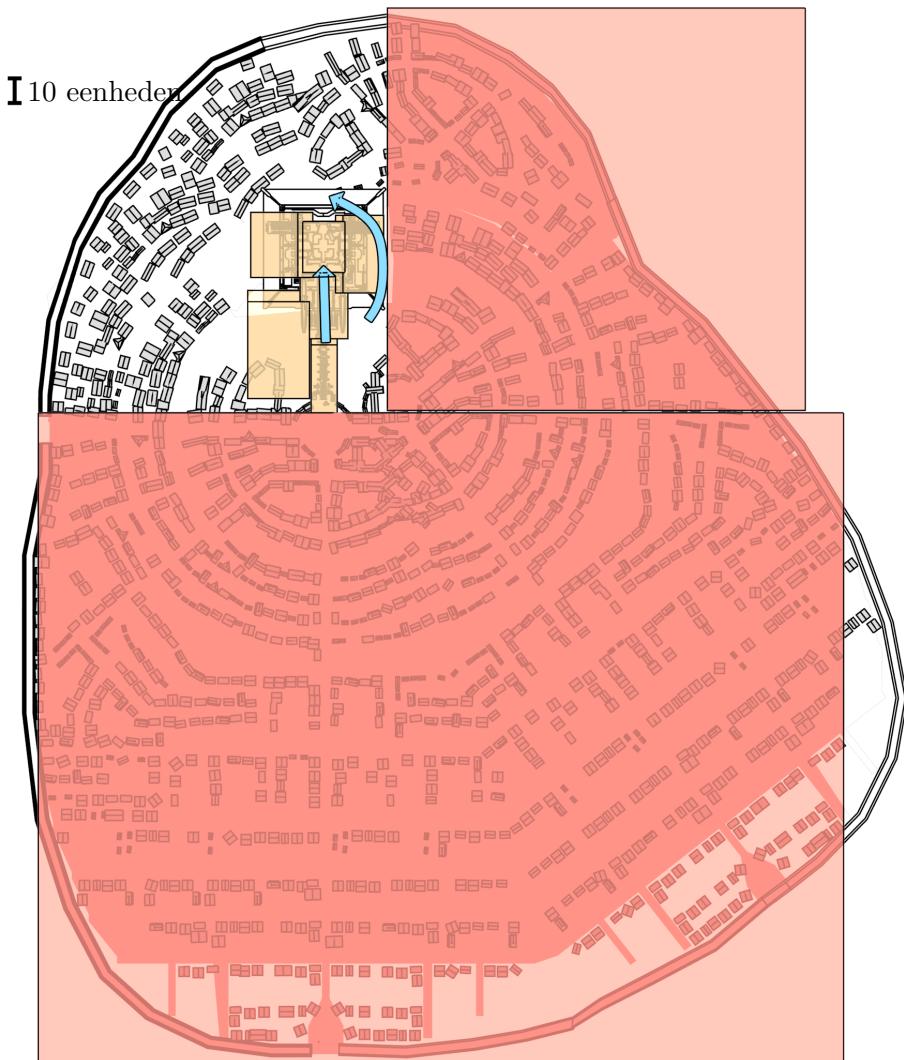

Figuur 3.5: Een overzicht van de Piper's Alley scene.

3. METHODE-OVERZICHT

Figuur 3.6: Een frame van de Ziggoerat stadsscene.

Figuur 3.7: Een overzicht van de Ziggoerat stadsscene.

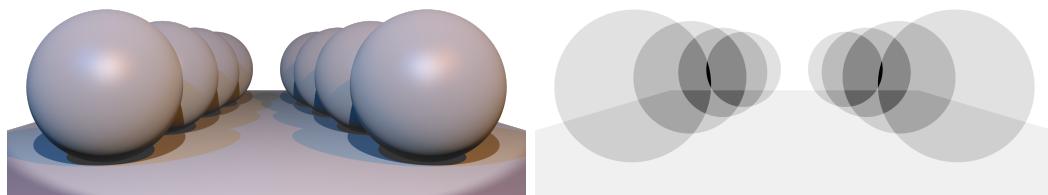
Hoofdstuk 4

Forward en Deferred Shading

Binnen sectie 2.5 is vastgesteld dat bij standaard uitvoering, pas na uitvoering van de fragment shader wordt bepaald welke fragmenten daadwerkelijk zichtbaar zijn. Dit betekent dat ook voor fragmenten die niet zichtbaar zijn in de gerenderde frame de belichtingsberekening wordt uitgevoerd. De shading complexiteit is dus direct gekoppeld aan de geometrische complexiteit van de scène. Voor simple scenes is dit geen probleem. Echter wanneer scenes complexer worden, leidt dit tot verspilde rekenkracht. Een simpel voorbeeld van een dergelijke scène, waar de belichtingsberekening onnodig wordt uitgevoerd is weergegeven in figuur 4.1. Elk van de bollen creeert fragmenten die niet zichtbaar zijn. Het aantal fragmenten dat per pixel gecreeëerd wordt, is visueel weergegeven in de warmtekaart, fig. 4.1b.

Een logische stap om dit probleem op te lossen, is het ontkoppelen van visibiliteit en shading. Dit leidt tot twee discrete stappen, een visibiliteitsstap waar rasterisatie plaats vindt en de informatie van de zichtbare fragmenten als uitvoer wordt gegeven en een renderstap, waar de informatie van de zichtbare fragmenten opnieuw wordt ingelezen, en de belichtingsberekening wordt uitgevoerd.

In de volgende secties zal eerst de theorie toegelicht worden, vervolgens zal ingegaan worden op het algoritme en de implementatie binnen `nTiled`. Als laatste zal de effectiviteit behandeld worden aan de hand van uitgevoerde testen.

(a) Rendering van de scène.

(b) Warmtekaart van de fragmenten.

Figuur 4.1: Een scène met een grote hoeveelheid van verborgen geometrie.

4.1 Theorie

De afhankelijkheid tussen geometrische complexiteit en de complexiteit van de belichtingsberekening werd al in de begin jaren van computer graphics herkend als probleem. De opsplitsing van visibiliteit en belichtingsberekeningen werd toen al voorgesteld. Zo werd in de scan-line polygon renderer van Watkins ([45]) in de jaren 70 al bepaald welke oppervlakte het dichtst bij de camera lag en slechts hiervoor de lichtberekening uitgevoerd. Andere hardware en software-implementaties zijn tevens in de jaren 80 geïntroduceerd.[9, 12, 31, 14] Tebbs, Neumann, Eyles, Turk and Ellsworth ([43]) geven een gedetailleerd overzicht van deferred shading in 1990.

Moderne deferred shading algoritmes maken veelal gebruik van GBuffers. GBuffers waren oorspronkelijk geïntroduceerd in de context van het non-fotorealistisch renderen om visuele begrijpbaarheid te verbeteren. [35] Echter GBuffers lenen zich tevens goed om de data tussen de visibiliteitsstap en de lichtberekeningsstap op te slaan.

Deferred shading is een veel gebruikt algoritme in moderne game engines. Voorbeelden van engines die gebruik maken van deferred shading zijn: Unreal 4[18], Frostbyte 2[24], Unity[34] en CryEngine 3[27].

In deze sectie zal ingegaan worden op het algoritme van deferred shading om de koppeling tussen geometrie complexiteit en shading op te lossen. Vervolgens zal gekeken worden naar nieuwe algoritmes die verder bouwen op deferred shading.

4.1.1 Definities

Binnen deze thesis zal de volgende terminologie gebruikt worden.

Forward shading beschrijft de standaard uitvoering van de renderpijplijn. Hier wordt niet expliciet de fragmenten op diepte gefilterd, en dus zal voor elk fragment de belichtingsberekeningen uitgevoerd worden.

Deferred shading beschrijft het algoritme waarbij expliciet de render pijplijn wordt onderverdeeld in twee discrete stappen, een geometriestap en een belichtingsstap. De visibiliteitsstap maakt hierbij gebruik van een *GBuffer* om de geometrie data op te slaan.

4.1.2 Deferred shading

Zoals besproken in sectie 2.4, is de rendering vergelijking gegeven door:

$$L_o(\mathbf{p}, \omega_o) = \int_{2\pi^+} f_r(\mathbf{p}, \omega_i, \omega_o) L_i(\mathbf{p}, \omega_i) \cos \theta_i d\omega_i$$

Uitgaande dat een punt geen licht uitstraalt, dan zou de rendering vergelijking benaderd kunnen worden door middel van een beschrijving van de directe belichting[1]:

$$L_o(\mathbf{p}, \omega_o) = \sum_{k=1}^n f_r(\mathbf{p}, l_k, \omega_o) L_i(\mathbf{p}, l_k) \cos \theta_i$$

Hierbij is licht k gedefinieerd als l_k . Een licht bevat alle relevante informatie, positie, intensiteit, etc. De inkomende radiantie van een enkel licht l_k kan gedefinieerd worden als:

$$L_i(\mathbf{p}, l_k) = f_{\text{att}}(d)L_k$$

waar d de afstand tussen punt \mathbf{p} en licht l_k is, zoals beschreven in de definitie van licht.

Binnen forward shading wordt deze radiantieberekening uitgevoerd in fragment shader. Dit betekent dat voor elk geproduceerd fragment deze berekening dient te worden uitgevoerd, en dat alle informatie per fragment beschikbaar is. Pas nadat de radiantie berekening is uitgevoerd, wordt bekijken of een fragment daadwerkelijk wordt opgeslagen of niet. Om deze berekening te ontkoppelen, moet de lichtberekeningsstap na de bepaling van zichtbare fragmenten worden uitgevoerd. Dit betekent dat de verwerking van fragmenten al is voltooid, voordat de radiantie wordt berekend. Dit heeft als bijkomend effect dat de gegevens over elk fragment niet meer impliciet beschikbaar zijn. Het is dus nodig om deze expliciet op te slaan ten tijde van de visibiliteitbepaling.

Bij inspectie van de functie om belichting L_o te berekenen, kunnen de volgende attributen geïdentificeerd worden:

- De geometrie informatie van punt \mathbf{p} .
 - De positie van punt \mathbf{p}
 - De normaal in punt \mathbf{p}
- Informatie met betrekking tot de oppervlakte in punt \mathbf{p}
 - De kleur van het oppervlakte
 - Eventuele extra attributen zoals reflectie coëfficient, ruwheid etc.
- Informatie van de lichten
 - Positie
 - Intensiteit
 - Afstandsdiminuutfunctie

Binnen de geometriestap is het nodig om de benodigde informatie van de geometrie en de oppervlakte expliciet op te slaan. De informatie van de lichten is niet afhankelijk van de fragmenten en kan op een zelfde manier voor de shading stap beschikbaar gemaakt worden als gedaan wordt in forward shading. Indien deze eigenschappen worden bepaald voor elk van de fragmenten met behulp van de grafische pipeline, zullen de per-pixel-operaties ervoor zorgen dat slechts voor de zichtbare fragmenten deze attributen zijn opgeslagen. De belichtingsstap zal vervolgens deze waardes uit het geheugen lezen en gebruiken om de radiantie te berekenen.

4. FORWARD EN DEFERRED SHADING

Figuur 4.2: De texturen in de GBuffer gebruikt in killzone 2, geproduceerd door Guerrilla Games[44].

4.1.3 Gbuffer

Om het opslaan van deze attributen te faciliteren wordt een datastructuur gebruik die de *GBuffer* genoemd wordt. Dit is een object bestaande uit meerdere texturen, elk verantwoordelijk voor een attribuut dat opgeslagen dient te worden in de geometriestap zodat deze beschikbaar is in de belichtingsstap. Een voorbeeld van deze texturen zoals deze gebruikt worden in het computerspel Killzone 2 van Guerrilla Games is gegeven in figuur 4.2. Hierin zijn de diepte, normaal, diffuse kleur en shinyness weergegeven.

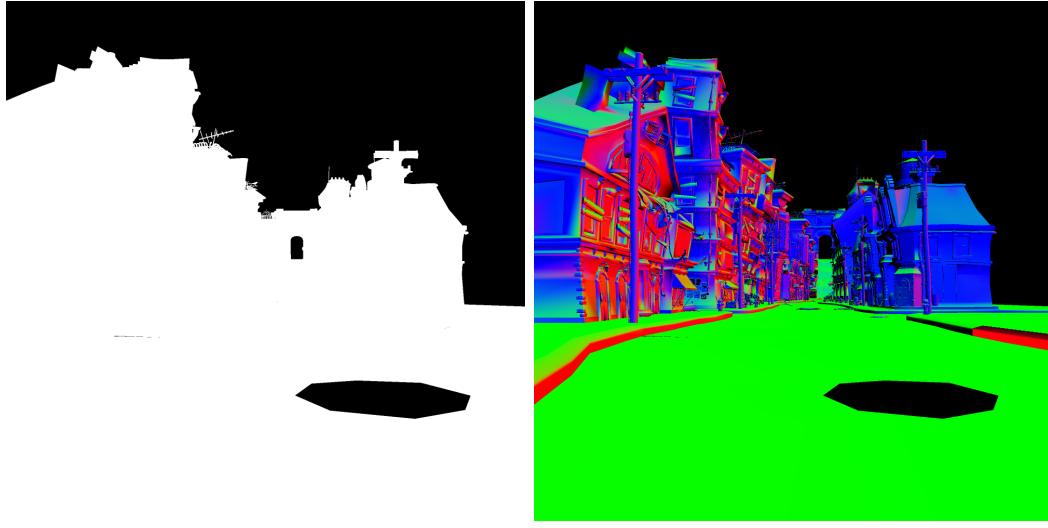
Moderne grafische kaarten hebben de mogelijkheid om te renderen naar meerdere texturen in een enkele uitvoering van de pijplijn. Deze mogelijkheid wordt meerdere render doelen (Multiple Render Targets (MRT)) ¹ genoemd. Hiervan wordt gebruik gemaakt om de GBuffer te vullen met informatie in de geometrie pass. Deze texturen zullen in het geheugen van de grafische kaart beschikbaar zijn, en opgevraagd kunnen worden gedurende de belichtingsstap.

4.2 Algoritme

De voorgestelde opsplitsing van forward shading, weergegeven in listing 2, leidt tot het volgende algoritme.

- Rasteriseer de geometrie en schrijf de relevante attributen weg naar de GBuffer
- Rasteriseer een vierkant vlak overeenkomend met het gezichtsveld

¹[https://msdn.microsoft.com/en-us/library/windows/desktop/bb147221\(v=vs.85\).aspx](https://msdn.microsoft.com/en-us/library/windows/desktop/bb147221(v=vs.85).aspx)

Figuur 4.3: De texturen in de GBuffer gebruikt in **nTiled**.

- Per fragment van dit vlak, bereken de lichtbijdrage van elke licht met dit fragment.

Hierbij wordt de renderingspijplijn dus twee maal doorlopen. Eerst om de visibiliteit te bepalen. Vervolgens om de lichtberekening uit te voeren.

Dit proces kan nog verder geoptimaliseerd worden door in te zien dat de lichtvolumes tevens gerasteriseerd kunnen worden om zo de fragmenten te verkrijgen waarop zij mogelijk invloed hebben. Voor de fragmenten die geproduceerd worden met een lichtvolume wordt de belichtingsberekening uitgevoerd met het corresponderende licht en de geometrie attributen bepaald in de geometrie stap. Deze bijdrages worden vervolgens gesommeerd in het geheugen van de grafische kaart. Dit leidt tot het volledige deferred algoritme waarvan de pseudocode is weergegeven in listing 3.

Binnen **nTiled** is deze laatste optimalisatie niet geïmplementeerd, en is gekozen om gebruik te maken van viewport-overdekkend vlak. De forward en deferred algoritmes zonder extra versnellingsstructuren worden binnen **nTiled** respectievelijk **Forward Attenuated** en **Deferred Attenuated** genoemd. Voor de GBuffer binnen **nTiled** is gekozen voor drie texturen, positie, diffuse kleur en de normalen. Een voorbeeld van de diffuus en normaal texturen van de GBuffer is weergegeven in figuur 4.3.

4.3 Resultaten

De performantie van het deferred algoritme dat geïntroduceerd werd in de vorige sectie, is geëvalueerd aan de hand van de drie test scenes. Eerst zal het gedrag per frame gedurende een enkele uitvoering besproken worden. Vervolgens wordt gekeken

4. FORWARD EN DEFERRED SHADING

naar de gemiddelde executietijd per frame als functie van het aantal lichten, en de resolutie.

Binnen de testen refereert *forward* naar de `forward_attenuated` shader en *deferred* naar de `deferred_attenuated` shader van nTiled.

4.3.1 Frames

In figuur 4.4 zijn de gemiddelde executietijden per frame gedurende een complete uitvoering weergegeven. Links zijn de waarden weergegeven van de uitvoeringen met het laagste aantal lichten per scene bij een resolutie van 160×160 . Rechts zijn de waarden weergegeven van het hoogste aantal lichten per scene bij een resolutie van 2560×2560 .

Gelijk valt hierbij op dat bij een lage resolutie en een klein aantal lichten forward en deferred shading elkaar nauwelijks ontlopen. Het verschil in executietijd is echter significant bij een hoge resolutie en een groot aantal lichten. Niet alleen is de executietijd kleiner bij deferred shading, het is tevens consistenter. Dit is belangrijk voor computerspellen en andere real-time toepassingen waar een consistente framerate nodig is voor een overtuigende virtuele ervaring.

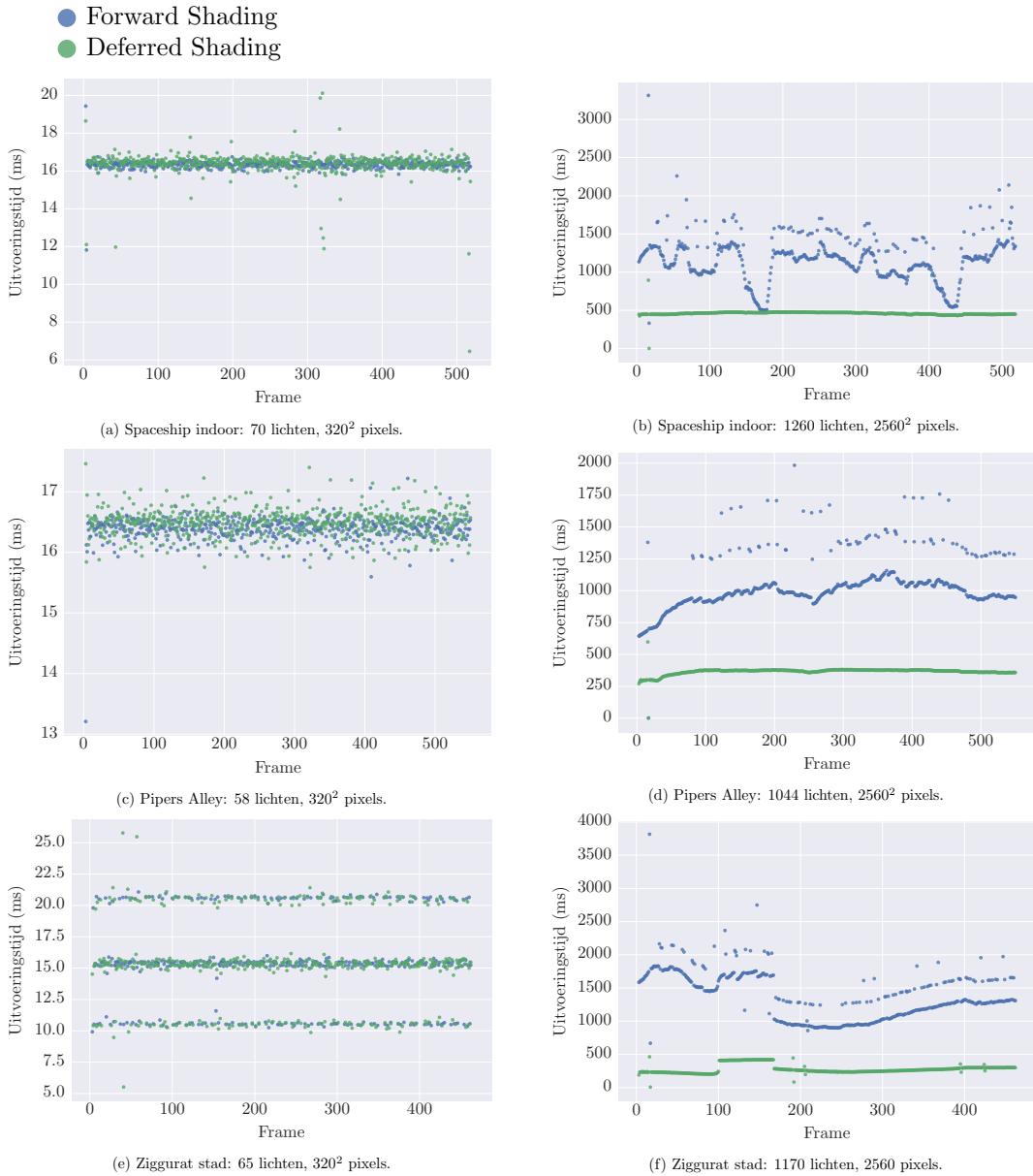
De consistentie in executietijd kan verklaard worden doordat de tijdsbeperkende stappen niet afhankelijk zijn van het aantal fragmenten die zichtbaar zijn. Het wegschrijven van fragmenten naar de GBuffer is een simpele operatie die geen berekeningen vereist. Een verschil in fragmenten zal hierdoor geen significant verschil in executietijd veroorzaken. Tevens zal de belichtingsberekening slechts uitgevoerd worden voor een enkel fragment, waardoor het aantal fragmenten ook geen invloed op de belichtingsstap heeft. Bij forward shading is de lichtberekening tijdsbepalend en deze is direct gekoppeld aan het aantal fragmenten dat gecreeëerd wordt.

Deze koppeling tussen visibiliteit en shadingcomplexiteit is dan ook direct terug te zien in het tijdsgedrag van forward shading. Zo is in de indoor spaceship scene te zien dat de executietijd van forwardshading de executietijd van deferred shading benaderd rond frame 170 en frame 430. Deze frames komen overeen met een zicht op

```
for obj in scene_objects:  
    fragments = rasterise(obj)  
  
    for frag in fragments:  
        for l in lights:  
            canvas[frag.pos] +=  
                do_shade(frag,  
                         frag.attributes,  
                         light)  
  
per_pixel_operations()
```

Listing 2: Forward shading.

4.3. Resultaten

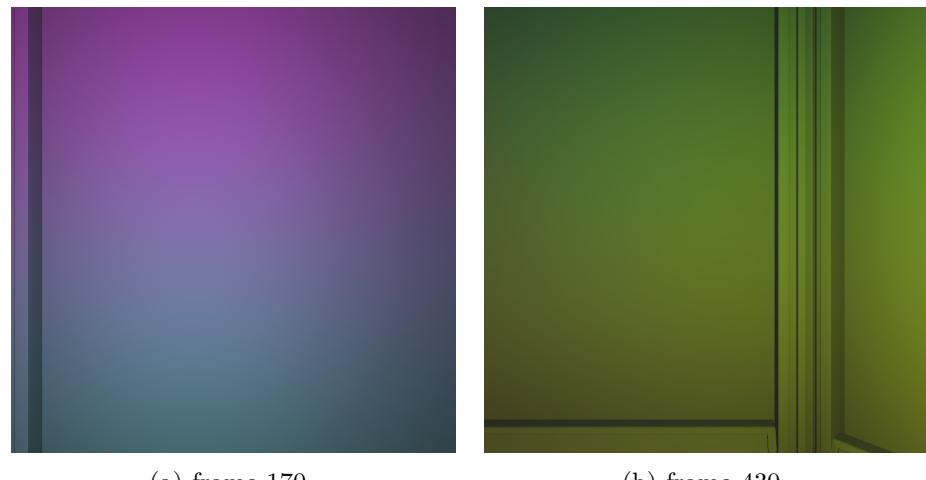

Figuur 4.4: Overzicht van de executie tijd per frame voor de drie test scenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

een enkele muur, zoals weergegeven in figuur 4.5a en 4.5b. Hier benaderd het aantal fragmenten per pixel één.

Verder is er binnen de ziggurat stadsscene, fig. 4.4f nog een sprong in executietijd te zien bij frame 100 en frame 167. Deze sprongen komen overeen met de verandering van camera, zoals te zien is in figuur 4.6. Het verschil in executietijd is een gevolg van het percentage lege ruimte in de drie camera standpunten. Waar het zicht tussen frame 100 en frame 167 voornamelijk bestaat uit geometrie, en in de frames voor

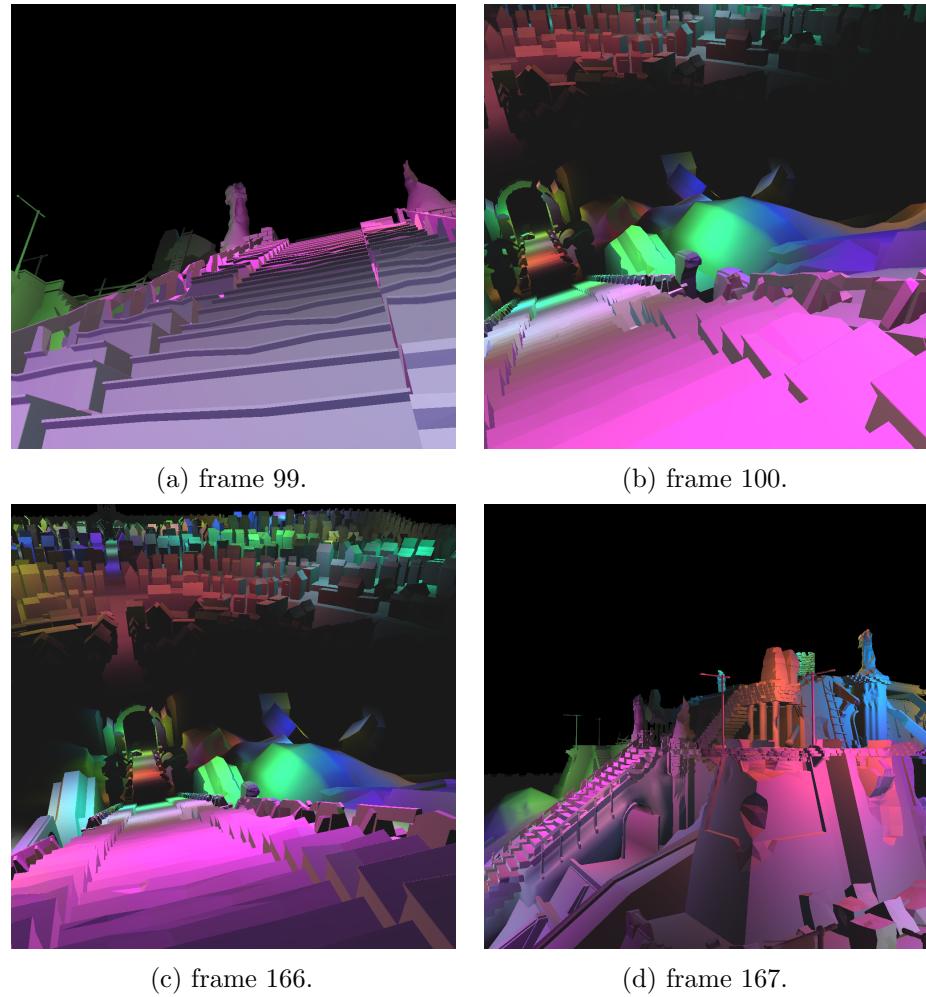
4. FORWARD EN DEFERRED SHADING

(a) frame 170.

(b) frame 430.

Figuur 4.5: Indoor spaceship frames waarbij het aantal fragmenten één benaderd.

(a) frame 99.

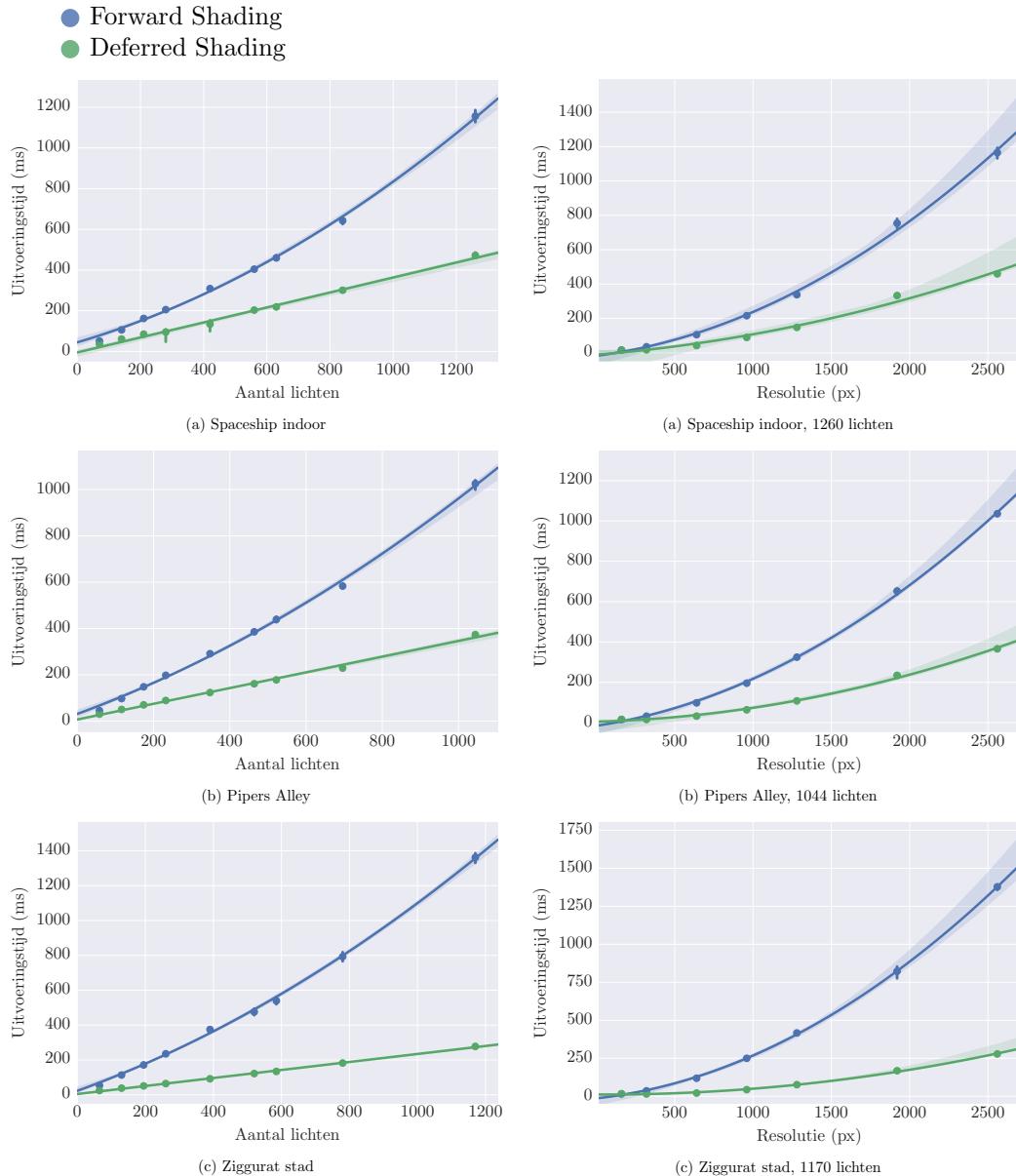
(b) frame 100.

(c) frame 166.

(d) frame 167.

Figuur 4.6: Ziggurat stad frames waarbij de camera van positie verspringt.

4.3. Resultaten

Figuur 4.7: Uitvoeringstijd als functie van Figuur 4.8: Uitvoeringstijd als functie van de het aantal lichten.

100 en na 167 ook een lege lucht waar te nemen is.

4.3.2 Lichten

In figuur 4.7 is de gemiddelde executietijd per frame weergegeven als functie van het aantal lichten in de scene bij een resolutie van 2560×2560 . Hierbij zijn alle executietijden per frame gemiddeld over alle frames in een uitvoering.

4. FORWARD EN DEFERRED SHADING

Er is een lineair verband waar te nemen bij zowel forward als deferred shading. Dit komt overeen met de verwachting dat het aantal lichtberekeningen per fragment lineair schaalt met het aantal lichten. Deferred shading schaalt met een kleinere factor dan forward shading, doordat er slechts voor een enkel fragment de extra lichten geëvalueerd dienen te worden.

4.3.3 Resolutie

In figuur 4.8 is de gemiddelde executietijd per frame weergegeven als functie van de resolutie weergegeven bij het grootste aantal lichten per scene. Hierbij komt een resolutie van n overeen met een gebruikte resolutie van $n \times n$. De executietijden per frame zijn op eenzelfde manier gemiddeld als de executietijd per aantal lichten.

In elk van de grafieken is een kwadratisch verband waarneembaar. Dit komt overeen met de kwadratische toename van pixels, en dus fragmenten.

4.4 Conclusie

Uit alle grafieken blijkt dat de gemiddelde executietijd kleiner is voor deferred shading dan voor forward shading. Echter beide technieken hebben eenzelfde tijdscomplexiteit ten opzichte van het aantal lichten.

Deferred shading heeft als bijkomend voordeel dat de executietijd consistent is. Dit is een belangrijke eigenschap voor game-engines, waar een constante framerate belangrijk is voor de menselijke interpretatie, als ook voor het verdelen van de berekeningstijd over de verschillende subsystemen.

Tegenover de verbetering in de executietijd staat wel dat een set van texturen met een grootte gelijk aan de viewport bijgehouden dient te worden. Dit betekent dat deferred shading een grotere geheugenvoetafdruk heeft. Het aantal texturen dat bijgehouden dient te worden is direct afhankelijk van de complexiteit van de shader.

Tevens maakt het gebruik van een GBuffer bij deferred shading transparantie onmogelijk, doordat het niet mogelijk is om meerdere lagen geometrie op te slaan. Deferred shading is dus beperkt tot slechts ondoorzichtige geometrie.

Het laatste minpunt is dat anti-aliasing niet meer triviaal ondersteun wordt. Binnen de shading pass is het niet mogelijk om sub-pixels te bemonsteren, gezien ook deze data expliciet opgeslagen moet worden.

4.5 Discussie

4.5.1 Rasterisatie van lichtvolumes

Zoals vermeld in sectie 4.2, is het mogelijk om de lichtvolumes te rasteriseren, en vervolgens per licht slechts voor deze fragmenten de lichtberekening uit te voeren. Dit verlaagt het aantal lichtberekeningen ten opzichte van de implementatie in `nTiled`. Het heeft echter als nadeel dat dit de geheugenbandbreedte significant vergroot. In plaats dat de texturen eenmalig per fragment bemonsterd worden, worden deze dan in het slechtse geval even vaak bemonsterd als er lichten in de scène zijn.

Doordat de geheugenbandbreedte binnen een grafische kaart beperkt is kan dit een knelpunt worden. Helemaal indien de shader complex is, en de GBuffer veel attributen dient op te slaan.

De effecten hiervan zijn niet geëvalueerd in deze thesis, er kan echter aangenomen worden dat dit de executietijd verlaagt zou hebben.

4.5.2 Ondersteunen van transparantie

Transparantie kan niet worden ondersteund met een standaard deferred shading implementatie. Het is onrealistisch om per transparantie laag, een extra GBuffer bij te houden, gezien elke GBuffer een vergelijkbare geheugenvoetafdruk bezit. Binnen veel moderne engines wordt dit ondersteund door een aparte voorwaardse renderingstap uit te voeren voor de transparante objecten, nadat de ondoorzichtige objecten gerenderd zijn.

4.5.3 Ondersteunen anti-aliasing

Het bemonsteren van subpixels binnen forward shading is triviaal. Binnen deferred shading is het echter niet meer mogelijk om subpixels te bemonsteren zonder dat de data hiervan opgeslagen wordt in de GBuffer. Er zijn verschillende aanpakken voorgesteld die anti-aliasing mogelijk maken binnen een deferred pijplijn.[20]

4.5.4 Alternatieven voor deferred shading

Er zijn verschillende alternatieven voorgesteld die elk op verschillende manieren de nadelen besproken in de conclusie proberen te verhelpen. Lighting pre-pass[10], en vergelijkbare algoritmes bouwen verder op deferred shading, met als belangrijkste doel het geheugenverbruik en de geheugenbandbreedte te verminderen.

In het volgende hoofdstuk zal ingegaan worden op Tiled shading, met als doel om de geheugenbandbreedte te verlagen in vergelijking tot deferred shading waarbij de lichtvolumes gerasteriseerd worden.

```
# Geometry pass
# -----
for obj in scene_objects:
    fragments = rasterise(obj)

    for frag in fragments:
        write_to(gbuffer,
                  frag.attributes)

per_pixel_operations()

# Shading pass
# -----
for light in scene_lights:
    fragments =
        rasterise(light.volume)

    for frag in fragments:
        attributes =
            look_up(gbuffer,
                    frag.pos)
        canvas[frag.pos] +=
            do_shade(frag,
                      attributes,
                      light)

per_pixel_operations()
```

Listing 3: Deferred shading.

Hoofdstuk 5

Tiled Shading

In het vorige hoofdstuk is Deferred shading geïntroduceerd. Hiermee werd de geometrische complexiteit ontkoppeld van de shadingcomplexiteit. Er zijn enkele significante nadelen aan het gebruik van een Deferred pijplijn. Indien gebruik gemaakt wordt van een stencil optimalisatie, vereist de Deferred pijplijn dat per licht de informatie van een fragment uit de GBuffer opgehaald dient te worden. Dit leidt tot een hoge geheugenbandbreedte. Indien een dergelijke optimalisatie niet is geïmplementeerd, dient voor elk fragment, elk licht in de scene geëvalueerd te worden.

Om deze problemen tegen te gaan is de techniek Tiled Shading voorgesteld.[29] Het achterliggende idee is om het zichtveld onder te verdelen in tegels bestaande uit $n \times n$ pixels, voordat de belichtingsberekening wordt uitgevoerd. Een voorbeeld van een dergelijke onderverdeling is weergegeven in figuur 5.1. Voor elke tegel wordt bepaald welke lichten gedeeltelijk overlappen met de tegel. Deze lichten worden bijgehouden in een lijst geassocieerd met de tegel. Vervolgens worden tijdens de belichtingsberekening slechts de lichten behandeld van de tegel waartoe het fragment behoort.

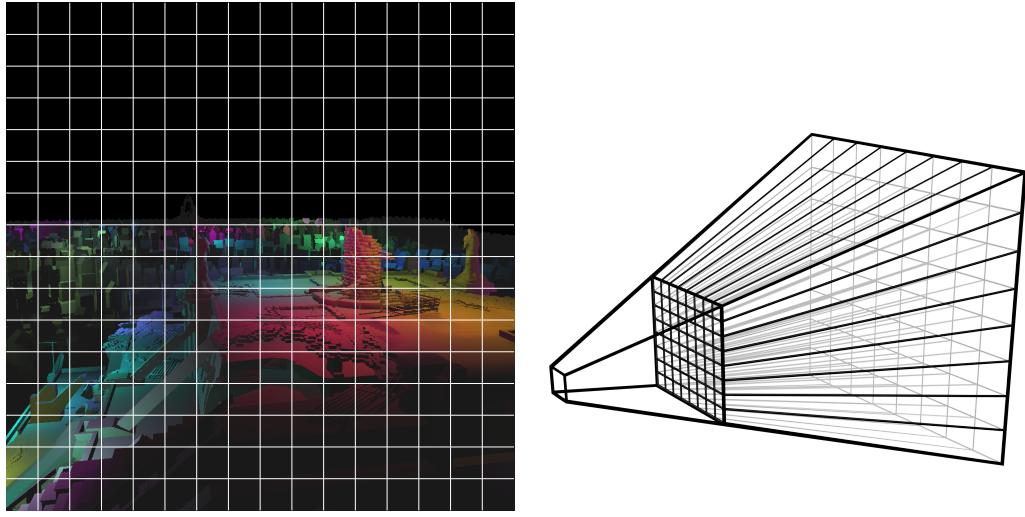
In dit hoofdstuk wordt de Tiled Shading techniek verder toegelicht. Eerst zal de achterliggende theorie behandeld worden. Vervolgens zal ingegaan worden op het algoritme en de bijbehorende datastructuren. Als laatste wordt de implementatie geëvalueerd aan de hand van de drie testscenes en vergeleken met de naïeve shaders.

5.1 Theorie

Zoals vermeld in hoofdstuk 4, vereist Deferred Shading met een stencil-optimalisatie een hoge geheugenbandbreedte, doordat voor elk licht opnieuw de relevante data uit de GBuffer opgehaald dient te worden. In het geval van Forward Shading, of als er geen stencil-optimalisatie is geïmplementeerd in de Deferred pijplijn, dient voor elk fragment de lichtberekening geëvalueerd worden voor alle lichten in de scene. Beide aanpakken hebben dus significante nadelen.

Tiled Shading is geïntroduceerd om beide problemen te verlichten. Binnen Tiled Shading wordt het zichtveld onderverdeeld in een set van tegels, zoals weergegeven in

5. TILED SHADING

(a) Opdeling van een frame met resolutie 1024×1024 met tegels van 64×64 pixels.

(b) Opdeling van het zichtfrustum.

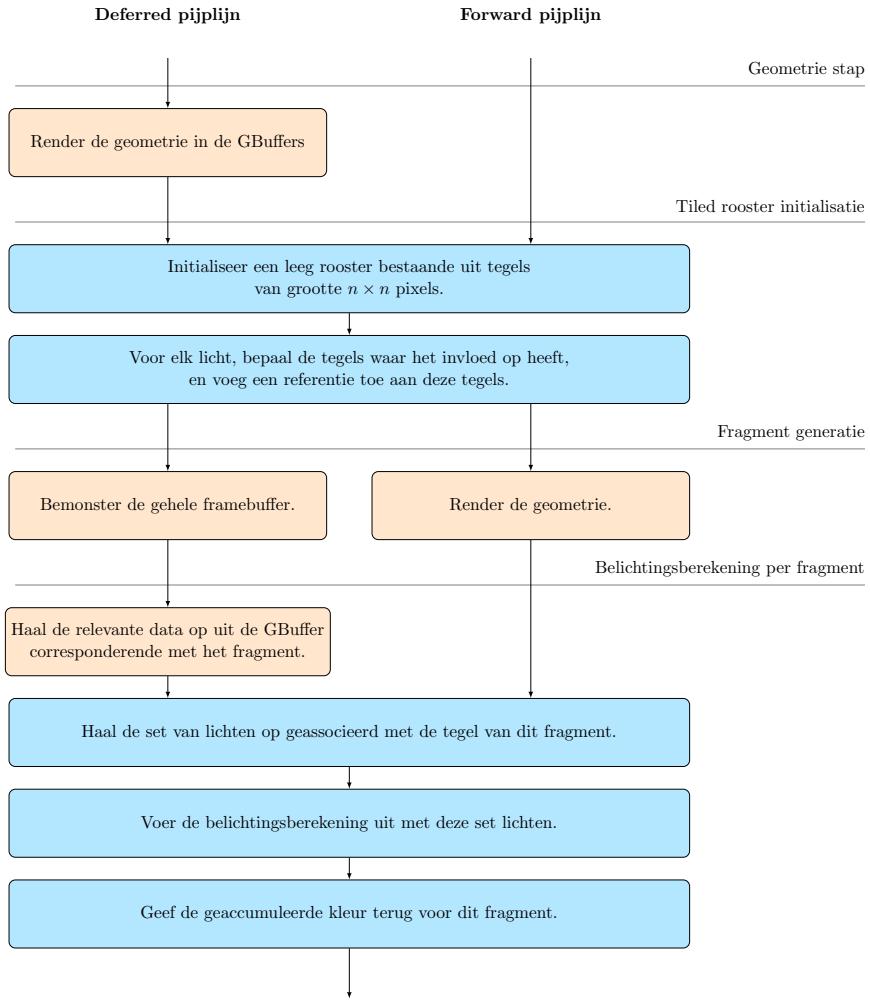
Figuur 5.1: Opdeling van het zichtveld.

figuur 5.1a. Hierdoor wordt het zichtfrustum opgedeeld zoals weergegeven in figuur 5.1b. Voor elk van de tegels wordt vervolgens bepaald welke lichten overlappen met de tegel. Deze set van lichten kan dan opgehaald worden tijdens de belichtingsberekening, en zo het aantal te evalueren lichten beperken.[29]

Doordat het mogelijk is om per fragment direct een set van relevante lichten op te halen, kan gebruik gemaakt worden van Deferred Shading zonder stencil-optimalisatie. Hierdoor hoeft per fragment slechts eenmaal de GBuffer uitgelezen te worden. Tegelijkertijd blijft het aantal lichten dat geëvalueerd dient te worden tijdens de lichtberekening beperkt. Dit verlaagt de geheugenbandbreedte significant. Tevens beperkt dit het aantal lichtevaluaties in Forward Shading.

Deze omzetting leidt tot een verschil in loop-structuur tussen Tiled Shading en Deferred Shading met stencil-optimalisatie. Deferred Shading met stencil optimalisatie creeert per licht fragmenten, waardoor de binneste loop dus over pixels loopt. Tiled Shading en de naïve implementaties van Forward en Deferred Shading daarentegen creeëren eerst de fragmenten, en overlopen dan de lichten. Dit verschil lost het geheugenbandbreedte-probleem op.

Het principe om het zichtveld op te delen, om zo de complexiteit in een sub-veld te verlagen is niet een nieuw idee geïntroduceerd met Tiled Shading. Zo maakte de Pixel-planes 5 computer een vergelijkbaar concept om de geometrie op te delen, en zo per sub-vlak het aantal te evalueren polygonen verlaagde.[12] Verschillende Tiled Shading implementaties zijn gebruikt in games.[3, 2, 41]

Figuur 5.2: Het Tiled Shading algoritme voor de Forward en Deferred pijplijn.

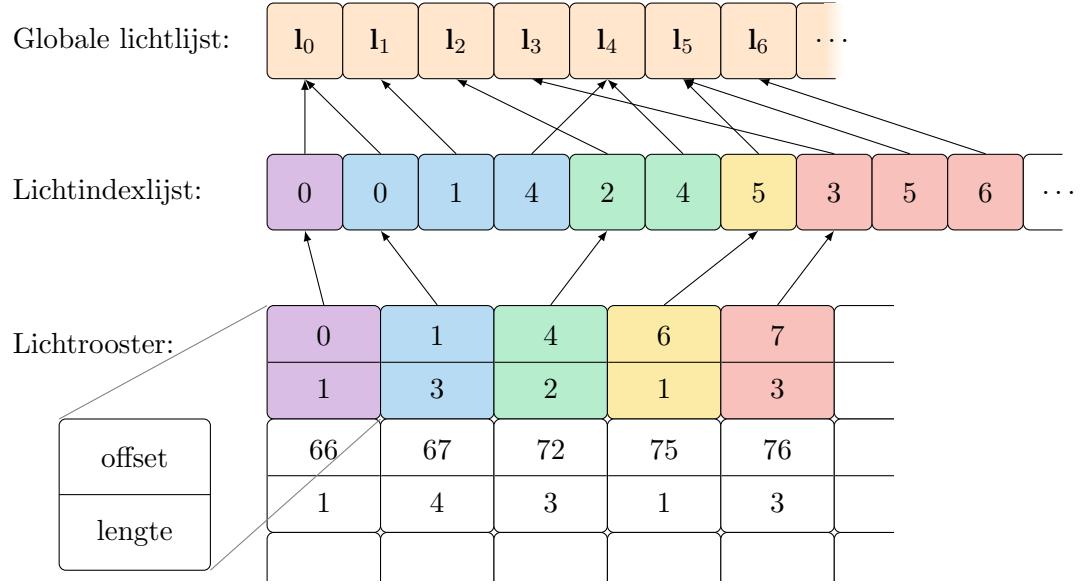
5.2 Algoritme

Het Tiled Shading-algoritme[29] voor zowel de Forward- als Deferred pijplijn is weergegeven in figuur 6.5. Hierbij zijn de pijplijn-specifieke stappen in het geel weergegeven, en de Tiled Shading stappen in het blauw. Het algoritme bevat grofweg twee extra stappen boven op het naïeve algoritme, een initialisatiestap en een lichtbepalingsstap. Deze stappen zijn in grote mate onafhankelijk van de gekozen pijplijn.

Tijdens de initialisatiestap wordt het rooster van tegels opgebouwd. Eerst worden lege tegels geïnitialiseerd. Vervolgens wordt voor elk licht bepaald met welke tegels deze overlapt.

Tijdens de belichtingsberekening wordt niet meer elk lichtvolume gerasteriseerd, noch wordt elk licht geëvalueerd. In plaats hiervan wordt aan de hand van de fragmentpositie de tegel waartoe het fragment behoort, bepaald. Hierna wordt de

5. TILED SHADING

Figuur 5.3: De datstructuren van Tiled Shading.

set van lichten geassocieerd met deze tegel opgehaald.

5.2.1 Datastructuren

De gebruikte datastructuur dient een rooster van tegels bij te houden. Elke tegel dient een variabel aantal referenties naar lichten bij te houden. Dit rooster dient efficiënt opgebouwd te worden. Verder dient, wanneer de tegel bepaald is, de set van lichteng geassocieerd met deze tegel efficiënt op te halen zijn.

Om dit rooster voor te stellen wordt gebruik gemaakt van drie arrays[29]:

Globale lichtlijst: bevat alle lichten. Deze array is in dezelfde vorm aanwezig in de naïeve shaders.

Lichtindexlijst: bevat lichtindices die verwijzen naar lichten in de globale lichtlijst. Deze array is dus een lijst van alle referenties van alle tegels.

Lichtrooster: bevat voor elke tegel één vector die een offset en aantal lichten geassocieerd met een tegel specificeert.

De relatie tussen de drie arrays is weergegeven in figuur 5.3. Deze structuren zijn op de GPU voor te stellen met behulp van bufferobjecten of texturen.

5.2.2 Lichtbepaling

Nu de voorstelling van het rooster gedefinieerd is, is het mogelijk om de lichtberekening op te stellen. Hiervoor dient voor een fragment de set van relevante lichten bepaald te worden. Om dit te bereiken, wordt eerst de tegel waartoe het behoort bepaald:

$$f : (\text{frag.x}, \text{frag.y}) \mapsto \left(\left\lfloor \frac{\text{frag.y}}{n} \right\rfloor, \left\lfloor \frac{\text{frag.y}}{n} \right\rfloor \right)$$

waar **frag** de pixelcoördinaten van het fragment zijn, en n de grootte van één tegel in pixels is. Op basis van deze indices kan de offset en aantal lichten opgehaald worden uit het lichtrooster. Vervolgens wordt per lichtindex in de lichtindexlijst geassocieerd met deze tegel, de lichtberekening uitgevoerd met het corresponderende licht. De code hiervoor is gedefinieerd in listing 4

5.2.3 Lichttoekenning

Om de datastructuren op te stellen in de roosterinitialisatiestap dient voor elk licht bepaald te worden met welke tegels het lichtvolume overlapt. De set van tegels komt overeen met het venster. Een simpele manier om de overlapping te bepalen is door de corresponderende lichtvolumes af te beelden op het venster. Vervolgens kan bepaald worden welke tegels bedekt worden door het geprojecteerde volume.^[29]

Wanneer de grootte van de set van lichten in de honderden is, is het mogelijk om deze berekeningen op de CPU uit te voeren. Wanneer er duizenden lichten zijn, kan deze berekening te traag zijn op de CPU, en zal deze op de GPU geïmplementeerd moeten worden.

Er zijn verschillende algoritmes om deze projectie uit te voeren.^[23, 39] Binnen **nTiled** is gekozen voor het algoritme voorgesteld door Mara en McGuire [25].

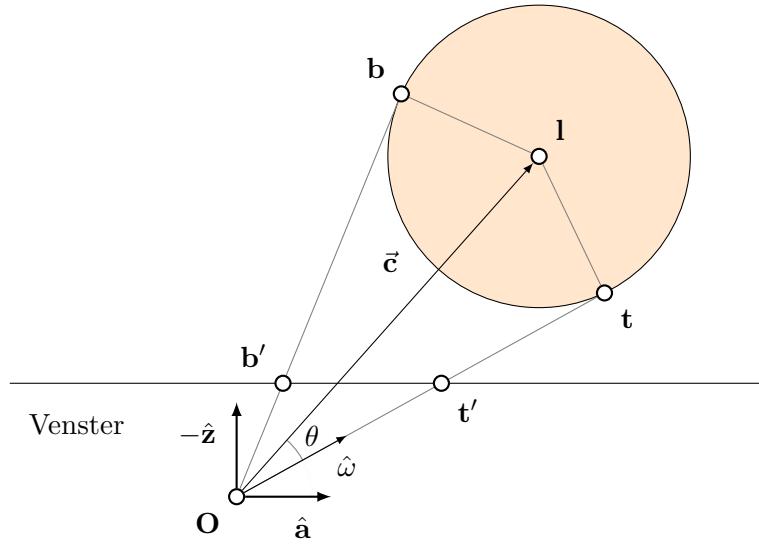
```
// determine contributing lights
vec2 screen_position = gl_FragCoord.xy - vec2(0.5f, 0.5f);
uint tile_index =
    uint(floor(screen_position.x / tile_size.x) +
        floor(screen_position.y / tile_size.y) * n_tiles_x);

uint offset = tiles[tile_index].x;
uint n_lights = tiles[tile_index].y;

// compute the contribution of each light
for (uint i = offset; i < offset + n_lights; i++) {
    light_acc += computeLight(lights[light_indices[i]],
                               geometry_param);
}

// output result
fragment_colour = vec4((vec3(0.1f) + (light_acc * 0.9)), 1.0f);
```

Listing 4: Lichtberekening in de GLSL shader.

Figuur 5.4: Projectie van lichtbol op de **a**-as.

Hierbij wordt een compacte, omsluitende veelhoek opgesteld voor de geprojecteerde lichtvolumebollen.

In **nTiled** is hier gekozen voor een omsluitend vierkant. Om dit vierkant op te stellen dienen de uiterste waarden in de x - en y -as gevonden te worden. Deze uiterste waarden worden dan afgebeeld op het venster. De uiterste waarden kunnen als volgt gevonden worden. Eerst wordt de bol geprojecteerd op het twee-dimensionale vlak parallel aan de as in kwestie. Deze situatie is afgebeeld in figuur 5.4. Vervolgens is het doel om de waarden t_a en b_a te vinden. Deze waarden zijn gedefinieerd als:

$$\begin{aligned}
 t &= \sqrt{c^2 + r^2} \\
 \cos \theta &= \frac{t}{c} \\
 \sin \theta &= \frac{r}{c} \\
 \hat{\omega}_{t_a} &= \begin{pmatrix} \cos \theta & \sin \theta \\ -\sin \theta & \cos \theta \end{pmatrix} \hat{c} \\
 \hat{\omega}_{b_a} &= \begin{pmatrix} \cos \theta & -\sin \theta \\ \sin \theta & \cos \theta \end{pmatrix} \hat{c} \\
 t_a &= \mathbf{O} + \hat{\omega}_{t_a} t \\
 b_a &= \mathbf{O} + \hat{\omega}_{b_a} t
 \end{aligned}$$

vervolgens kunnen de punten (t_x, t_y) en (b_x, b_y) geprojecteerd worden op het venster met behulp van de perspectiefmatrix van de camera om de uiterste waarden

$\mathbf{t}/$ en $\mathbf{b}/$ te verkrijgen.

Om het rooster op te bouwen dient aan elke tegel die overlapt met het vlak gedefinieerd door $\mathbf{t}/$ en $\mathbf{b}/$ een referentie naar het licht toegevoegd te worden.

Als extra optimalisatie worden lichten die buiten de diepte van het zichtfrustum vallen niet meegenomen bij het opstellen van het rooster, gezien hier geen fragmenten kunnen vallen. Indien de berekening uitgevoerd wordt op de GPU en een dieptebuffer beschikbaar is, kunnen alle lichten die buiten de minimale en maximale diepte van fragmenten in de tegel vallen, tevens buiten beschouwing gelaten worden.[29]

5.3 Resultaten

De performantie van het Tiled Shading algoritme geïntroduceerd in de vorige sectie, is geëvalueerd aan de hand van de drie testscenes. Hierbij zijn de resultaten van naïef Forward Shading en Tiled Forward Shading, en naïef Deferred Shading en Tiled Deferred Shading vergeleken. Opnieuw zal eerst gekeken worden naar de executietijd per frame gedurende een enkele uitvoering. Vervolgens wordt gekeken naar de executietijd als functie van het aantal lichten en de resolutie.

5.3.1 Frames

De executietijden per frame voor Forward Shading zijn weergegeven in figuur 5.5, en de executietijden per frame voor Deferred Shading in figuur 5.6. De grafieken links geven de uitvoeringen weer van een klein aantal lichten bij een resolutie van 320×320 . De rechter grafieken geven de uitvoeringen met een groot aantal lichten bij een resolutie van 1920×1920 . De Tiled Shading uitvoeringen zijn gedaan met een tegelgrootte van 32×32 .

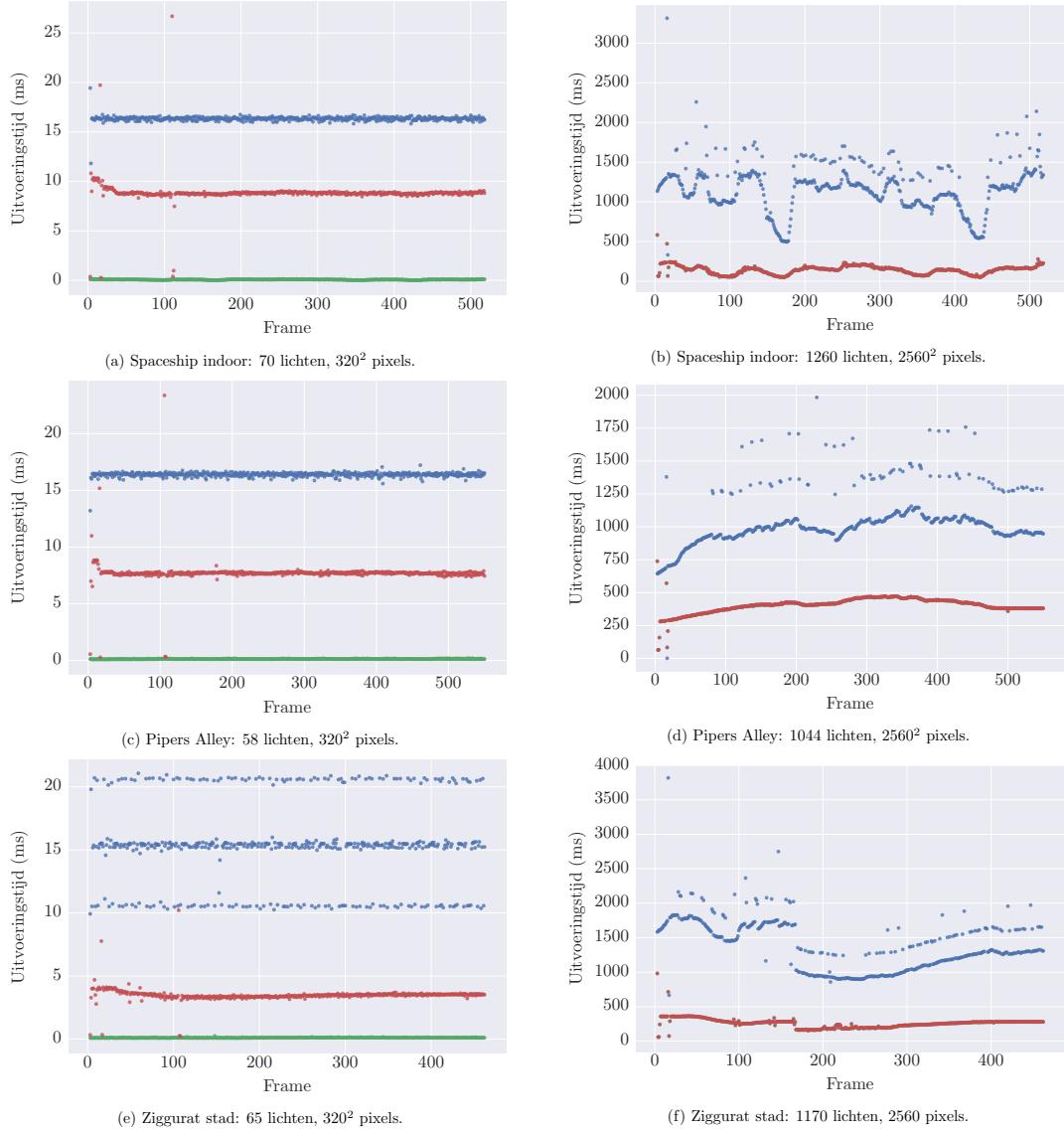
Opnieuw kan geconstateerd worden dat voor een lage resolutie en een klein aantal lichten executietijden vergelijkbaar zijn ongeacht methode. Zowel de naïeve Forward en Tiled Forward Shading, en de naïeve Deferred en Tiled Deferred algoritmes hebben vergelijkbare executietijden. Dit komt overeen met de resultaten van Forward en Deferred Shading.

Voor een hogere resolutie en een groot aantal lichten zijn de verschillen wel significant. In alle gevallen is het Tiled Shading algoritme efficiënter dan de naïeve implementatie. Tevens zijn de executietijden voor Forward Shading consistenter. Dit is vooral zichtbaar in de spaceship indoor scene, fig. 7.23b, waar de schommeling afhankelijk van de camerapositie, minder hevig zijn. Dit duidt er op dat er minder lichtberekeningen per fragment worden uitgevoerd, in vergelijking tot de naïve implementatie. Hierdoor is de totale berekeningstijd per frame minder onderhevig aan het aantal fragmenten in een frame.

Binnen de ziggoerat scene, fig. 7.23f en 5.6f, is het verschil tussen de verschillende camerapunten minder nadrukkelijk aanwezig. In sectie 4.3.1 werd al vastgesteld dat het verschil in berekeningstijd tussen de camerapunten in grootte mate afhankelijk was van het percentage pixels zonder fragmenten. Hierbij bevat het tweede camerapunt een lager percentage lege pixels. De fragmenten die gegenereerd worden bij de tweede camerapositie, liggen veelal in het deel van de Ziggoerat scene die verlicht wordt

5. TILED SHADING

- Naïeve Forward Shading
- Forward Tiled Shading - Roosteropbouw
- Forward Tiled Shading - Totaal

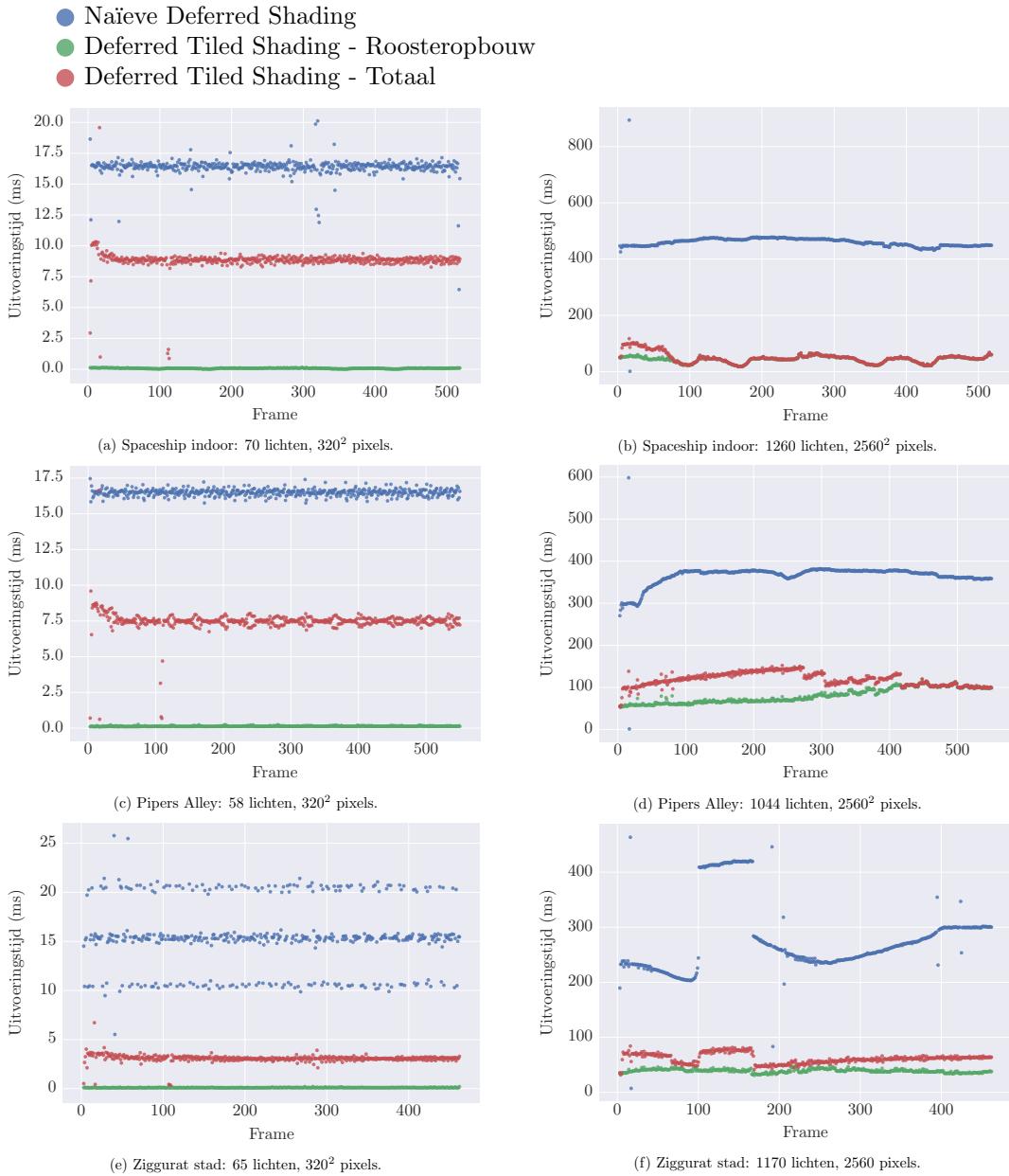

Figuur 5.5: Overzicht van de uitvoeringstijd voor Forward shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

door enkele grote lichten, fig. 3.7. Hierdoor zullen de tegels op bij dit camerapunt weinig lichten bevatten. Hierdoor neemt het aantal lichtberekeningen af, en daarmee de executie tijd.

Het verschil in efficiëncy is het kleinste in de Piper's Alley scene. Dit kan verklaard worden aan de hand van de opbouw van de scene. De Piper's Alley scene is één diepe straat, waar de lichten achter elkaar zijn geplaatst, zie fig. 3.5. Wanneer

5.3. Resultaten

Figuur 5.6: Overzicht van de uitvoeringstijd voor deferred shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

gekeken wordt naar de onderverdeling van het zichtfrustum, fig. 5.1b is te zien dat dergelijke scenes, met veel overlappende lichtvolumes in de diepte, leidt tot het slechtst mogelijke situatie. Elk van de tegels zal een groot aantal lichten bevatten. Hierdoor zal het tijdsgedrag van de naïve implementatie benaderd worden.

5.3.2 Lichten

In figuur 5.7 zijn de gemiddelde executietijden per frame per uitvoering geplot, als functie van het aantal lichten in de scène, voor zowel Forward Shading, links, en Deferred Shading, rechts. Deze testen zijn uitgevoerd bij een resolutie van 1920×1920 pixels.

Voor Tiled Shading zijn verschillende tegelgroottes geëvalueerd. Hierbij is op te merken dat er weinig verschil lijkt te zijn in uitvoeringstijd bij verschillende tegelgroottes.

Er is voor zowel de naïeve implementatie, als de Tiled implementatie een lineair verband waar te nemen in alle grafieken. Hierbij schaalt de Tiled Shading variant met een significant lagere factor in vergelijking tot de naïeve implementatie. In zowel de Spaceship indoor scène als de Ziggoerat stadsscène is een factor van ongeveer zes waar te nemen. Bij de Piper's Alley straatsscène is dit slechts een factor vier. Dit verschil kan opnieuw verklaard worden door de overlapping van lichtvolumes, waardoor het aantal lichten per tegel gemiddeld toeneemt.

5.3.3 Resolutie

De gemiddelde executietijden per frame per uitvoering als functie van de resolutie zijn weergegeven in figuur 5.8. Voor zowel de naïeve implementatie als de Tiled Shading implementaties is een kwadratisch verband waar te nemen. Echter de factor voor Tiled Shading is zodanig klein dat de schaling een lineair verband benaderd. Ook voor de resolutie is geen grote invloed van de keuze voor tegelgrootte waar te nemen.

5.4 Conclusie

In alle geëvalueerde gevallen presteert Tiled Shading beter dan de naïeve implementatie. Doordat het aantal lichtberekeningen per fragment beperkt wordt, zijn de executietijden per frame ook consistent. Dit uit zich vooral in de executietijden van Forward Tiled Shading.

De CPU projectie implementatie vormt geen knelpunt. Dit ondersteund de stelling in Tiled Shading[29], dat voor aantal lichten in de orde van honderden, deze operatie efficiënt op de CPU geïmplementeerd kan worden.

Tevens is waargenomen dat voor scenes waar significante overlap tussen lichtvolumes ten opzichte van de camera-z-as is, Tiled Shading slechter, presteert. In dit geval bevatten de tegels significant meer lichten, waardoor het tijds gedrag dat van het naïeve algoritme in grotere mate benaderd.

Een laatste interessante observatie is dat de tegelgrootte weinig tot geen invloed op de executietijd lijkt te hebben. Vermoedelijk hangt dit samen met de keuze van de grootte van de lichten gebruikt in de scenes. Deze zijn veelal groot ten opzichte van de tegelgrootte. Hierdoor zullen veel naburige tegels een vergelijkbare set van lichten bevatten. In dit geval is de invloed van de tegelgrootte van minder belang.

Indien de scene meer kleine lichten bevat, kan het lonen om een kleinere tegelgrootte te selecteren.

5.5 Discussie

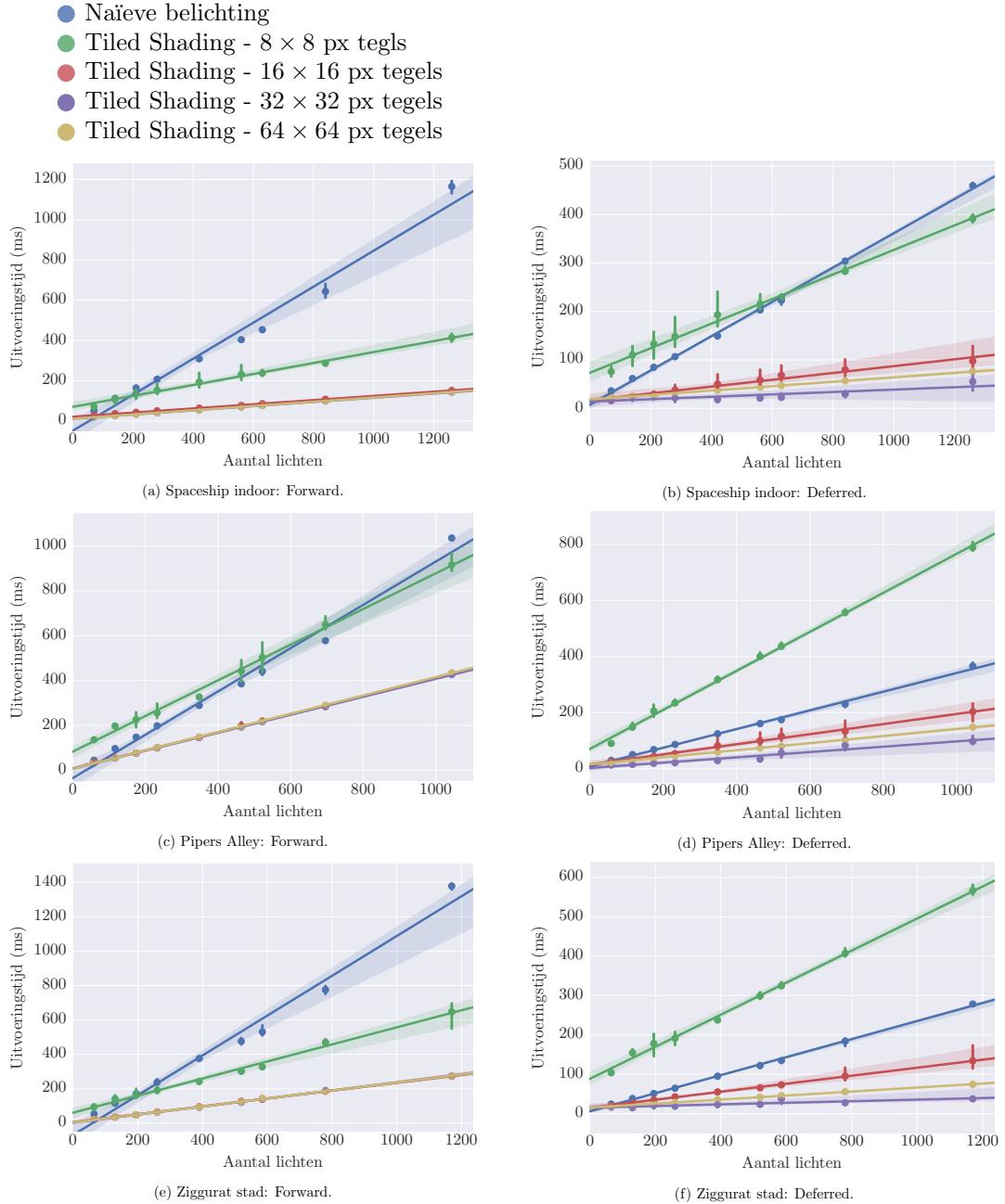
5.5.1 Ondersteunen van transparantie

In sectie 4.5.2 is vermeld dat Deferred Shading een aparte Forward pijplijn vereist om transparante geometrie te renderen. Tiled Shading biedt geen directe ondersteuning voor transparantie. Echter doordat de lichtberekeningen van Forward Tiled Shading en Deferred Tiled Shading gelijkaardig zijn, kan de implementatie versimpeld worden. Zowel het lichtmanagement als het opgestelde rooster kan gedeeld worden tussen de pijplijnen. Dit versimpelt de implementatie en verbetert de efficiëncy.[29]

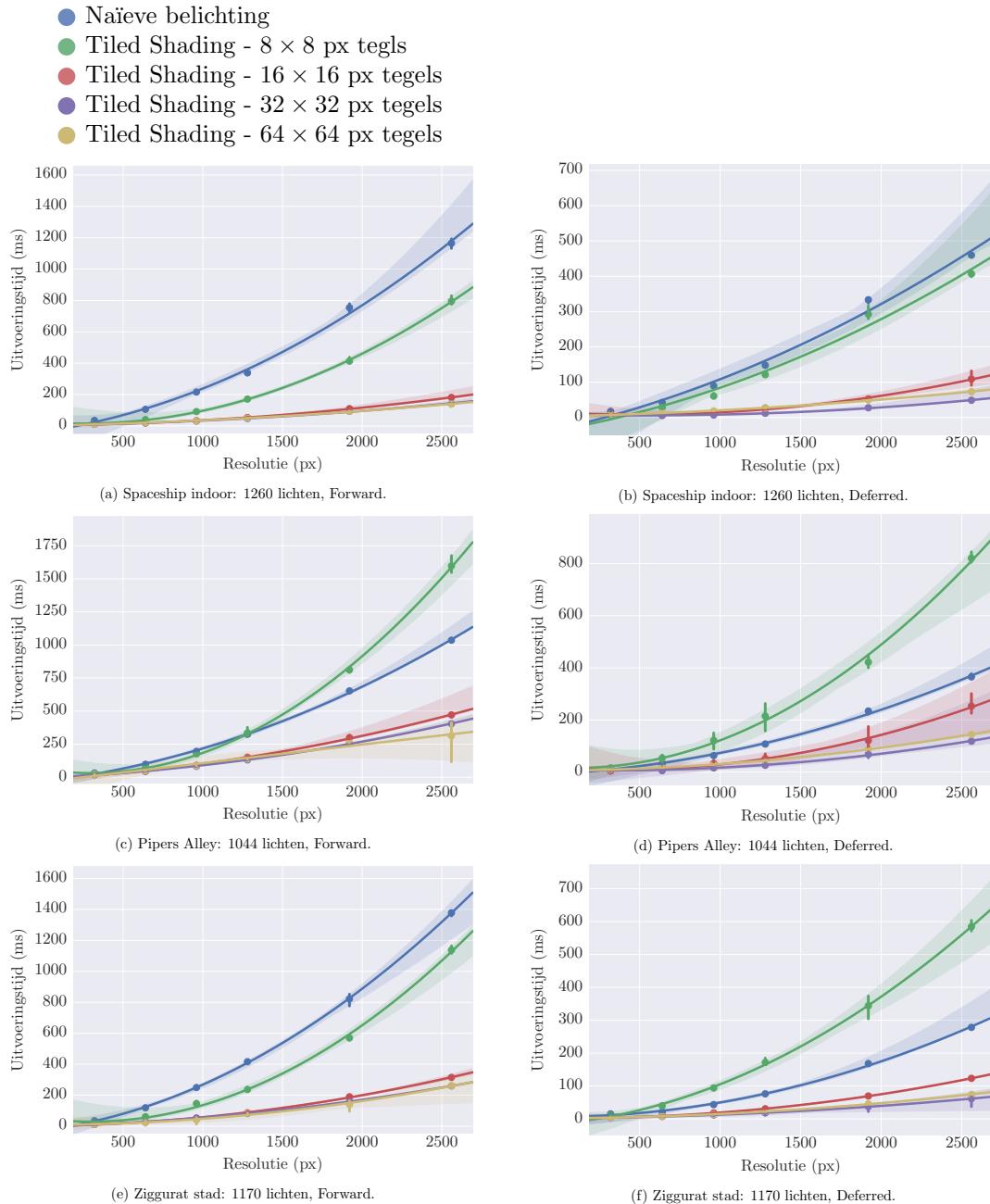
5.5.2 Evaluatie van verschillende tegelgroottes.

Om een beter inzicht te verkrijgen in de invloed van de tegelgrootte op de executietijd, zou de lichtgrootte als parameter geëvalueerd dienen te worden. Hierbij is de verwachting dat kleinere tegelgroottes efficiënter zijn bij kleinere lichtvolumes. Bij grotere lichtvolumes is deze efficiëncy winst, minimaal, zoals gevonden is in de resultaten. In dit geval kan beter gekozen worden voor grotere tegelgroottes, om zo het geheugenverbruik te beperken.

5. TILED SHADING

Figuur 5.7: Overzicht van de uitvoeringstijd per aantal lichten bij een resolutie van 1920 voor de drie testscenes.

Figuur 5.8: Overzicht van de uitvoeringstijd per resolutie voor de drie testscenes.

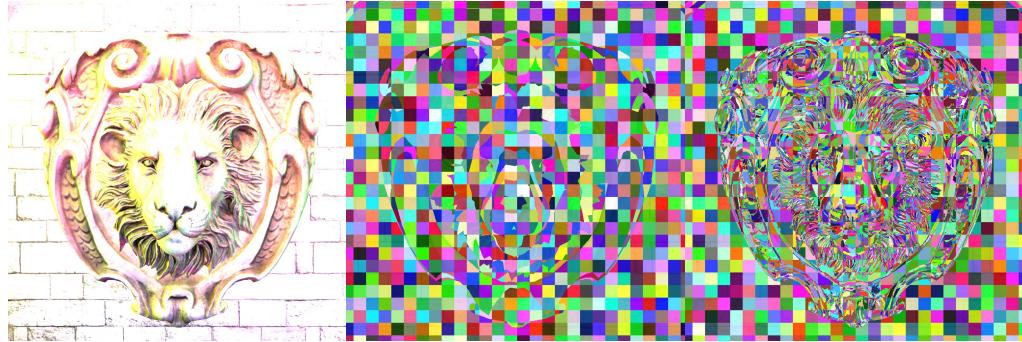
Hoofdstuk 6

Clustered Shading

Tiled Shading, zoals geïntroduceerd in het vorige hoofdstuk, is een eerste stap om efficiëntere lichttoekenning mogelijk te maken. Het doel hierbij is om de efficiëncy van Deferred Shading met stencil optimalisatie te benaderen zonder dat eenzelfde geheugenbandbreedte wordt gebruikt. Binnen Tiled Shading wordt dit bereikt door een set van tegels te creeëren die het zichtveld bedekken. Voor elk van de tegels wordt bepaald welke lichten invloed kunnen hebben op de fragmenten binnen de tegel. Bij een efficiënte implementatie worden hierbij slechts de lichten bijgehouden die overlappen met het volume waarin waarin de fragmenten van het tegel liggen. Dit volume wordt dus beperkt door de fragmenten die het dichtst en het verst van de camera liggen. Wanneer alle fragmenten in een tegel dicht bij elkaar liggen levert dit een efficiënte voorstelling op. Echter wanneer er binnen een tegel grote diepte discontinuïteiten bevinden, leidt dit tot grote volumes bestaande uit grote geometrisch lege ruimtes. Hierin liggen mogelijk veel lichten die geen invloed hebben op de fragmenten in de tegel, wat leidt tot overbodige berekeningen.

Clustered Shading[30] is geïntroduceerd om dit slechtste scenario tegen te gaan, en tevens een efficiëntere en consistentere lichttoekenning mogelijk te maken. Hiervoor wordt het concept van tegels uitgebreid naar hogere dimensies. Deze hogere dimensie tegels worden clusters genoemd. De meest voor de hand liggende volgende dimensie is de diepte met respect tot de **z**-as van de camera. Door de diepte expliciet op te delen, heeft elke cluster een maximaal volume, onafhankelijk van het zicht. Dit verhelpt het slechtste scenario van Tiled Shading, waarbij volumes geassocieerd met de tegels groter worden indien fragmenten verder uit elkaar liggen. Tegelijkertijd verkleind het de volumes van de clusters, waardoor de lichttoekenning specifieker, en dus efficiënter wordt. Naas diepte, kunnen ook andere attributen zoals de normaal informatie van fragmenten meegenomen worden om clusters op te stellen.

In dit hoofdstuk wordt het Clustered Shading algoritme behandeld. Hiervoor zal eerst ingegaan worden op de theorie en het algoritme. Vervolgens zal de efficiëntie geëvalueerd worden aan de hand van de drie testscenes.

(a) De gerenderde afbeelding. (b) Op basis van diepte. (c) Op basis van normaal.

Figuur 6.1: Clustering op basis van diepte, en diepte en normaal.

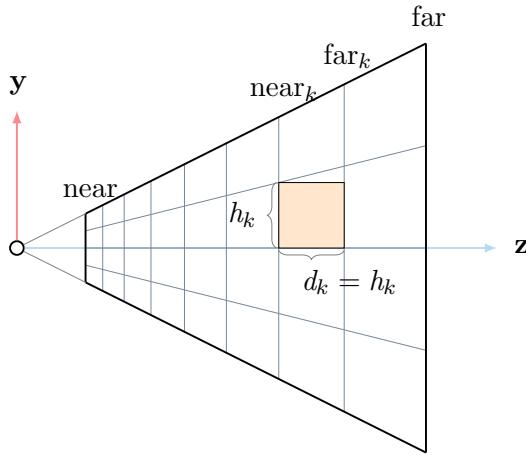
6.1 Theorie

Het doel van Clustered Shading is om de lichttoekenning zoals in Tiled Shading te verbeteren door de twee-dimensionale tegels, verder uit te breiden, zodat hogere dimensie clusters ontstaan. Hierdoor worden de tegelvolumes onder verdeeld in de diepte. Verdere dimensies kunnen toegevoegd worden op basis van andere attributen, zoals de normaalinformatie van fragmenten. Een voorbeeld van een dergelijke onderverdeling is te zien in figuur 6.1. Door de tegels verder op te delen worden de volumes geassocieerd met deze tegels kleiner, en dus homogener, waardoor de efficiëncy van de lichtberekening toeneemt.

6.1.1 Onderverdeling in de ruimte

De eerste stap in het uitbreiden van tegels naar hogere dimensies is het vastleggen hoe de diepte onderverdeeld dient te worden. Voor een efficiënte lichttoekenning is het van belang dat de clusters zo klein mogelijk zijn, zodat deze zo nauwkeurig mogelijk de relevante set van lichten kunnen beschrijven. Tegelijkertijd moeten clusters zoveel mogelijk (homogene) fragmenten bevatten, zodat het geheugenverbruik laag blijft, terwijl de clusters efficiënt opgehaald kunnen worden. Tevens is het belangrijk dat de sleutel waarmee een cluster geïdentificeerd kan worden, efficiënt berekend kan worden, en tegelijkertijd weinig bits vereist.

Een belangrijk inzicht is dat fragmenten van een frame altijd in het zichtfrustum geassocieerd met het frame zullen vallen. Wanneer de lichttoekenningsdatastructuren dus per frame opgebouwd worden, zoals het geval is bij Tiled en Clustered Shading, is het niet nodig om de gehele wereld op te delen in volumes. Alleen het zichtfrustum dient opgedeeld te worden. Tiled Shading deelt het zichtvenster op in de **x**- en **y**-as. Dit impliceert een opdeling van het zichtfrustum. Binnen Clustered Shading wordt de **z**-as van de camera verder opgedeeld, om zo subfrustra te verkrijgen, zoals weergegeven in figuur ???. Om deze subfrustra zo uniform mogelijk te houden, wordt de diepte van één subfrustum, d_k , gelijk gesteld aan de hoogte van het subfrustum, h_k bij bij de diepte near_k waar het subfrustumvolume begint. Dit is weergegeven in

Figuur 6.2: De exponentiële opdeling op basis van h_k .

figuur 6.2.

De volledige hoogte van het zichtfrustum bij diepte near_k is

$$h_{\text{frustum}} = 2\text{near}_k \tan \theta$$

waar θ de helft van het gezichtsveld is. De hoogte h_k van één subfrustum is dan gelijk aan de hoogte van het zichtfrustum, gedeeld door het aantal onderverdelingen in de y-as. De afstand van het volgende subfrustum is dan gegeven als

$$\begin{aligned} \text{near}_{k+1} &= \text{near}_k + h_k \\ &= \text{near}_k + \frac{2\text{near}_k \tan \theta}{S_y} \end{aligned}$$

Dit kan herschreven worden tot de volgende exponentiële functie:

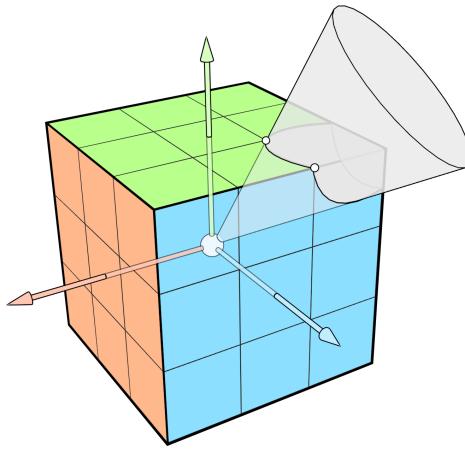
$$\text{near}_k = \text{near}_0 \left(1 + \frac{2 \tan \theta}{S_y} \right)$$

waarmee de opdeling van de z-as van de camera gespecificeerd wordt. Op basis hiervan is het mogelijk om elk cluster te identificeren aan de hand van een tupel van drie integers (i, j, k) , waarbij i en j respectievelijk de x en y posities van de tegel in het zichtvenster specificeert, en k de diepte waarop het cluster zich bevindt. Dit tupel vormt de sleutel van de clusters.

6.1.2 Onderverdeling op basis van de normalen

De clusters kunnen verder opgedeeld worden aan de hand van attributen waarmee fragmenten in discrete groepen onderverdeeld kunnen worden. Nuttige attributen zorgen hierbij dat de set van relevante lichten geassocieerd met elk cluster afneemt. Een voorbeeld hiervan is de normaal informatie.

6. CLUSTERED SHADING

Figuur 6.3: Normaalkegel op basis van een eenheidskubus.

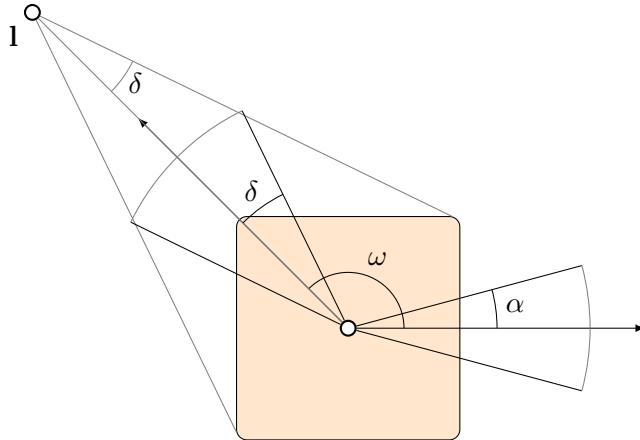
Wanneer de fragmenten in een cluster verder worden opgedeeld aan de hand van de normaalinformatie, is het mogelijk om lichten uit te sluiten die een nulcontributie hebben op de fragmenten van het cluster. In het geval van Lambetiaanse materialen komt dit voor wanneer de hoek tussen het invallend licht en de normaal van een fragment groter is dan 90° . Een veel voorkomende situatie waarin dit zich voordoet, is wanneer een licht de achterkant van een primitief verlicht. Het voorkomen van een dergelijke situatie wordt achtervlak lichtruiming (Backface Light Culling) genoemd.

De normalen worden gegroepeerd aan de hand van een set van normaal kegels. Voor elk cluster wordt één kegel gedefinieerd. Voor de fragmenten geassocieerd met een cluster geldt dat de normaal van deze fragmenten binnen de gedefinieerde kegel van de cluster valt. Om de kegels op te stellen wordt gebruik gemaakt van een onderverdeelde kubus. Voor elk vlak van deze kubus wordt één normaalkegel opgesteld die snijdt met de vier vertrekken van het vlak. Dit is weergegeven in figuur ???. Voor elk fragment wordt bepaald met welk vlak de normaal van het fragment snijdt, indien deze onderverdeelde kubus gecentreerd is op het fragment.

Vervolgens kunnen lichten die aan geen enkel fragment van het cluster bijdragen buiten beschouwing van dit cluster worden gelaten. Een licht heeft een nulcontributie aan een cluster als:

$$\omega > \frac{\pi}{2} + \alpha + \delta$$

Waarbij ω de hoek tussen de lichtdirectie en de as van de normaalkegel is, α de halfhoek van de normaalkegel is, en δ de hoek die het licht maakt om de gehele cluster te verlichten. Dit is geïllustreerd in figuur ??.

Figuur 6.4: Lichtruiming op basis van de normaalkegel.

6.1.3 Bepaling van unieke clusters

Wanneer deze berekening voor alle fragmenten in de framebuffer wordt uitgevoerd, zal de resulterende textuur alle clusters relevant voor de huidige frame bevatten. Deze dienen echter nog wel gegroepeerd te worden zodat een lijst van unieke clusters verkregen wordt. Het groeperen van monsters is een veel voorkomend probleem binnen GPU rendering[30].

Om de globaal unieke monsters in een textuur, of buffer, te verkrijgen, dient deze eerst gesorteerd te worden. Vervolgens moet een compact-stap uitgevoerd worden. Beide stappen zijn veel gebruikte bouwstenen in parallelle algoritmes[5, 36]. Om deze reden bestaan er verschillende efficiënte GPU implementaties[37].

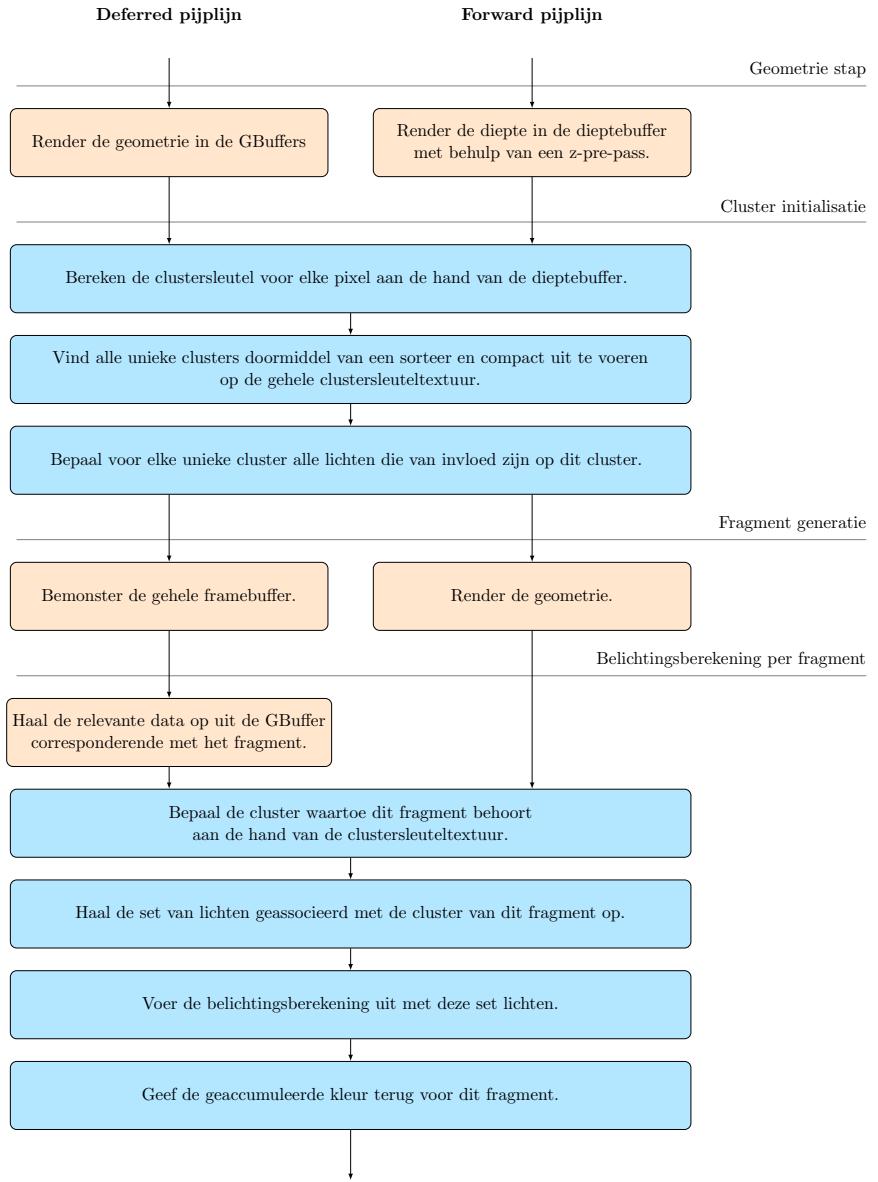
Ondanks dit blijft sorteren een computationeel dure operatie, waardoor het veelal nodig is om coherentie aanwezig in de textuur of buffer te gebruiken om de hoeveelheid data te reduceren.

Voorbeelden hiervan zijn Resolution Matched Shadow Maps[22], en het Compress-Sort-Decompress algoritme[13]. Binnen Resolution Mapped Shadow Maps moet bepaald worden welke schaduwpagina's gebruikt worden door zichtmonsters. Om de set van data te verkleinen wordt de coherentie in het zichtveld gebruikt. Indien naburige pixels gelijke schaduwpagina's vereisen, worden deze samengenomen. In het geval van het Compress-Sort-Decompress algoritme wordt de framebuffer voorgesteld als een 1-dimensionale sequentie en wordt hierop runtime-encoding toegepast om duplicaten te voorkomen, voordat sortering plaatsvindt.

Een alternatieve oplossing is om gebruik te maken van virtuele paginatabellen. Binnen deze paginatabellen wordt expliciet per pagina bijgehouden of deze gebruikt worden. De verschillende zichtmonster zetten een bit in het pagina-adres, vervolgens kan deze bit gebruikt worden in de compactiestap. Omdat monsters die vervijzen naar hetzelfde adres allen de bit op aanzetten, zullen geen duplicaten zich in de paginabel bevinden[17].

Wanneer de unieke clusters opgesteld zijn, kan voor elk de set van relevante lichten worden bepaald.

6. CLUSTERED SHADING

Figuur 6.5: Het Tiled Shading algoritme voor de Forward en Deferred pijplijn.

Clustered Shading werd in verschillende recente games gebruikt, waaronder in de Avalanche engine, die gebruikt is voor Just Cause 2 en 3[32] en Doom 4[42].

6.2 Algoritme

Het Clustered Shading-algoritme[30] is weergegeven in figuur ???. Het vertoont grote overeenkomst met het Tiled Shading algoritme. Vergelijkbaar met Tiled Shading wordt per frame een set van lichttoekenningsdatastructuren opgesteld die vervolgens

tijdens de lichtberekening worden gebruikt om het aantal te evalueren lichten te reduceren.

In tegenstelling tot Tiled Shading kunnen deze clusters niet berekend worden voor de geometriestap. Dit komt doordat de clusters afhankelijk zijn van de diepte van fragmenten, en dus dient een dieptebuffer opgebouwd te zijn, voordat de clusters bepaald kunnen worden. Binnen Deferred Shading wordt de dieptebuffer opgebouwd in de geometriestap. Binnen Forward Shading wordt zonder extra uitbreidingen, de dieptebuffer slechts opgebouwd tijdens de renderstap. Voor Tiled Shading en de naïeve implementatie is dit geen probleem, echter voor Clustered Shading, dient de dieptebuffer al beschikbaar te zijn voor deze renderstap.

Om de dieptebuffer toch beschikbaar te maken voordat de renderstap wordt uitgevoerd, dient een extra stap toegevoegd te worden, waarin de dieptebuffer al wordt opgesteld. Deze stap wordt een z-prepass[] genoemd. Tijdens de z-prepass wordt alle geometrie gerasterised, en gerenderd met een dummy fragment shader. De enige taak van deze dummy shader is het wegschrijven van de diepte naar de diepte buffer. Vervolgens kan de diepte gebruikt worden om de clusters te berekenen, als ook om niet zichtbare fragmenten weg te gooien voordat de lichtberekening wordt uitgevoerd. Hier staat echter wel tegenover dat alle geometrie twee maal per frame, gerasterised dient te worden. Afhankelijk van de complexiteit van de geometrie en eventuele tessellatie kan dit performantie verslechteren.

Nadat de dieptebuffer is berekend kunnen de clusters worden opgesteld. Hiervoor worden eerst de unieke clusters en hun corresponderende sleutels, berekend. Vervolgens wordt aan elk van deze clusters de lichten toegevoegd waarmee deze overlappen.

Als laatste kan de lichtberekeningsstap uitgevoerd worden. Hiervoor wordt voor elk fragment aan de hand van het cluster waartoe deze behoort, de set van relevante lichten opgehaald. Vervolgens wordt de lichtberekening met elk van deze lichten uitgevoerd.

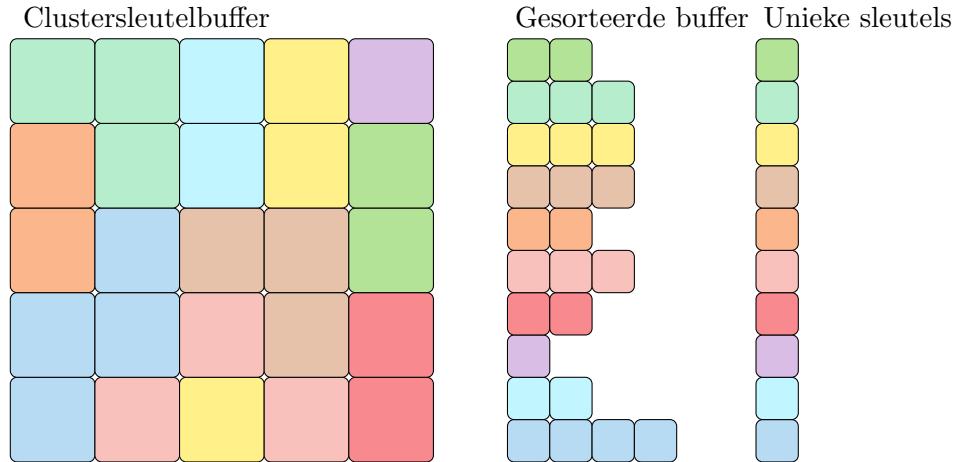
6.2.1 Clustersleutels

De eerste stap in het opstellen van de clusters is de bepaling van de relevante clusters. Omdat de clusters het zichtfrustum onderverdeelen in een discrete set van subfrusta, kan elk cluster worden aangeduid met een tupel van drie of meer integers (i, j, k, \dots) , zoals weergegeven in figuur ???. Hierbij zijn i en j gelijk aan de coördinaten voor tegels binnen Tiled Shading. De integer k specificeert de diepte-index. Een dergelijk tupel wordt een clustersleutel genoemd. In sectie ?? is de diepte van vlak near_k gedefinieerd als:

$$\text{near}_k = \text{near}_0 \left(1 + \frac{2 \tan \theta}{S_y} \right)$$

Hieruit kan de waarde voor k worden afgeleid als zijnde:

6. CLUSTERED SHADING

Figuur 6.6: De sorteer en comprimeer stap uitgevoerd over een enkel vlak.

$$k = \left\lfloor \frac{\log \left(\frac{-z}{\text{near}} \right)}{\log \left(1 + \frac{2 \tan \theta}{S_y} \right)} \right\rfloor$$

Indien deze berekening wordt uitgevoerd voor elk fragment in de dieptebuffer, wordt een k -buffer verkregen, die de z -coördinaat van elk subfrustum beschrijft. De k -buffer legt de clustersleutel geassocieerd met elk fragment vast door de k waarde en de positie binnen de buffer.

6.2.2 Unieke clustersleutels

De unieke clusters kunnen afgeleid worden uit de opgestelde k -buffer. Een belangrijke observatie hier, is dat fragmenten slechts tot dezelfde cluster kunnen behoren, als zij in dezelfde tegel liggen. Hierdoor beperkt het probleem om alle unieke clustersleutels te vinden zich tot het vinden van alle unieke k -waardes per tegel.

De unieke k -waardes per tegel kunnen bepaald worden door elke tegel eerst te sorteren, en vervolgens een compact-operatie uit te voeren. De verschillende stappen zijn weergegeven in figuur 6.6. Hierbij komt elk verschillende kleur tegel overeen met één k -waarde. Na het sorteren en de compact operatie, blijft per tegel een lijst van unieke clusters over, waar de set van relevante lichten voor bepaald kan worden.

Om vervolgens per fragment efficiënt het cluster waartoe het behoort op te zoeken, wordt tijdens deze stap ook per fragment de index overeenkomend met de cluster geassocieerd. Dit wordt gedaan door bij de sorteerstap een referentie naar het fragment toe te voegen aan de k -waarde. Vervolgens wordt tijdens de compact stap deze referentie gebruikt om de index geassocieerd met de cluster toe te voegen aan een textuur op de positie van het fragment.

Deze stappen zijn binnen `nTiled` geïmplementeerd in de vorm van een `OpenGL` compute-shader. Hierbij wordt per tegel een werkgroep gestart. De compute-shader voert de sorteer- en compactstap uit. Hierbij wordt de sorteerstap uitgevoerd met

behulp van een bottom-up merge-sort-algoritme.[38] Elke k -waarde wordt voorgesteld als een 16-bit integer. Bij de eerste stap van het merge-sort-algoritme wordt de k -waarde verschoven over 16-bits. Vervolgens wordt de gelineariseerde index van het fragment hierbij opgeteld.

$$k' = (k \ll 16) + p_x + p_y \times n_x$$

waar p_x en p_y respectievelijk de **x**-as en de **y**-as posities van het fragment binnen de tegel zijn en n_x het totaal aantal pixels in de **x**-as van de tegel.

Nadat de k' waardes zijn gestorteerd, wordt een compact-operatie uitgevoerd. Hierbij worden alle waardes samengenomen waar de 16 meest significante bits gelijk zijn. De 16 minst significante bits worden vervolgens gebruikt om de unieke clusterindex geassocieerd met cluster k weg te schrijven naar een clusterindex textuur op de positie geassocieerd met het fragment van k' .

Nadat deze stappen zijn uitgevoerd is er per tegel een lijst van unieke k -waardes en een totaal aantal unieke k -waardes beschikbaar. Tevens is de clusterindex voor alle fragmenten opgeslagen in de clusterindextextuur.

6.2.3 Lichttoekenning

Om de grote aantallen lichten efficiënt aan de unieke clusters toe te kennen, wordt gebruik gemaakt van een Bounding Volume Hierarchy (BVH). Deze BVH wordt per frame opgesteld. Hiervoor worden de lichten geordend met respect tot de **z**-as. Vervolgens worden de lichten gegroepeerd per 32, en wordt voor elke groep een Axis-Aligned Bounding Box (AABB) opgesteld. Deze groepen worden opnieuw gegroepeerd per 32, totdat er slechts 1 wortelelement over is.

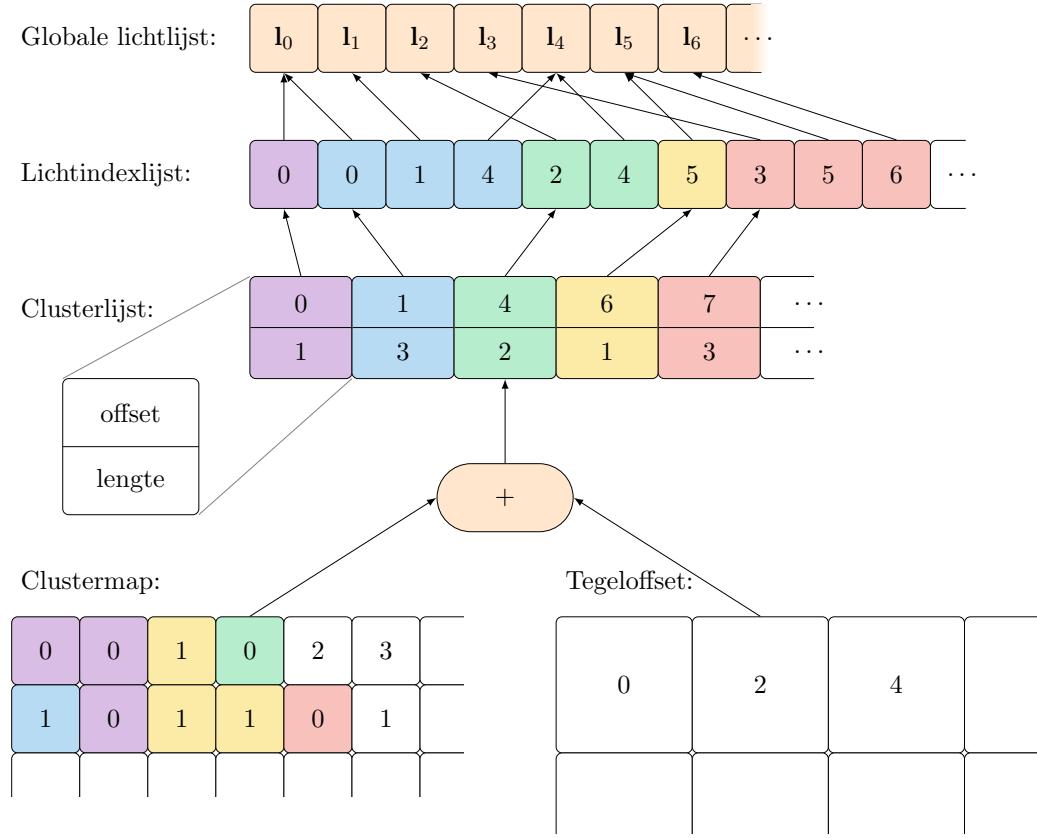
De BVH wordt vervolgens per cluster doorlopen. Hierbij wordt per niveau voor elk van de elementen getest of de AABB van het element overlapt met het volume van het cluster. Alleen van de elementen die overlappen met het cluster worden de kinderen geëvalueerd. De uiteindelijk overlappende lichten worden toegevoegd aan het cluster.

Binnen **nTiled** is deze optimalisatie niet geïmplementeerd. De clusters worden in plaats hiervan opgesteld doormiddel van een bruteforce methode gelijkend op de lichttoekenningsmethode van Tiled Shading. Eerst worden de lichten afgebeeld op het zichtvenster en worden de tegels waarop elk licht invloed heeft bepaald, zoals in Tiled Shading. Vervolgens wordt voor deze tegels nagegaan of het lichtvolume overlapt met de unieke clusters binnen de tegel met respect tot de **z**-as. Indien dit het geval is wordt een referentie naar het licht toegevoegd aan het unieke cluster.

6.2.4 Datastructuren

De datastructuren in Clustered Shading gelijken in grote mate op die van Tiled Shading, 5.2.1. Echter binnen Clustered Shading kan de clusterindex niet meer direct berekend worden uit de positie van het fragment. Deze associatie dient dus expliciet bijgehouden te worden. Om deze reden is de clustermap textuur geïntroduceerd.

6. CLUSTERED SHADING

Figuur 6.7: De datastructuren gebruikt binnen clustered shading.

Hierin wordt per fragment de index van het overeenkomstige cluster bijgehouden. De clusterlijst vervangt vervolgens de functie van het lichtrooster binnen Tiled Shading.

In nTiled wordt binnen de sorteer- en compactstap slechts de lokale clusterindex binnen de tegel opgeslagen. Om de verkregen clusterindexmap om te zetten naar een textuur die de globale indices bevat, dient de offset van eerdere tegels bij elke waarde opgeteld te worden. Om niet elke waarde in de clustermap textuur explicet bij te werken na de sorteer- en compactstap, is in plaats hiervan gekozen om een tweede textuur bij te houden. Deze bevat voor elke tegel één waarde, die de offset voor alle fragmenten binnen de tegel geeft. Vervolgens kan de cluster die geassocieerd is met een fragment opgehaald worden door de lokale offset op te tellen bij de tegeloffsetwaarde. Dit leidt tot de volgende datastructuren die tevens weergegeven zijn in figuur 6.7.

Globale lichtlijst: bevat alle lichten. Deze array is in dezelfde vorm aanwezig in de naïeve shaders.

Lichtindexlijst: bevat lichtindices die verwijzen naar lichten in de globale lichtlijst.

Deze array is dus een lijst van alle referenties van alle clusters.

Clusterlijst: bevat voor elke cluster een vector die de offset en aantal lichten binnen de lichtindexlijst specificeert. Deze lijst neemt de rol van het lichtrooster binnen Tiled Shading over.

Tegeloffsettextuur: Specificeert de globale offset binnen de clusterlijst voor alle fragmenten voor elke tegel.

Clustermaptextuur: Specificeert de lokale offset binnen alle clusters van een tegel voor alle fragmenten.

6.2.5 Lichtbepaling

Op basis van de voorstelling van de clusters op de GPU kan de lichtberekening per fragment worden opgesteld. Hiervoor dient eerst de set van lichten geassocieerd met het fragment opgehaald te worden. Eerst wordt hiervoor het cluster bepaald. De lokale clusterindexoffset wordt opgehaald uit de clustermap, en de globale clusterindexoffset uit de tegeloffset. Vervolgens wordt met de verkregen clusterindex de offset en aantal lichten in de lichtindexlijst opgehaald uit de clusterlijst. De lichtberekening wordt dan uitgevoerd met de gespecificeerde set lichten. De code hiervoor is weergegeven in lst. 5

6.3 Resultaten

6.4 Conclusie

6.5 Discussie

6. CLUSTERED SHADING

```
// determine contributing lights
vec2 screen_position = gl_FragCoord.xy - vec2(0.5f, 0.5f);
uint tile_index =
    uint(floor(screen_position.x / tile_size.x) +
        floor(screen_position.y / tile_size.y) * n_tiles_x);
uint tile_offset = summed_cluster_indices[tile_index];
uint k_offset = texture(k_index_tex, tex_coords).x;

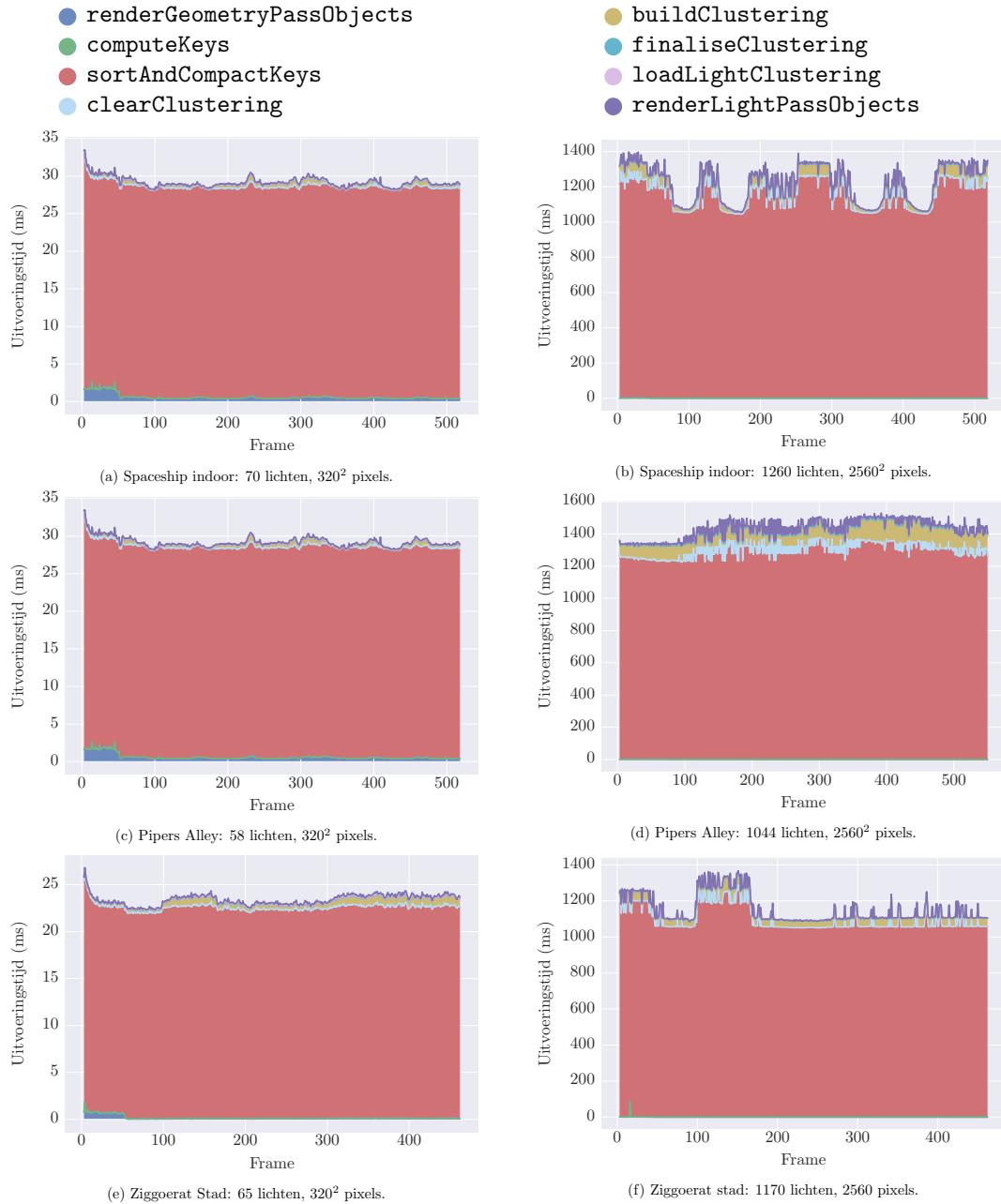
uvec2 cluster_map = clusters[tile_offset + k_offset];

uint offset = cluster_map.x;
uint n_lights = cluster_map.y;

// compute the contribution of each light
for (uint i = offset; i < offset + n_lights; i++) {
    light_acc += computeLight(lights[light_indices[i]], param);
}

// output result
fragment_colour = vec3((vec3(0.1f) + (light_acc * 0.9)));
```

Listing 5: Lichtberekening in de GLSL shader.

Figuur 6.8: Overzicht van de uitvoeringstijd voor Deferred Clustered Shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

Hoofdstuk 7

Hashed Shading

In de voorgaande hoofdstukken zijn Tiled en Clustered shading geïntroduceerd. Het doel van deze lichttoekenningsalgoritmes is om voor elk fragment een set van relevante lichten te bepalen, om zodanig het aantal lichtberekeningen terug te brengen. In dit hoofdstuk wordt Hashed shading als alternatief lichttoekenningsalgoritme geïntroduceerd.

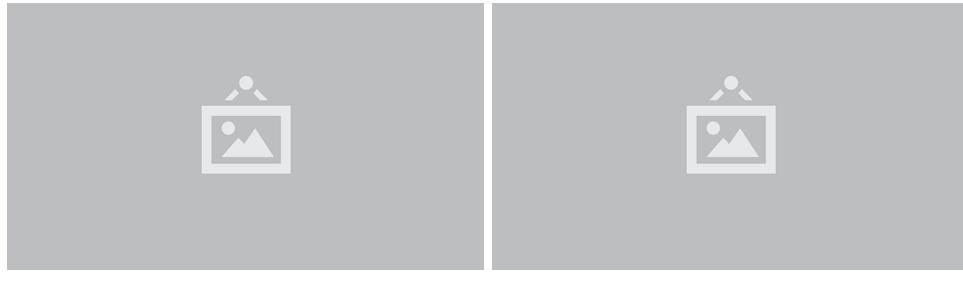
Zowel Tiled als Clustered shading zijn camera-afhankelijk en de geassocieerde datastructuren dienen om deze reden per frame opnieuw opgebouwd te worden. Hashed shading daarentegen gebruikt camera-onafhankelijke datastructuren, waardoor deze hergebruikt kan worden tussen frames. Tegelijkertijd behaald het nog steeds een vergelijkbare versnelling en wordt niet significant meer geheugen gebruikt. Dit wordt bereikt door de lichten binnen de scène te representeren als een octree.

In de volgende secties zal eerst de achterliggende theorie besproken worden, waarbij ingegaan wordt op de keuze voor de octree als spatiale datastructuur, en hoe deze voorgesteld kan worden op de GPU. Vervolgens zal het algoritme behandeld worden. Hierna zal de efficiëncy en het geheugengebruik aan de hand van de testscenes geëvalueerd worden. Als laatste zullen deze resultaten vergeleken worden met Tiled en Clustered Shading.

7.1 Theorie

In het algemeen kan gesteld worden dat lichttoekenning er om draait om de ruimte zo efficiënt mogelijk op te delen, zodat voor elk fragment slechts de lichten die daadwerkelijk invloed hebben, snel opgehaald kunnen worden. De datastructuur die gebruikt wordt om de ruimte onder te verdelen dient dus de volgende attributen te bezitten

- Voor elk punt in de ruimte dient de datastructuur efficiënt de relevante lichten met zo'n groot mogelijke precisie terug te geven
- De datastructuur dient compact van aard te zijn.
- De datastructuur moet dynamisch aan te passen zijn, indien lichten van positie of grootte veranderen.

(a) Tiled Shading

(b) Clustered Shading

Figuur 7.1: De onderverdelingen binnen Tiled en Clustered Shading

- De datastructuur dient efficiënt te construeren zijn.

Bij het renderen zal bij elke frame voor elk fragment de set van relevante lichten opgehaald dienen te worden. Dit is dus de operatie die het meest uitgevoerd zal worden. Tevens is het belangrijk dat de datastructuur compact is. Het beschikbare geheugen op de grafische kaart is beperkt, en een compacte voorstelling verkleint de gebruikte geheugenbandbreedte.

In veel moderne toepassingen zijn lichten dynamisch van aard. Denk hierbij aan lichten die geassocieerd zijn met objecten binnen de scenes, zoals koplampen van bewegende autos, als ook lokale lichten die veranderen in felheid door veranderingen in de scene, zoals uitdovende vuren, of explosies. Een datastructuur dient instaat te zijn om dergelijke effecten te modeleren, zonder dat de renderingstijd negatief beïnvloed wordt. Het is mogelijk om de datastructuur volledig opnieuw op te bouwen per frame, echter in veel gevallen zijn deze veranderingen tussen frames klein en lokaal van aard, waardoor het veelal efficiënter is om de al opgestelde datastructuur (gedeeltelijk) her te gebruiken.

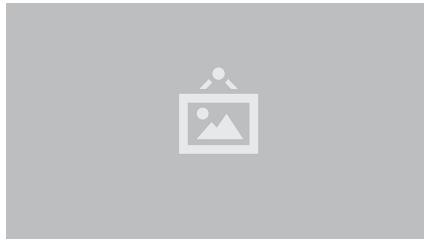
Indien een datastructuur efficiënt kan worden bijgewerkt gedurende de uitvoering, zal de efficiëncie het initieel opstellen van de datastructuur van minder groot belang zijn, gezien deze stap als een pre-process stap uitgevoerd kan worden.

Binnen tiled en clustered shading wordt de viewport ruimte onderverdeeld zoals weergegeven in figuur 7.1. Hierin wordt de compactheid bereikt door slechts een klein deel van de ruimte te behandelen. Het dynamisch karakter wordt in beide technieken behaald door per frame de complete datastructuur opnieuw op te bouwen.

In de volgende secties zullen eerst enkele veel voorkomende spatiale datastructuren behandeld worden. Hierna zal toegelicht worden aan de hand van de bovengestelde eisen, waarom gekozen is voor de octree datastructuur. Vervolgens zal de achterliggende theorie van de octree datastructuur behandeld worden en hoe deze voorgesteld kan worden op de GPU.

Figuur 7.2: Een binaire ruimte partitie.

Figuur 7.3: Een roosterdatastructuur.

7.1.1 Overzicht van Spatiale Datastructuren

Binaire ruimte partitionering

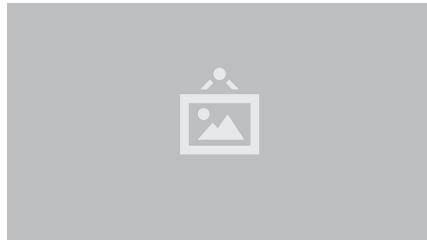
Binaire ruimte partitionering is een methode om een d dimensionale ruimte onder te verdelen. Hiervoor wordt aan de hand van hypervlakken de ruimte recursief opgedeeld.[28] Waarbij een hypervlak een d dimensionaal vlak is. Deze recursieve opdeling wordt opgeslagen in een binaire-ruimte-partitioneringsboom. In het geval van een 1-dimensionale ruimte, zoals een lijst, komt dit overeen met een binaire zoekboom, waarbij de hypervlakken een punt binnen de lijst is. In het geval van een 3-dimensionale ruimte zullen de hypervlakken standaard vlakken zijn, een illustratie voor een drie dimensionale ruimte is weergegeven in figuur 7.2. De volgende datastructuren kunnen gedefinieerd worden als specifieke implementaties van binaire ruimte partitionering.

Rooster

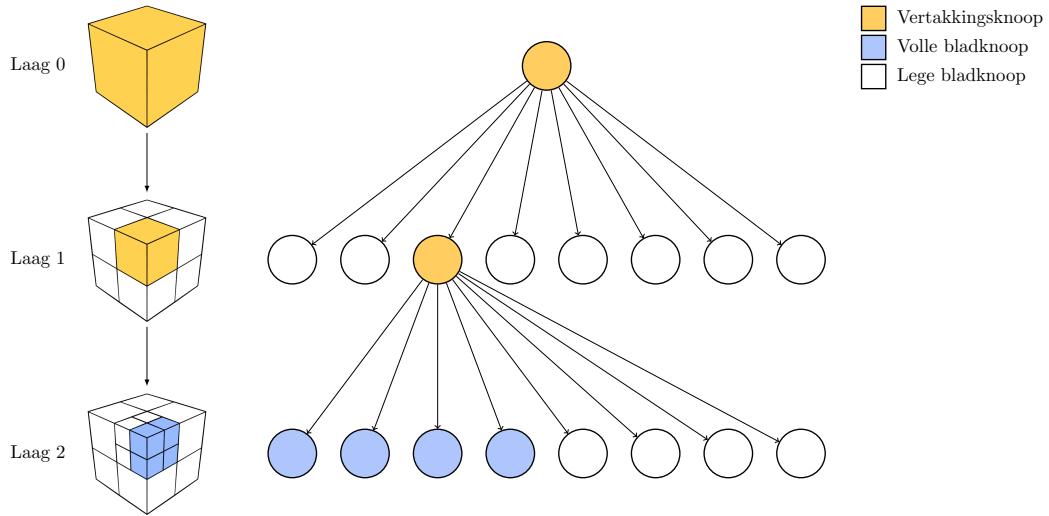
Het rooster is de meest simpele spatiale datastructuur. De relevante ruimte wordt grofweg in cellen van een specifieke grootte onderverdeeld, zoals weergegeven in fig. 7.3. Binnen elke cel wordt vervolgens een verwijzing naar de relevante data bijgehouden.

Een dergelijke datastructuur kan, indien de grootte van de cellen klein wordt genomen, een hoge nauwkeurigheid van relevante lichten opleveren. Tevens zullen cellen snel en eenvoudig toegankelijk zijn. Echter hier staat tegenover dat bij een naïve implementatie het geheugengebruik zeer snel toe neemt, gezien voor elke cel binnen het rooster deze verwijzing dient te worden opgeslagen.

7. HASHED SHADING

Figuur 7.4: De roosterdatastructuur voorgesteld als BRP.

Figuur 7.5: Weergave van een octree bestaande uit drie lagen, links is de 3d representatie weergegeven, rechts de pointers .

Clustered Shading maakt gebruik van een vorm van een rooster over de viewport. Hierbij wordt de data compacter voorgesteld door slechts cellen die zowel licht als geometrie bevatten, op te slaan.

Een rooster kan simpelweg gedefinieerd worden als een drie dimensionale lijst. Indien dit als binaire ruimte partitionering wordt weergegeven, wordt recursief in elke dimensie steeds één cel gedefinieerd, zoals weergegeven in figuur 7.4.

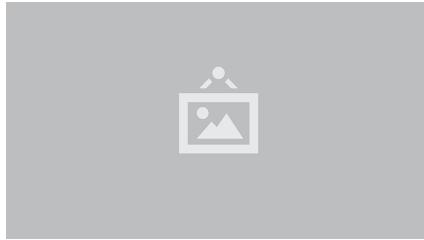
Octrees

De octree is een boomdatastructuur waarbij elke takknoop precies acht kinderen bezit. Elke knoop kan voorgesteld worden als een kubus. De kinderen van een tak knoop verdelen de ruimte geassocieerd met de takknoop in acht equivalenten kubussen.[26] Dit is weergegeven in fig 7.5.

Data kan ofwel in elke knoop opgeslagen worden, ofwel slechts in de bladknopen. Indien een knoop een ruimte volledig beschrijft is het niet nodig om deze verder onder te verdelen. Deze hierarchische structuur zorgt ervoor dat het mogelijk is om de ruimte in hoge resolutie te beschrijven, en tevens niet tegen de geheugenproblemen

Figuur 7.6: De octree datastructuur als BRP.

Figuur 7.7: De kd-boom datastructuur.

van het rooster aan te lopen, doordat grote homogene ruimtes door slechts een enkele knoop kunnen worden voorgesteld.

De octree definieert een ruimtepartitionering door per takknoop drie hypervlakken op te stellen. Deze zullen altijd het middelpunt van de octreeknoop snijden, zoals weergegeven in figuur 7.6.

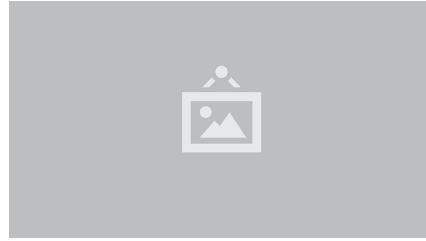
kd-boom

Een kd-boom is een boomstructuur in d dimensies, waarbij k discriminatoren zijn gedefinieerd.[4] De discriminator associeert een specifieke orientatie van een hypervlak met een punt. Alle knopen op eenzelfde niveau delen dezelfde discriminator. Een takknoop definieert vervolgens de positie van het hypervlak met orientatie k_i . Hierbij wordt de ruimte geassocieerd met de knoop opgedeeld in twee delen. Dit is weergegeven in figuur 7.7.

Dit is een specifiek geval van binaire ruimte partitionering, op elk niveau wordt de ruimte in twee helften ingedeeld. Het verschil met generieke binaire ruimte partitionering is dat de set van hypervlakken slechts een subset is van alle mogelijke hypervlakken.

R boom

De r-boom is een n -dimensionale zelf-balancerende boom. Elke knoop bevat een n -dimensionaal vierkant. In de bladknopen bevindt zich binnen dit vierkant de data geassocieerd met deze knoop. In het geval van de takknoop bevinden alle kinderen zich binnen het vierkant geassocieerd met de knoop. [15] Hierbij hebben de vierkanten twee belangrijke eigenschappen:

Figuur 7.8: De r-boom datastructuur.

- De vierkanten overlappen niet
- De vierkanten bevatten zo min mogelijk lege ruimte

In combinatie met het feit dat de boom gebalanceerd is, zorgt dit voor de mogelijkheid om spatiale data efficiënt op te halen.

7.1.2 Keuze voor de octree-datastructuur

Het doel van lichttoekenning is om de ruimte zodanig onder te verdelen dat de relevante lichten voor een punt in de wereld efficiënt opgehaald kunnen worden. De spatiale datastructuur die gebruikt wordt voor het ophalen van de lichten dient te voldoen aan de eerder genoemde eisen.

Een belangrijke observatie is dat dit geen dichtste-buur-probleem is. Onder perfecte omstandigheden zou de datastructuur alle lichten waarvan het punt in het lichtvolume valt, teruggeven, en geen enkel ander licht. De punten zijn hierbij zijn de fragmenten die geprojecteerd zijn op de viewport.

Zowel de kd-boom als de R-boom zijn ontwikkeld met het dichtste-buur-probleem in gedachte, waarbij de dataset bestaat uit een set van punten. Deze datastructuren zijn daarom minder geschikt voor lichttoekenning, waarbij de data geen punten maar volumes zijn.

Zowel het rooster als de octree zijn geschikter voor lichttoekenning, omdat de manier van opdeling bepaald wordt door het volume, en niet door de data. In het geval van het rooster levert dit uniforme kubussen op waarvoor voor elk volume bepaald kan worden met welke lichtvolumen het overlapt. Dit betekent dat ook voor grote uniforme ruimtes een groot aantal kubussen zijn gedefinieerd. Hierdoor schaalt het rooster slecht met de grootte van de ruimte. De octree is in staat om dergelijke uniforme ruimtes efficiënt voor te stellen. Om deze redenen is gekozen voor de octree-datastructuur als basis voor het camera-onafhankelijke lichttoekenningsalgoritme.

7.1.3 Octrees datastructuur

7.1.4 Hash functies

Stel $U = \{0, 1, 2, \dots, u - 1\}$ is een ruimte voor een positieve integer u . Neem S een set van n unieke elementen (sleutelwaardes) binnen U . Een hash functie is gedefinieerd

als een functie $h : U \rightarrow M$ die de sleutelwaarden in S afbeeldt op een gegeven interval $[0, m - 1]$.

Het is mogelijk om de ruimte M te gebruiken als adres ruimte geassocieerd met een opslagvolume. De adressen in deze ruimte M kunnen gebruikt worden om elementen geassocieerd met de sleutelwaarden op te slaan in het opslagvolume. Het opslag volume wordt in dit geval een hash table genoemd. Het gebruik van hash functies in combinatie met hash tables maakt het mogelijk om data verspreid over een grote ruimte compact op te slaan en op deze manier geheugen gebruik terug te brengen.[7, 19]

Indien twee sleutels op een zelfde adres worden afgebeeld, wordt gesproken van een botsing. De sleutels corresponderende met dit adres worden synoniemen van elkaar genoemd. Botsingen leiden er toe dat waardes geassocieerd met synoniemen niet meer in een enkele stap uit de hash table kunnen worden opgehaald. Er zijn verschillende manieren om om te gaan met dergelijke botsingen.

Indien elke sleutel op een uniek adres wordt afgebeeld, wordt gesproken van een perfecte hash functie, of een 1-probe hash functie. Dergelijke functies zijn dus gedefinieerd als:

$$h : U \rightarrow [0, m - 1] \forall x, y \in S : x \neq y \rightarrow h(x) \neq h(y)$$

Hieruit volgt dat de adres ruimte M geassocieerd met de set van sleutelwaardes S , een grootte gelijk of groter dan de set van sleutel waardes dient te hebben, $m \geq n$.

Wanneer geldt dat $m = n$ wordt de gesproken van een perfecte minimale hash functie. Een dergelijke minimale hash functie bestaat voor elke set van sleutel waardes, doordat geldt dat voor twee eindige sets X en Y van gelijke grootte die lineair geordend zijn er altijd een injectie functie bestaat zodanig dat X op Y wordt afgebeeld[8]:

$$h : X \rightarrow Y$$

hiervoor geldt dat

$$\forall x_1, x_2 \in X : x_1 \leq x_2 \Leftrightarrow h(x_1) \leq^* h(x_2)$$

waar \leq en \leq^* de respectievelijke lineaire orde functies zijn.

Het blijkt echter niet triviaal om dergelijke functies te vinden. Dit wordt verder gecompliceerd doordat het geheugen gebruik en rekentijd die dergelijke functies gebruiken ook van belang zijn. In de praktijk is het veelal niet doenlijk om minimale perfecte hash functies op te stellen.

Er zijn verschillende algoritmes om perfecte hash functies op te stellen die slechts zorgen voor een klein extra geheugen gebruik ten opzicht van de minimale perfecte hash functie.

7.1.5 Ruimtelijke hash functies

In Levebvre en Hoppe[21] wordt een algoritme besproken dat verder bouwt op perfecte hash functies gedefinieerd met behulp van hulp tabellen. Het gepresenteerde

algoritme spitst zich toe op grafische applicaties. Het heeft als doel om verspreide data binnen d -dimensionale ruimtes compact op te slaan, en efficiënt op te halen uit geheugen. Er wordt gebruik gemaakt van een perfecte hash functie, zodat de grafische kaart efficiënt gebruik kan maken van de datastructuur, doordat er geen conditietakken ontstaan.

Terminologie

Het ruimte U is gedefinieerd als een drie dimensionaal rooster met grootte $u = \dot{u}^3$, waarbij de posities zijn gedefinieerd als

$$\mathbf{p} \in \mathbb{Z}_{\dot{u}}^3 = [0, (\dot{u} - 1)]^3$$

Binnen dit rooster bevindt zich een set $S \subset U$ met n elementen, waarbij voor elke positie $\mathbf{p} \in S$ een data element is geassocieerd zodanig dat $D(\mathbf{p}) = d$.

Het doel van de ruimtelijke hash functie is om de data in D op te slaan in een compacte hash tabel H , zodanig dat

$$D(\mathbf{p}) = H[h(\mathbf{p})]$$

Hash tabel H heeft een grootte van $m = \dot{m}^3 \leq n$ en bevat de data elementen uit D . De hash functie $h(\mathbf{p})$ is gedefinieerd als

$$h = h_0(\mathbf{p}) + \Phi[h_1(\mathbf{p})] \mod \dot{m}$$

Zowel h_0 als h_1 zijn imperfecte hash functies. De offset die volgt uit de offset tabel Φ zorgt er voor dat botsingen in h_0 worden voorkomen. Hierdoor gedraagt $h(\mathbf{p})$ zich als een perfecte hash functie. De offset tabel Φ is gedefinieerd als een hash tabel bevattende offset coördinaten in de vorm van drie dimensionale vectoren. De grootte van offset tabel Φ wordt gesteld op $r = \dot{r}^3 \leq \sigma n$. De hash functies in $h(\mathbf{p})$ zijn gedefinieerd als

$$\begin{aligned} h_0 : \mathbf{p} &\rightarrow \mathbf{p} \mod \dot{m} \\ h_1 : \mathbf{p} &\rightarrow \mathbf{p} \mod \dot{r} \end{aligned}$$

De eisen aan deze functies en hash tabellen zijn:

1. $h(\mathbf{p})$ is een perfecte hash functie.
2. Φ en H zijn zo compact mogelijk.
3. De toegang tot de hash tabellen, $\Phi[h_1(\mathbf{p})]$ en $H[h(\mathbf{p})]$ moet goede ruimtelijke coherentie tonen rekeninghoudend met \mathbf{p} .

Constructie

De eerste stap in de constructie van een ruimtelijke hash functie is het vast stellen van de parameters van de hash tabellen. \dot{m} wordt gesteld op de kleinste waarde

zodat voldaan wordt aan $m = \dot{m}^3 \leq n$. De offset waardes worden voorgesteld met behulp van drie 8 bit integers. In het geval dat $\dot{m} > 255$ dan wordt m gesteld op $m = \dot{m}^3 \leq n * 1.01$, om een perfecte hash functie mogelijk te maken.

De grootte van \dot{r} kan op twee manieren worden geconstrueerd, verschillend in berekeningstijd en compactheid van de offset tabel.

- Voor snelle constructie wordt \dot{r} initieel gesteld op $r = \dot{r}^3 \leq \sigma n$ waarbij de factor σ gesteld wordt op $\frac{1}{6}$. Omdat elke offset uit 8 bits per dimensie bestaat, leidt dit tot vier extra bits per data element. Indien geen perfecte hash functie gevonden kan worden, wordt \dot{r} geometrisch vergroot.
- Voor een optimale constructie met betrekking tot geheugenverbruik wordt gebruik gemaakt van een binaire zoek functie over \dot{r} . Er wordt gebruik gemaakt van een gretig probabilistisch algoritme om \dot{r} zo klein mogelijk te definieren, zodanig dat de gevonden hash functie de perfecte minmale hashfunctie benadert.

Nadat de groottes van de data tabel en offset tabel gedefinieerd zijn, dienen de expliciete wardes te worden toegekend aan de hash tabel elementen. Zoals eerder vermeld dienen de offset waardes in de offset tabel Φ botsingen in $h(\mathbf{p})$ te voorkomen. Elke waarde in de offset tabel dient zodanig gekozen te worden, dat de synoniemen voor een locatie in Φ geen botsingen veroorzaken in $h(\mathbf{p})$. De ruimte O definieert het mogelijke domein van Φ .

$$O : \mathbb{Z}_{\dot{r}}^3 = [0, (\dot{r} - 1)]^3$$

Vervolgens kan deze eis gedefinieerd worden als

$$\forall \mathbf{o} \in O : \forall \mathbf{p} \in \{\mathbf{e} | \mathbf{e} \in S \wedge h_1(\mathbf{e}) = 0\} : \nexists \mathbf{p}' h(\mathbf{p}') = ((h_0(\mathbf{p}) + \Phi(o)) \mod \dot{m})$$

Wanneer de set $\{\mathbf{e} \in S \wedge h_1(\mathbf{e}) = o\}$ van synoniemen van een waarde o groot is, zal het vinden van een offset die botsingen in $h(\mathbf{p})$ voorkomt moeilijker worden.[11] Om een correcte toekenning van offset waardes te vergemakkelijken, zullen de elementen $o \in O$ geordend worden op de grootte van hun respectievelijke synoniemen set. De waardes o met de grootste synoniemen sets zullen als eerste toegekend worden.

De toegekende offset waardes dienen verder zodanig gekozen te worden dat de ruimtelijke coherentie, en daarmee de textuur raadpleging in H , coherent blijven. Doordat $h_1(\mathbf{p})$ slechts een modulus operatie is, is deze per definitie coherent.

Coherentie tussen twee elementen kan worden gedefinieerd als

$$N_S(\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1) := \begin{cases} 1 & : \|\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1\| = 1 \\ 0 & : \text{otherwise} \end{cases}$$

Het doel is om de coherentie van data queries in hash tabel H te maximaliseren. De coherentie in hash tabel H kan gedefinieerd worden als

Figuur 7.9: Een voorbeeld octree.

$$\begin{aligned}\mathcal{N}_H &= \sum_{\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1 | N_S(\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1) = 1} N_H(h\mathbf{p}_0), h(\mathbf{p}_1) \\ &= \sum_{\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1 | N_H(h\mathbf{p}_0), h(\mathbf{p}_1) = 1} N_S(\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1)\end{aligned}$$

De laatste uitdrukking kan gemeten worden tijdens constructie. Wanneer deze gemaximaliseerd leidt dit tot de uitdrukking

$$\max_{\Phi[\mathbf{o}]} (\mathcal{C}(\Phi[\mathbf{o}])), \mathcal{C}(\Phi[\mathbf{o}] = \sum_{\mathbf{p} \in h_1^{-1}(\mathbf{o}), |Vert\Delta| = 1} N_S(h^{-1}(h_0(\mathbf{p}) + \Phi[\mathbf{o}] + \Delta), \mathbf{p}).$$

Doordat het testen van alle mogelijke waardes computationeel te veel eisend zou zijn, wordt in plaats hiervan een heuristiek gebruikt. Indien de offset tabel lokaal constant is, dan is de afhankelijke hash functie coherent. Dus wordt bij het toewijzen van een offset bij \mathbf{o} eerst gekeken naar de naburige cellen van \mathbf{o} , wanneer deze een offset bevatten die tevens correct is voor \mathbf{o} , wordt deze ook aan \mathbf{o} toegewezen.

$$\Phi[\mathbf{o}] \in \{\Phi[\mathbf{o}'] | \| \mathbf{o} - \mathbf{o}' \| < 2\}$$

Indien geen van de omliggende offset waardes correct is, wordt willekeurig een correcte kandidaat gevonden.

7.1.6 Verbindingloze octree

Met behulp van de ruimtelijke hash functie is het mogelijk om een efficiënte octree implementatie voor GPUs op te stellen.[6] Zoals eerder vermeld werkt de standaard CPU implementatie met pointers, waarbij recursief in de boom wordt afgedaald.

Figuur 7.10: Een voorbeeld hoe een series van lagen van een octree gecodeerd kan worden met behulp van een ruimtelijke hash functies.

Dergelijke datastructuren die sterk leunen op controle structuren zijn niet erg efficiënt wanneer deze gebruikt worden op de GPU.

De data die opgeslagen wordt in een octree is in zeer grote mate verspreid over de drie dimensionale ruimte. Indien gekeken wordt naar figuur 7.9, is te zien dat een groot deel van de cellen in deze octree leeg zijn, hiervoor dient dus geen data opgeslagen te worden. Het is mogelijk om de octree voor te stellen als een stapel van lagen, met elk een fijnere granulariteit. Elk van deze lagen kan gecodeerd worden als een ruimtelijke hash functie. Dit is weergegeven in figuur 7.10

Elke cel die zich bevindt in een octree laag dient te worden voorgesteld. Een cel kan ofwel een blad, of wel een tak knoop zijn binnen de octree. Verder kunnen blad knopen of wel leeg zijn, of wel data bevatten. Een cel kan dus worden voorgesteld met twee bits, de eerste bit die aangeeft of een cel een blad knoop is, en de tweede bit die aangeeft of een cel data bevat of niet. Om efficiency redenen worden hierbij acht nodes samengenomen, zodat deze voorgesteld kunnen worden met behulp van twee integers van elk acht bits. Omdat elke tak knoop acht kinderen bevat, geeft deze representatie dus een tak knoop weer, waarin elk van de kinderen is geïncodeerd.

De data geassocieerd met elke knoop in de octree kan worden opgeslagen binnen het data element in de hash tabel van deze knoop, hiervoor wordt dan boven op de twee 8 bits integers een set van 8 data elementen toegevoegd. Echter in het geval dat dergelijke data elementen groot zijn, of indien een groot aantal knopen geen data bevat, is het efficiënter om niet per cel data ruimte te reserveren, maar deze apart op te slaan. Hiervoor kan per laag, een tweede ruimtelijke hash functie worden bijgehouden, die alle relevante data elementen compact op slaat. Dit leidt tot een voorstelling zoals weergegeven in figuur 7.11. De hash tabel die de octree encodeert zal de octree tabel genoemd worden, en de hash tabel die de data encodeert zal de data tabel genoemd worden.

Indien data dient te worden opgehaald uit een verbindingloze octree, wordt per

7. HASHED SHADING

Figuur 7.11: Een voorbeeld van de representatie van een octree met behulp van een verbindingloze octree.

Figuur 7.12: Een visuele weergave van het algoritme om data uit de verbindingloze octree te halen.

laag de knoop uit de octreetabel berekend, en bepaald of de knoop in deze laag een blad knoop is. Is dit niet het geval dan wordt de knoop in de octreetabel van de volgende laag berekend. Is dit wel het geval, dan wordt gekeken of deze blad knoop ook data bevat. Indien de knoop niet leeg is wordt ofwel de data geassocieerd met de gevonden knoop in de octreetabel teruggegeven, ofwel wordt de knoop in de datatabel van deze laag berekend en teruggegeven. Dit algoritme is visueel weergegeven in figuur 7.12.

Doordat de basis van de ruimtelijke hash functie een combinatie van simpele berekeningen en texturen is in plaats van het recursief doorlopen van een boom structuur, kan deze efficient worden geïmplementeerd op de grafische kaart. Dit maakt het mogelijk om deze datastructuur als basis te gebruiken voor het hashed

Figuur 7.13: Een overzicht van Hashed shading.

shading algoritme. Deze is beschreven in de volgende sectie.

7.2 Algoritme

In deze sectie wordt het algoritme beschreven dat de basis vormt voor de implementatie binnen `nTiled`. De volledige set van datastructuren en algoritmes zal Hashed shading genoemd worden, naar de ruimtelijke hash-functies die de basis vormen van de octree implementatie, zoals eerder beschreven in de theorie.

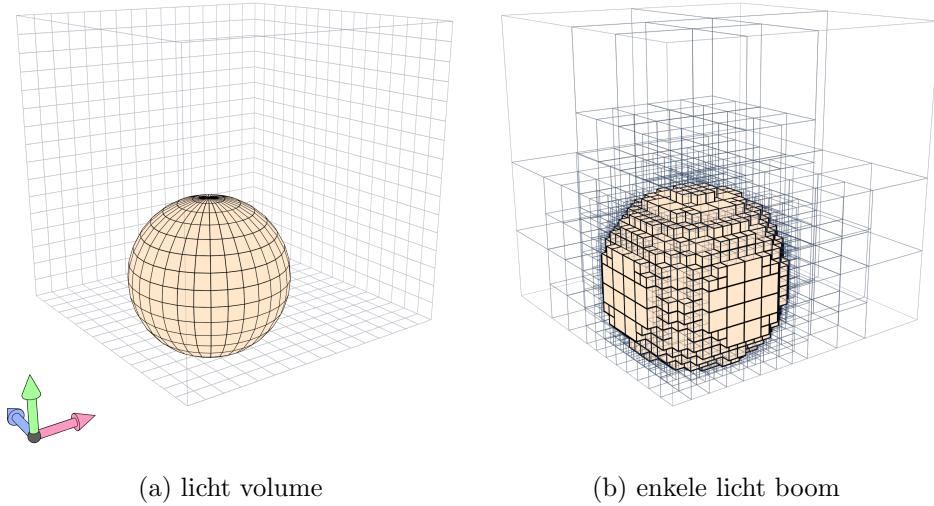
7.2.1 Overzicht

Het hashed shading algoritme vervangt de toekenning van clusters per pixel, met een verbindingsloze octree. De octree geeft een gevoxeliseerde beschrijving van de lichten binnen een scene. Elke blad knoop binnen bevat de lichten waarmee de knoop overlapt. Deze lichten worden beschreven met een afstand en lengte binnen de licht index lijst, zoals deze gespecificeerd is in tiled en clustered shading. De grootte van de voxels kunnen door de gebruiker gespecificeerd worden. Als de afstand en lengte binnen de licht indices lijst vast gesteld is, kan de licht berekening plaatsvinden zoals in tiled en clustered shading.

Bovenop de linkloze octree, en de lijsten van lichten en licht indices, wordt er aan de CPU kant een traditionele octree bijgehouden die alle lichten bevat, en per licht een octree die het licht binnen de traditionele octree beschrijft. Deze set van octrees wordt gebruikt om de verbindingsloze octree op te stellen en aanpassingen aan de staat van de lichten efficiënt up te daten.

Het hashed shading algoritme kan dus in drie componenten worden onderverdeeld;

- Opzoeken van licht informatie
- Constructie van de verschillende datastructuren
- Updaten van data binnen de lichtstructuur

Figuur 7.14: Voorstelling van de enkele licht boom.

Deze datastructuren en hoe deze samenhangen met deze componenten zijn geïllustreerd in figuur 7.13.

Binnen `nTiled` zijn de eerste twee componenten gerealiseerd. Een strategie voor het updaten van de datastructuur zal besproken worden in de discussie.

De constructie stap binnen hashed shading is een pre-process stap en kan worden uitgevoerd voordat de daadwerkelijke rendering plaatsvindt. Deze constructie valt uit een in drie stappen. Eerst zal voor elk licht een enkele licht boom berekend worden. Uit deze enkele lichtbomen wordt vervolgens de overkoepelende lichtoctree gebouwd worden. Nadat de lichtoctree opgesteld is, is het mogelijk om een verbindingloze octree op te stellen. De verbindingloze octree zal vervolgens gebruikt worden om de scenes mee te shaden.

In deze sectie zal de constructie van elk van de datastructuren worden toegelicht. Tevens zal het algoritme voor het opzoeken van de licht informatie worden toegelicht.

7.2.2 Enkele Licht Boom

De enkele lichtboom (Single Light Tree) beschrijft de octree-representatie van een enkel licht binnen de gehele lichtoctree. Een voorbeeld hiervan is gegeven in figuur 7.14. Elke bladknoop beschrijft of het volume geassocieerd met de bladknoop een gedeelte van het lichtvolume van de lichtbron bevat. De verzameling van alle enkele lichtbomen wordt samengevoegd om de volledige licht octree te verkrijgen.

Om een enkele lichtboom op te stellen is de volgende informatie nodig:

- De lichtbron en zijn lichtvolume.
- Een grootte voor de ribben van de kleinste mogelijke bladknoop
- De oorsprong van de lichtoctree

Voor de lichtoctree oorsprong moet gelden dat deze kleiner is in elke dimensie dan de oorsprong van het licht minus de radius:

$$\forall d \in \{x, y, z\} : p_d - r > o_d$$

Waar p_d de oorsprong van de lichtbron is in dimensie d , r de radius van de lichtbron en o_d de oorsprong van de licht octree in dimensie d .

De enkele lichtboom wordt opgebouwd in twee stappen. Eerst wordt een rooster opgesteld bestaande uit knopen van minimale lengte. Voor deze knopen wordt vastgesteld of zij overlappen met het lichtvolume van de lichtbron. Vervolgens wordt dit rooster gebruikt om van bovenaf de enkele lichtboom op te stellen. Beginnend vanaf de wortelknoop wordt bepaald of een knoop een tak- of een bladknoop is.

Het rooster in de eerste stap wordt zodanig gekozen dat het bestaat uit het minimale aantal knopen dat het volledige lichtvolume omvat. Vervolgens dient per knoop bepaald te worden of deze overlapt met het lichtvolume. Hiervoor wordt gekeken of het punt \mathbf{v} binnen de knoop dat het dichtst bij de oorsprong van de lichtbron ligt binnen de radius van het licht valt. Dit punt kan gevonden worden door een klemoperatie toe te passen op de oorsprong van de lichtbron. Voor elke dimensie wordt de positie van de lichtbron geklemd tussen de uiterste waarden van de knoop:

$$\mathbf{v} = \begin{pmatrix} p_x|_{[k_x, k_x+l]} \\ p_y|_{[k_y, k_y+l]} \\ p_z|_{[k_z, k_z+l]} \end{pmatrix}$$

Waarbij p_d de oorsprong van de lichtbron in dimensie d is, k_d oorsprong van de knoop in dimensie d is, en l de lengte van de ribben van de knoop.

Vervolgens wordt de afstand van dit punt tot de lichtbron vergeleken met de radius van de lichtbron. Dit algoritme is weergegeven in de volgende pseudocode

```
def node_in_light(node, light) -> bool:
    closest_point =
        vec3( clamp(node.x, light.orig.x, node.x + node.size)
              , clamp(node.y, light.orig.y, node.y + node.size)
              , clamp(node.z, light.orig.z, node.z + node.size)
        )
    p = closest_point - light.orig
    return ((p.x * p.x + p.y * p.y + p.z * p.z) >
            light.radius * light.radius )
```

Het is niet nodig om deze berekening uit te voeren voor elke knoop in het rooster. In plaats hiervan kan een breedte-eerst flood-fill algoritme gebruikt worden. Er wordt in dit geval ofwel vanuit gegaan dat elke knoop in geen licht bevat waarna de knopen gevuld worden die wel overlappen. Of er wordt aangenomen dat alle lichten overlappen, waarna alle knopen die niet overlappen leeg worden gemaakt.

7. HASHED SHADING

In het geval van een puntlicht kan het volume worden gedefinieerd als dat van een bol:

$$V = \frac{4}{3}\pi r^3$$

gezien het volume van bol iets meer dan de helft van de omsluitende kubus bevat, is voor het puntlicht gekozen om ervan uit te gaan dat alle knopen overlappen met het licht en vervolgens de niet overlappende knopen te markeren. Als beginpunten worden de hoeken van de kubus gebruikt. Dit gehele proces is weergegeven in figuur 7.15.

In de tweede stap wordt van bovenaf de enkele lichtboom opgebouwd. Voor elke knoop wordt bepaald of dit een tak- of een bladknoop is. In het geval van een takknoop, wordt tevens voor de kinderen van deze knoop bepaald, welke type knoop zij zijn. Het type knoop wordt bepaald aan de hand van het rooster. Er zijn initieel drie mogelijke situaties:

- De knoop overlapt niet met het rooster
- De knoop overlapt gedeeltelijk met het rooster
- De knoop valt binnen het rooster

In het eerste geval is de knoop altijd een lege bladknoop, gezien het onmogelijk is dat er volle knopen van minimale lengte buiten het rooster liggen.

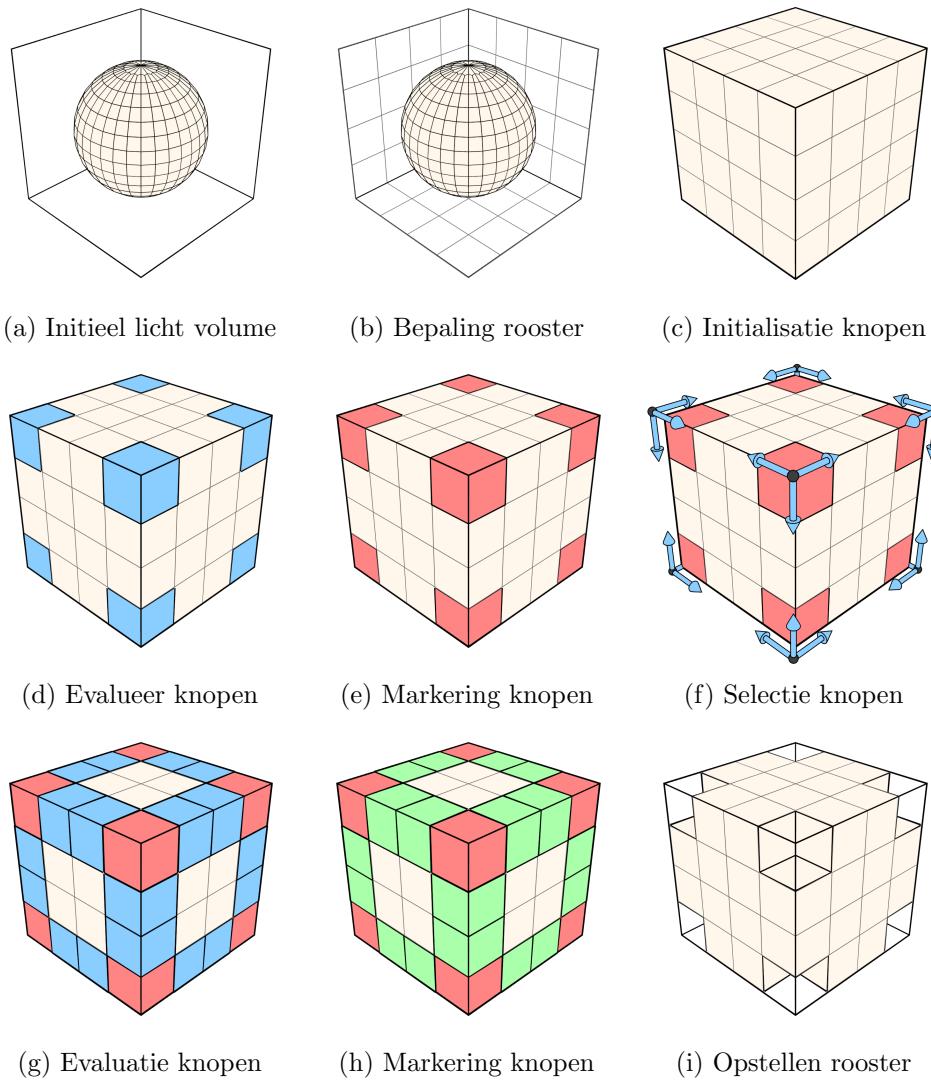
In het tweede geval zijn er twee mogelijkheden ofwel er liggen volle roosterknopen binnen de enkele lichtboomknoop, ofwel er liggen slechts lege roosterknopen in de enkele lichtboomknoop. Wanneer er slechts lege knopen binnen de lichtboomknoop liggen, is deze knoop zelf ook leeg, anders is het een takknoop.

Het punt binnen de lichtboomknoop dat het dichtstbij de lichtbronnoorsprong ligt, bevindt zich in de roosterknoop die overlapt met de lichtboomknoop en het dichtst bij de oorsprong van de lichtbron ligt. Indien deze roosterknoop leeg is, zijn alle andere roosterknopen tevens leeg. Dus om te bepalen of in het tweede geval een enkele lichtboomknoop een takknoop of een lege bladknoop is, dient slechtst gekeken te worden naar één specifieke roosterknoop.

In het laatste geval zijn er drie mogelijkheden

- De enkele lichtboomknoop omvat alleen lege roosterknopen.
- De enkele lichtboomknoop omvat alleen volle roosterknopen.
- De enkele lichtboomknoop omvat zowel lege als volle roosterknopen.

De enkele lichtboomknoop is dan respectievelijk een volle bladknoop, lege bladknoop of takknoop. Indien de roosterknoop dichtstbij de lichtbronnoorsprong binnen de lichtboomknoop leeg is, dan is de enkele lichtboom knoop tevens leeg. Dit volgt dezelfde redenering als in het geval van gedeeltelijke overlapping met het rooster. Indien deze roosterknoop vol is, dan is het mogelijk dat er ofwel slechts volle roosterknopen binnen de enkele lichtboomknoop vallen, ofwel dat er zowel lege als volle knopen zijn. Hiervoor wordt gekeken naar de roosterknoop binnen de lichtboomknoop die het verste weg van de lichtbron ligt. Indien deze ook vol is, dan is de enkele lichtboomknoop

Figuur 7.15: Opbouw van het initiele rooster van de enkele lichtboom.

Figuur 7.16: De lichtoctree.

tevens vol. Anders bevat de enkele lichtboomknoop zowel lege als volle knopen, en wordt deze gesteld op een takknoop.

Op basis van dit algoritme is het mogelijk om een enkele lichtboom op te stellen. Deze zal gebruikt worden om de volledige lichtoctree te construeren in de volgende sectie.

7.2.3 Licht octree

De lichtoctree beschrijft de octree-representatie van de set van alle lichten binnen de scène. Een illustratie van een lichtoctree is te vinden in figuur 7.16. Elke bladknoop bevat een lijst van lichten waarvan het lichtvolume (gedeeltelijk) overlapt met de bladknoop. Hierdoor is het mogelijk om de set van relevante lichten voor een punt p te beperken van de set van alle lichten binnen de scène, tot de set van lichten die opgeslagen is in de bladknoop waartoe punt p behoort.

De lichtoctree volgt een standaard pointer implementatie. Voordat deze bruikbaar is binnen de grafische kaart, dient de lichtoctree eerst omgezet te worden naar een verbindingloze octree voorstelling.

Om de lichtoctree voor een scène te construeren is de volgende informatie nodig:

- De set van lichten die zich bevindt in de scène
- Een grootte voor de ribben van de kleinste mogelijke bladknoop

De oorsprong van de octree is gedefinieerd als het punt met de grootste mogelijke dimensies waarvoor geldt dat er geen lichtvolumes kleiner zijn dan dit punt.

$$\begin{aligned}
 \mathbf{p}_o := \mathbf{p} - b : & (\forall l \in Sp. x < l.p.x - l.r \wedge \\
 & p.y < l.p.y - l.r \wedge \\
 & p.z < l.p.z - l.r) \wedge \\
 & (\exists \mathbf{p}' (p'.x > p.x \vee \\
 & p'.y > p.y \vee \\
 & p'.z > p.z) \wedge \\
 & (\forall l \in Sp'. x < l.p.x - l.r \wedge \\
 & p'.y < l.p.y - l.r \wedge \\
 & p'.z < l.p.z - l.r))
 \end{aligned}$$

Waarbij \mathbf{p}_o de oorsprong van de lichtoctree is b een offset-waarde is om afrondingsfouten te voorkomen.

Nadat de oorsprong is vastgesteld kan voor elk licht de corresponderende enkele lichtboom worden opgesteld. Deze lichtbomen zullen vervolgens iteratief worden toegevoegd aan aan een lichtoctree geïnitialiseerd met een lege bladknoop.

Het toevoegen van een enkele lichtboom vindt plaats in twee stappen. Eerst wordt afgedaald in de lichtoctree totdat de octreeknop overeenkomend met de wortel van de enkele lichtboom is bereikt. Indien een bladknoop wordt tegengekomen wordt deze vervangen met een takknoop waarvan de kinderen dezelfde lichten bevatten als de bladknoop die vervangen wordt. Vervolgens wordt de wortel van de enkele lichtboom toegevoegd aan de bereikte octree knoop. Elke keer dat een lichtboomknop wordt toegevoegd aan een octreeknop zijn er vijf mogelijke situaties. Deze zijn weergegeven in tabel 7.1.

7.2.4 Verbindingloze octree

Nu de lichtoctree opgesteld is, is het mogelijk om deze voor te stellen als een verbindingloze octree. De structuur van de lichtoctree kan voorgesteld worden zoals beschreven in sectie 7.1.6.

Naast de structuur dient tevens, per gevulde bladknoop, bijgehouden te worden welke lichten van invloed zijn op de corresponderende ruimte. Omdat de gevulde bladknopen slechts een kleine subset van alle knopen zijn is er gekozen om deze data op te slaan in aparte hashtabellen. Hierbij is gekozen voor een vergelijkbare aanpak als in Tiled en Clustered shading. Er zijn drie verschillende datastructuren gespecificeerd:

- Een lijst van alle lichten in de scene.
- Een lijst van lichtindices
- De data-hashtabellen

De lijst van lichtindices bestaan uit integers die wijzen naar specifieke lichten in de lichtlijst. De data-hashtabellen bevat vervolgen per volle bladknoop in een

7. HASHED SHADING

Lichtoctreeknoop o		Enkele Lichtboomknoop l	
		Bladknoop	Takknoop
Leeg	Vol		
Bladknoop	Stop	De index van lichtboomknoop l wordt toegevoegd aan de lijst van indices van octreeknoop o	De octreeknoop o wordt vervangen door een takknoop o' waarvan de kinderen dezelfde indices bevatten als de octreeknoop o . De lichtboomknoop l wordt toegevoegd aan de nieuwe octreeknoop o' .
Takknoop	Stop	Lichtboomknoop l wordt toegevoegd aan elk van de kinderen van octreeknoop o .	Elk van de kinderen van lichtboomknoop l wordt toegevoegd aan het overeenkomstige kind van octreeknoop o .

Tabel 7.1: De mogelijke situaties wanneer een enkele lichtboomknoop wordt toegevoegd aan een octreeknoop.

laag een vector van twee integers. De eerste integer specificeert een beginpunt in de lichtindexlijst. De tweede integer specificeert het aantal lichten behorende bij de gevulde bladknoop. Op deze manier wordt een subset van de lichtindexlijst gespecificeerd. Deze subset komt overeen met alle indices relevant voor de gevulde bladknoop. Deze datastructuren zijn geïllustreerd in figuur 7.17

Wanneer een laag bestaat uit slechts een klein aantal knopen, zal de voorstelling als spatiale hashfunctie relatief veel geheugen gebruiken, door de overhead van de texturen. Om deze reden worden veelal de eerst i lagen niet explicet voorgesteld maar samengenomen in de eerste voorgestelde laag.

Het algoritme om een lichtoctree om te zetten naar een verbindingloze octree kan dan als volgt worden voorgesteld.

- Haal alle knopen uit de lichtoctree op behorende tot laag j , waarbij bladknopen in laag $j' < j$ worden opgesplits in kleinere bladknopen.

- Voor elke knoop in laag j , bereken de octreetabelwaarde, gespecificeerd als:

Figuur 7.17: Visuele weergave van de datastructuren binnen de constructie van de verbindingloze octree.

$$\text{octree_node}_i := \left(\sum_{k=0}^7 \text{is_leaf}(\text{sub_node}_k) \times 2^k, \sum_{k=0}^7 \text{is_empty}(\text{sub_node}_k) \times 2^k \right)$$

$$\text{is_leaf}(\text{node}) = \begin{cases} 1 & : \text{node is een blad knoop.} \\ 0 & : \text{anders} \end{cases}$$

$$\text{is_empty}(\text{node}) = \begin{cases} 1 & : \text{node is geen blad knoop, of bevat minimaal 1 relevant licht.} \\ 0 & : \text{anders} \end{cases}$$

- Indien een kind van een knoop in laag j
 - een takknoop is: Voeg deze toe aan de lijst van takknopen van laag $j + 1$.
 - een gevulde bladknoop is: Voeg deze toe aan de lijst van bladknopen van laag j .
- Bouw de octreetabel voor alle octree knopen
- Voor alle bladknopen bepaal de datatabelwaarde gespecificeerd als:

```
data_node = (len(light_indices), len(node.indices))
```

vervolgens worden de knoopindices toegevoegd aan de lijst van lichtindices.

- Bouw de datatabel voor alle data knopen
- Herhaal totdat de volgende laag geen takknopen meer bevat.

Na uitvoering zijn n octreetabellen, $m \leq n$ datatabellen en een lichtindexlijst opgesteld. Deze kunnen op de GPU geladen worden en gebruikt worden in de shaders.

7.2.5 Licht toekenning

Nu de verbindingloze octree is opgesteld kan deze gebruikt worden voor de lichttoekenning.

een afdaling in de verbindingloze octree. Voor elke stap in de afdaling dient eerste de octree beschrijving opgehaald te worden uit de verbindingloze octree. Deze is gedefinieerd als

$$\begin{aligned} (\text{is_leaf}_i, \text{is_empty}_i) &= H_i [\mathbf{k}_i + \Phi_i [\mathbf{k}_i] \mod m_i] \\ \mathbf{k}_i &= \lfloor * \mathbf{p}' / s_i \rfloor \end{aligned}$$

Hierbij is \mathbf{k}_i de positie in laag i , \mathbf{p}' de positie van fragment \mathbf{p} ten opzichte van de octree oorsprong $\mathbf{O}_{\text{octree}}$ en s_i de grootte van een knoop in laag i . De waardes `is_leaf` en `is_empty` beschrijven de structuur van de hashcluster behorende tot fragment \mathbf{p} en de hashclusters die behoren tot dezelfde ouder. Om de relevante waarde voor fragment \mathbf{p} te vinden dient eerst vastgesteld te worden tot welk kind fragment \mathbf{p} behoort. De positie binnен de ouder kan berekend worden als:

$$\mathbf{k}_{\text{local}} = \mathbf{k}_{i+1} - 2 * \mathbf{k}_i$$

waarbij de bit locatie van fragment \mathbf{p} gesteld kan worden als

$$\sum_{j=0}^2 \mathbf{k}_{\text{local},j} * 2^j$$

Als laatste kan de relevante bit met behulp van bitverschuivingen verkregen worden:

```
# bit masking of k-th bit in n
int mask = 1 << k
int masked_n = n & mask
int bit = masked_n >> k
```

Wanneer de waardes `is_leaf` en `is_empty` berekend zijn, zijn er 3 mogelijkheden:

- De knoop in laag i is een tak knoop, en de hashcluster wordt berekend voor laag $i + 1$.
- De knoop is een niet lege bladknoop. De hashcluster geassocieerd met fragment \mathbf{p} wordt opgehaald uit de datahashtabel geassocieerd met laag i .
- De knoop is een lege bladknoop en het hashcluster $(0, 0)$ wordt teruggegeven.

Wanneer het hash cluster gevonden is, kan de shading plaats vinden. Dit is exact hetzelfde als bij Tiled en Clustered shading. De pseudo code voor dit algoritme is weergegeven in lst 6. Verder is een illustratie van de bepaling van het relevante hash cluster voor punt \mathbf{p} weergegeven in figuur 7.18.

In deze sectie is een compleet overzicht gegeven van het hashed shading algoritme op basis van de verbindingloze octree. In de volgende sectie zal de efficiëntie worden bepaald aan de hand van de test scenes.

```

for (uint layer_i = 0;
    layer_i < OCTREE_DEPTH;
    layer_i++) {
    octree_coord_cur = octree_coord_next;

    next_node_size_den *= 2;
    octree_coord_next =
        ivec3(floor(fragment_octree_position *
                    next_node_size_den));
    index_dif = octree_coord_next -
                octree_coord_cur * 2;
    index_int = index_dif.x +
                index_dif.y * 2 +
                index_dif.z * 4;

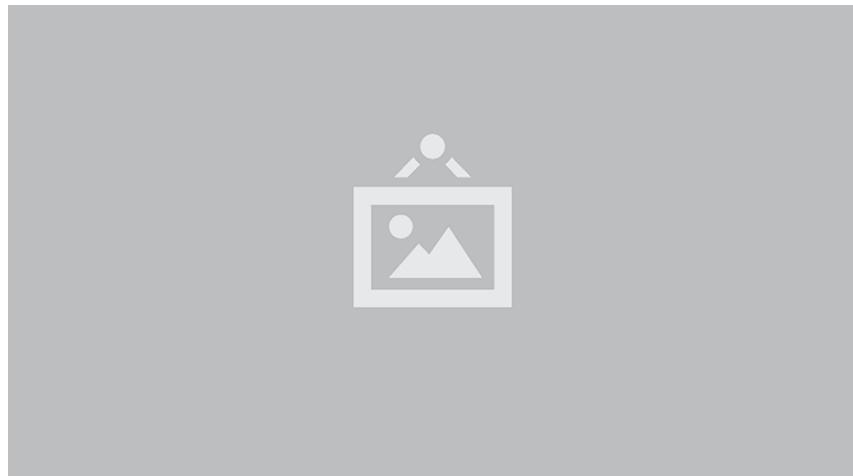
    octree_data =
        obtainNodeFromSpatialHashFunction(
            octree_coord_cur,
            octree_offset_tables[layer_i],
            octree_data_tables[layer_i]);

    if(extractBit(octree_data.x, index_int)) {
        if(extractBit(octree_data.y, index_int)) {
            light_data =
                obtainNodeFromSpatialHashFunction(
                    octree_coord_next,
                    light_offset_tables[layer_i],
                    light_data_tables[layer_i]);
        }
        break;
    }
    uint offset = light_data.x;
    uint n_lights = light_data.y;

    for (uint i = offset; i < offset + n_lights; i++) {
        light_acc += computeLight(lights[light_indices[i]],
                                  param);
    }
}

```

Listing 6: Lichttoekenning in de GLSL shader.

Figuur 7.18: Visuele representatie van het hashed shading algoritme.

7.3 Implementatie in nTiled

7.4 Testen en resultaten

7.4.1 Seed

%

7.4.2 Constructie tijd

7.4.3 Geheugen gebruik

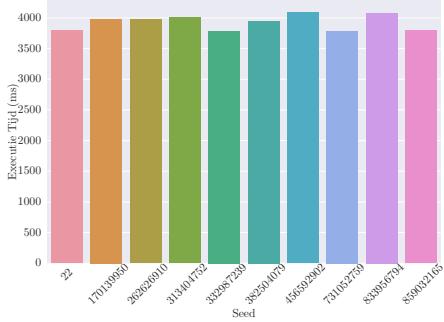
7.4.4 Frames

7.4.5 Lichten

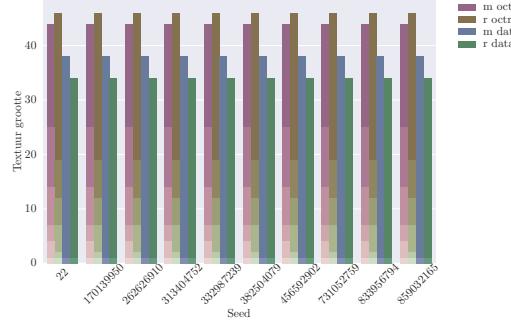
7.4.6 Resolutie

Discussie

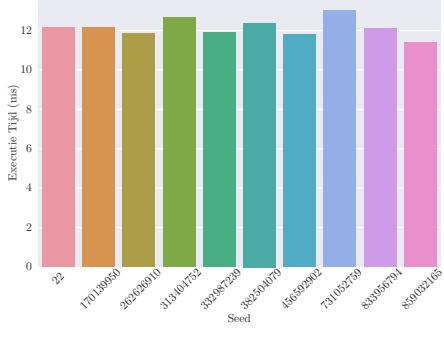
7.4. Testen en resultaten

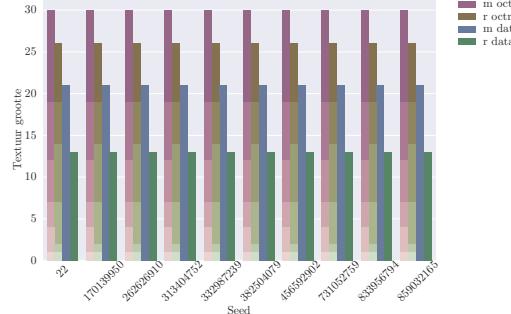
(a) Spaceship indoor: 1260 lichten.

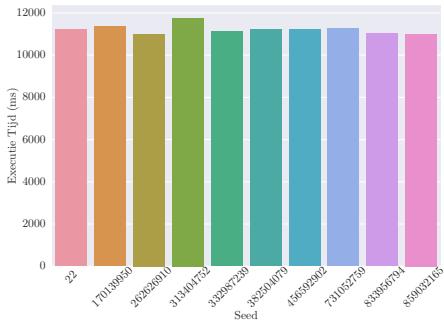
(a) Spaceship indoor: 1260 lichten.

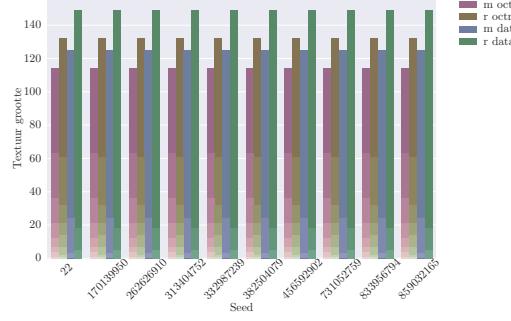
(b) Pipers Alley: 1044 lichten.

(b) Pipers Alley: 1044 lichten.

(c) Ziggurat stad: 1170 lichten.

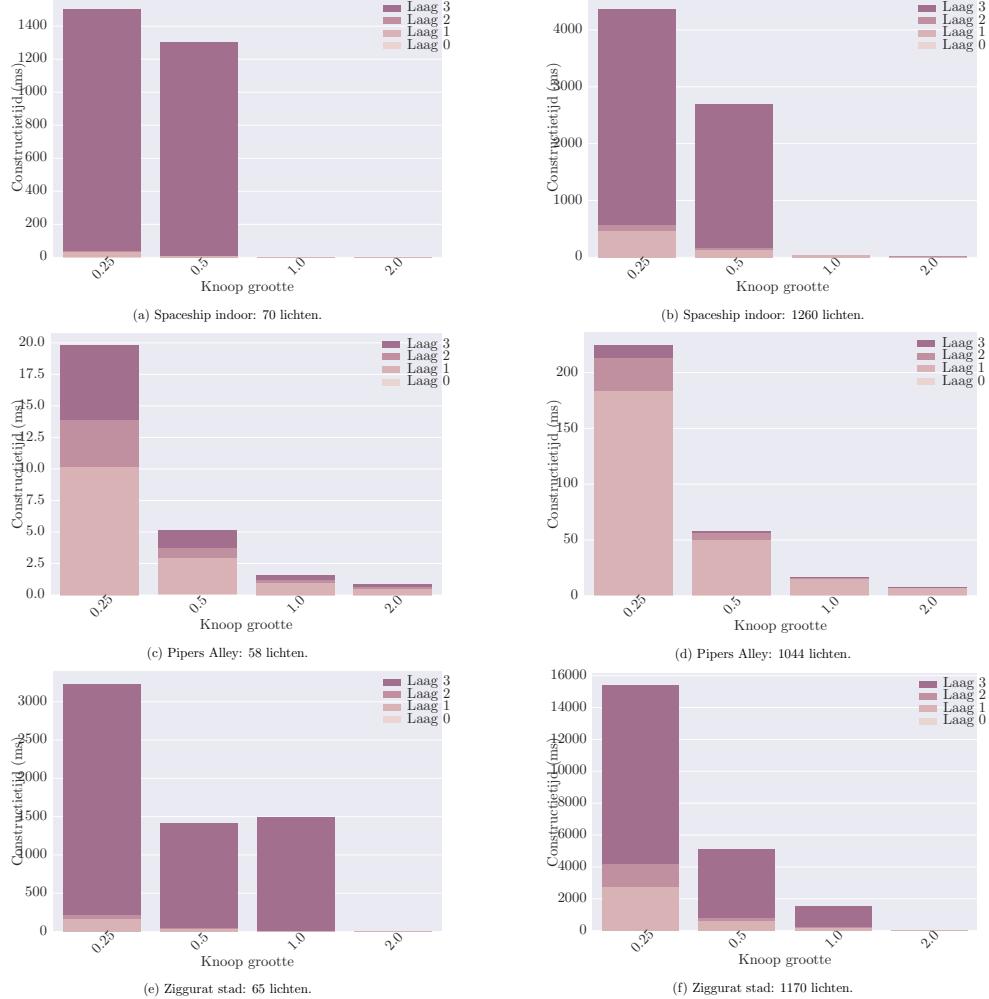

(c) Ziggurat stad: 1170 lichten.

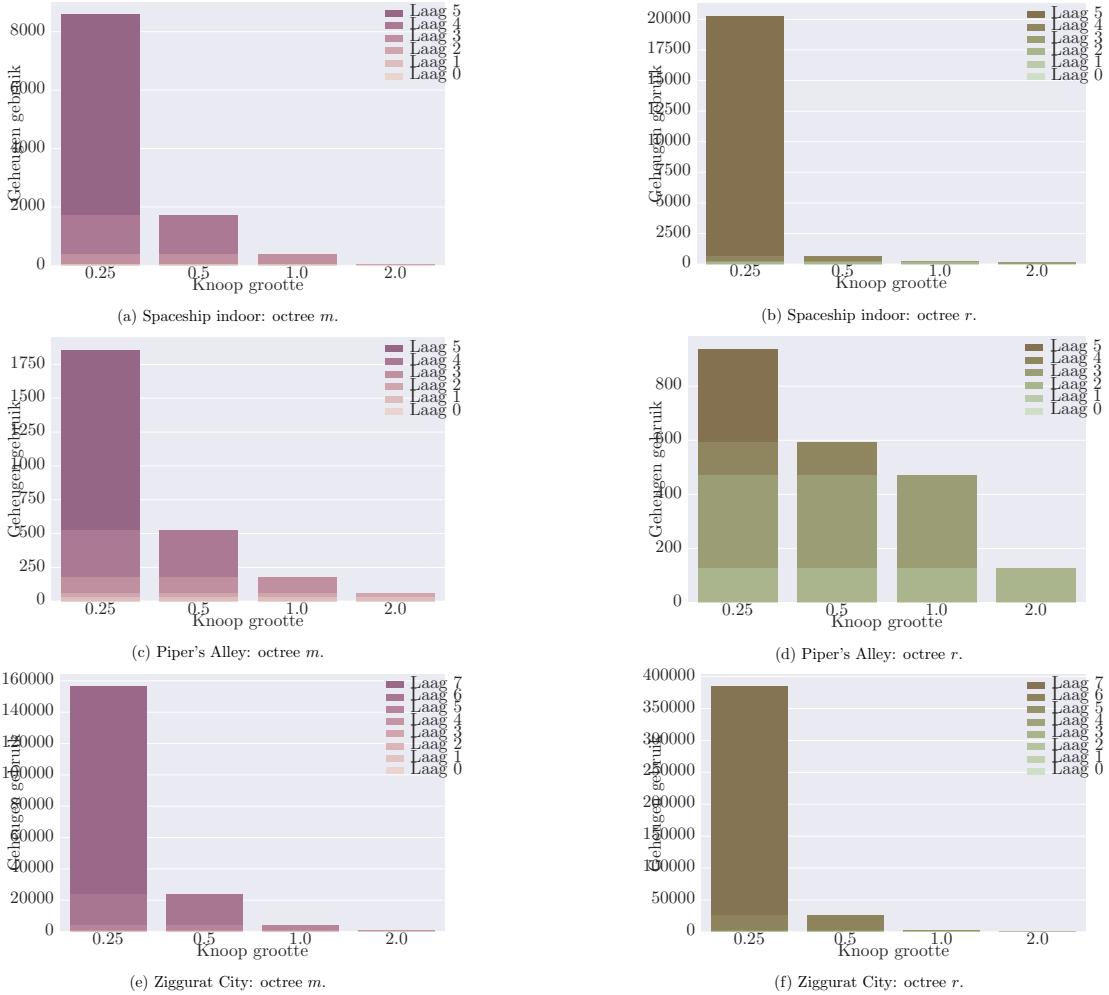
Figuur 7.19: Overzicht van de constructie-tijd van de verbindingloze octree bij verschillende seeds.

Figuur 7.20: Overzicht van het geheugenverbruik van de verbindingloze octree bij verschillende seeds.

7. HASHED SHADING

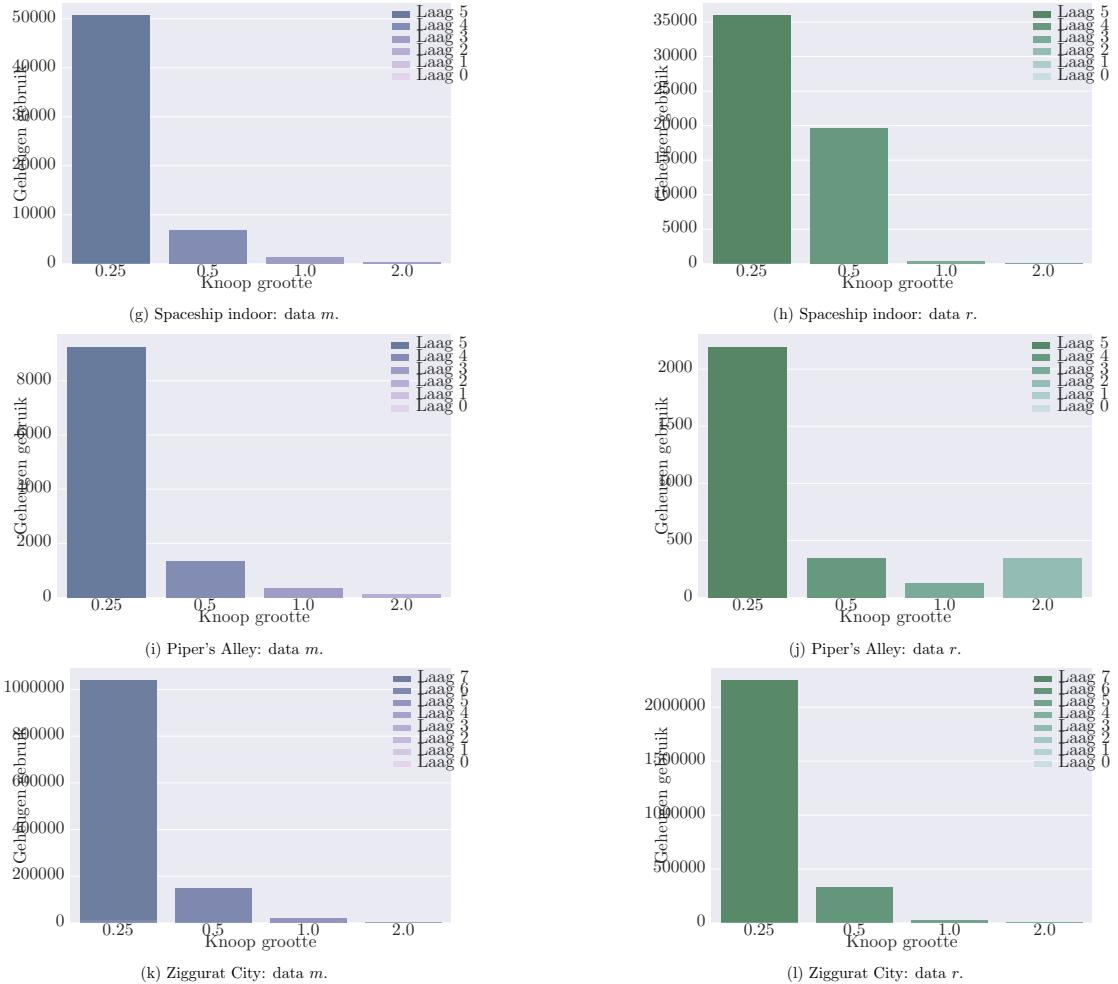

Figuur 7.21: Overzicht van de constructietijd van de verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knooggrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).

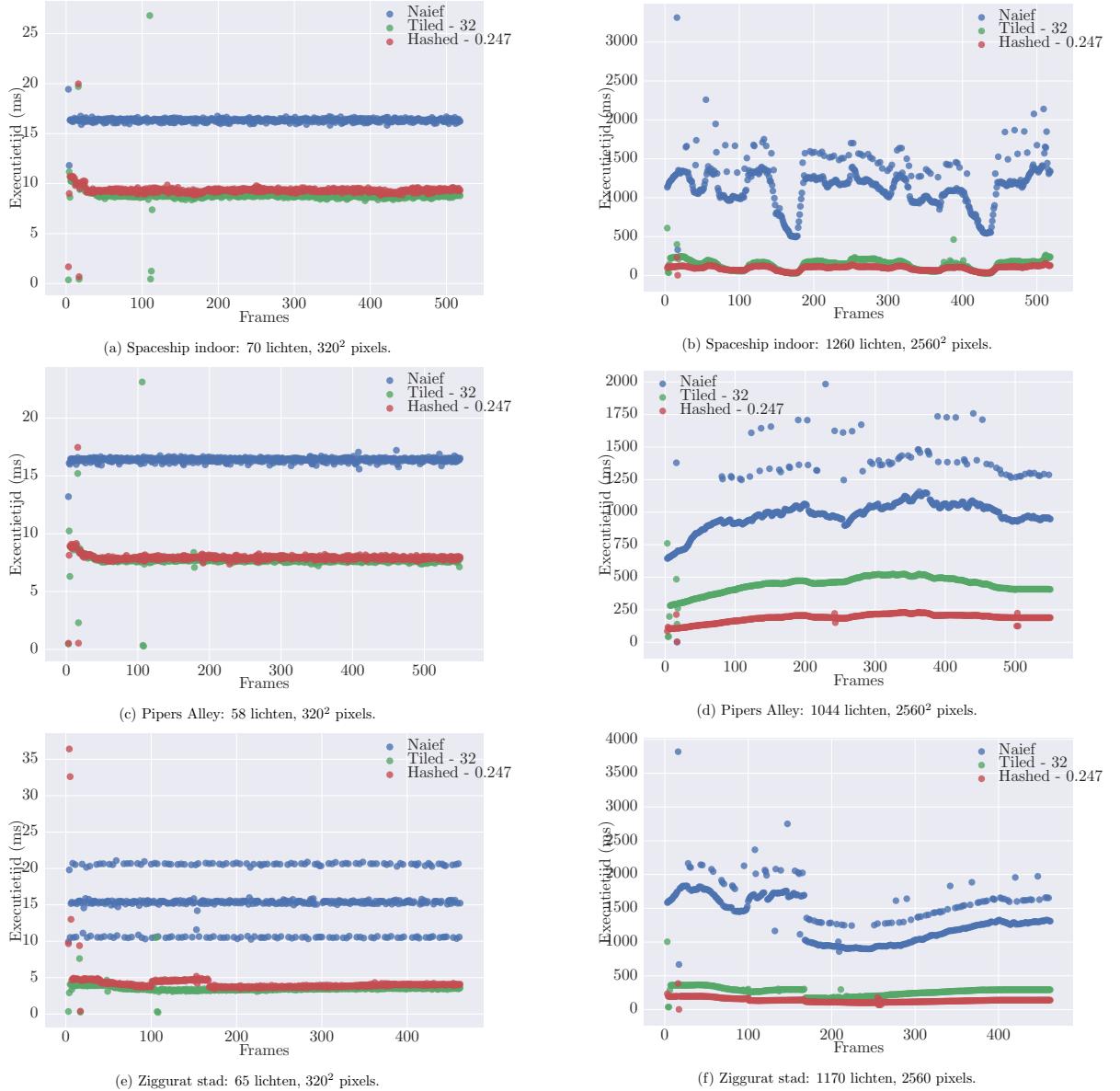
Figuur 7.22: Overzicht van het geheugengebruik van de octree representatie van de verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knooppGrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).

7. HASHED SHADING

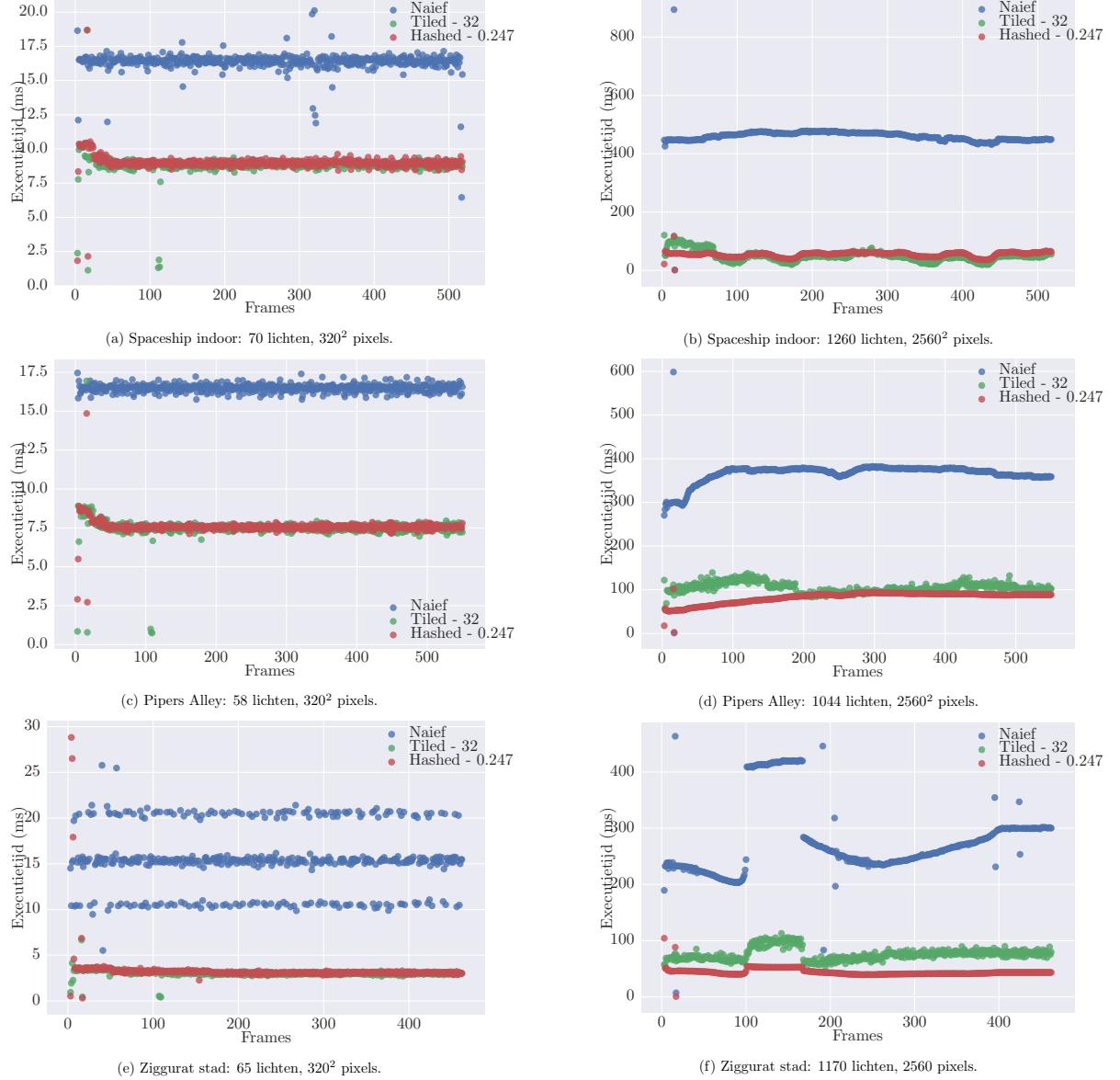
Figuur 7.22: Overzicht van het geheugengebruik van de datavoorstelling verbindingloze octree bij verschillende groottes van de knopen (waarbij de knoopgrootte relatief is aan de grootte van lichten in de scene).

7.4. Testen en resultaten

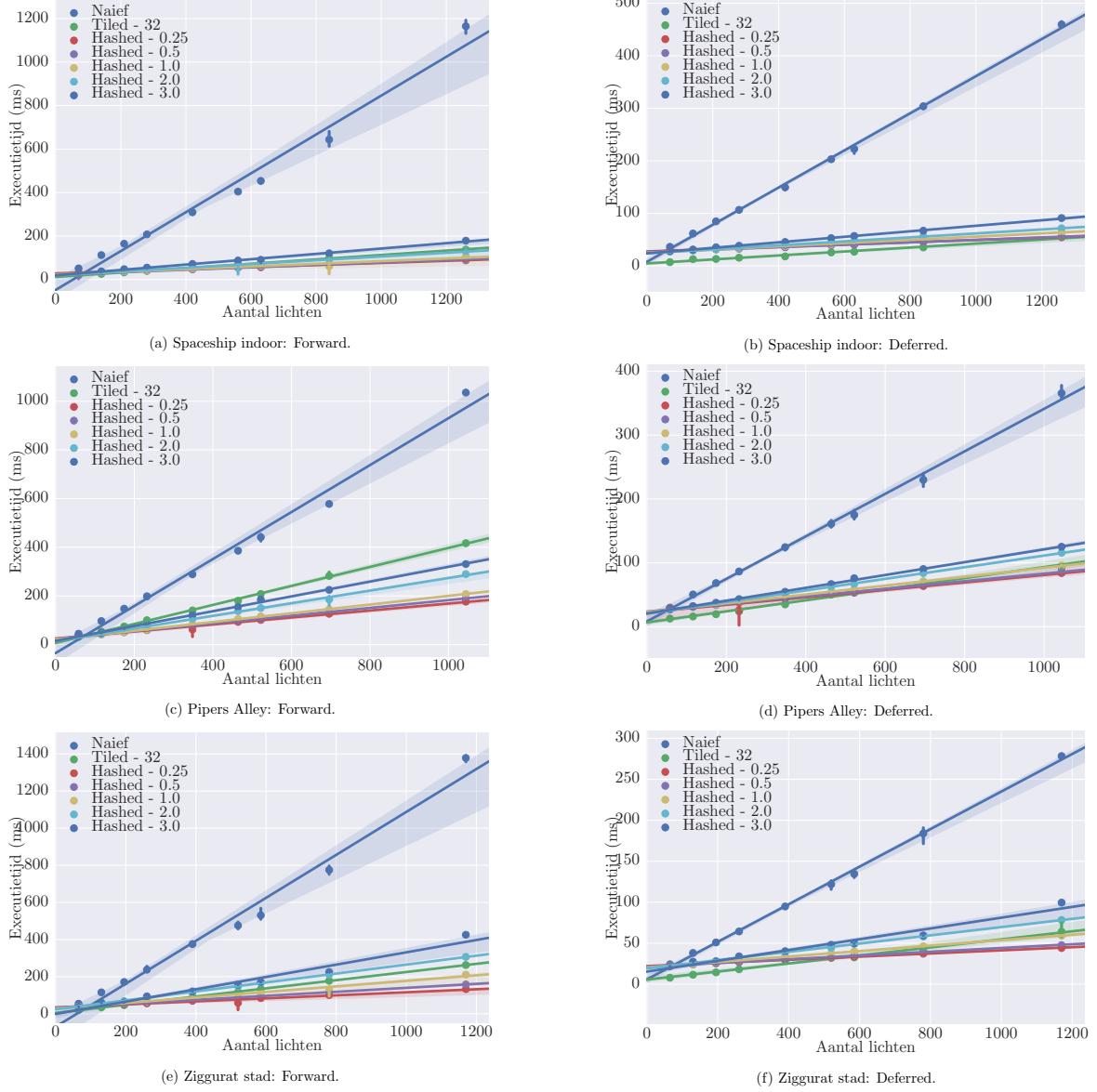
Figuur 7.23: Overzicht van de executietijd voor Forward shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

7. HASHED SHADING

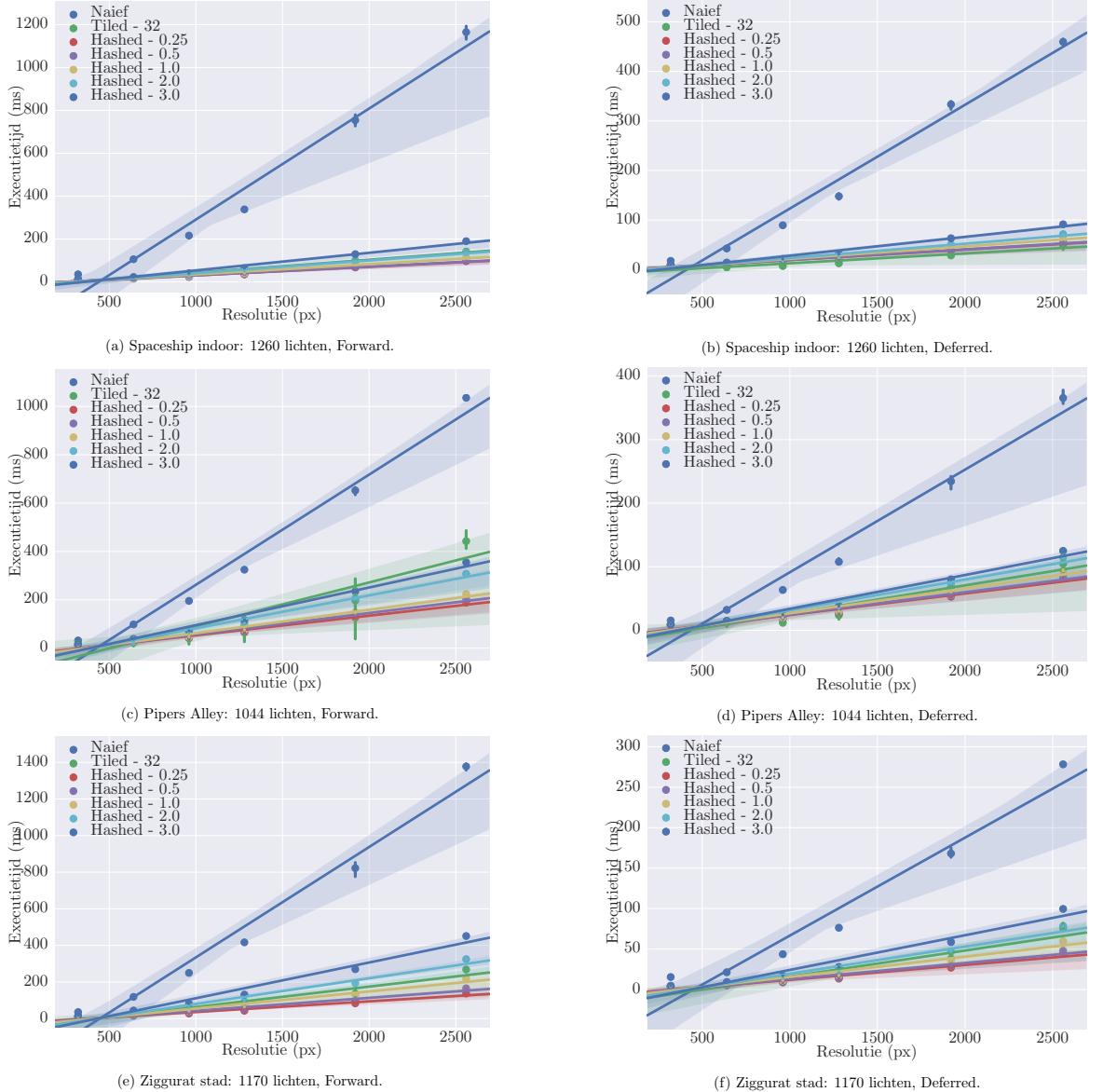
Figuur 7.24: Overzicht van de executietijd voor deferred shading per frame voor de drie testscenes bij verschillende resolutie en groottes van aantal lichten.

7.4. Testen en resultaten

Figuur 7.25: Overzicht van de executietijd per aantal lichten bij een resolutie van 2560 voor de drie testscenes.

7. HASHED SHADING

Figuur 7.26: Overzicht van de executietijd per resolutie voor de drie testscenes.

Hoofdstuk 8

Besluit

Bibliografie

- [1] Akenine-Möller, T., Haines, E., and Hoffman, N. *Real-Time Rendering, Third Edition*. CRC Press, 2016.
- [2] Andersson, J. Parallel graphics in frostbite-current & future. *SIGGRAPH Course: Beyond Programmable Shading* (2009).
- [3] Balestra, C., and Engstad, P.-K. The technology of uncharted: Drakes fortune. In *Game Developer Conference* (2008).
- [4] Bentley, J. L. Multidimensional binary search trees used for associative searching. *Communications of the ACM* 18, 9 (1975), 509–517.
- [5] Billeter, M., Olsson, O., and Assarsson, U. Efficient stream compaction on wide simd many-core architectures. In *Proceedings of the conference on high performance graphics 2009* (2009), ACM, pp. 159–166.
- [6] Choi, M. G., Ju, E., Chang, J.-W., Lee, J., and Kim, Y. J. Linkless octree using multi-level perfect hashing. In *Computer Graphics Forum* (2009), vol. 28, Wiley Online Library, pp. 1773–1780.
- [7] Cormen, T. H. *Introduction to algorithms*. MIT press, 2009.
- [8] Czech, Z. J., Havas, G., and Majewski, B. S. Perfect hashing. *Theoretical Computer Science* 182, 1-2 (1997), 1–143.
- [9] Deering, M., Winner, S., Schediwy, B., Duffy, C., and Hunt, N. The triangle processor and normal vector shader: a vlsi system for high performance graphics. In *ACM SIGGRAPH Computer Graphics* (1988), vol. 22, ACM, pp. 21–30.
- [10] Engel, W. The light pre-pass renderer: Renderer design for efficient support of multiple lights. *SIGGRAPH Course: Advances in realtime rendering in 3D graphics and games* (2009).
- [11] Fox, E. A., Heath, L. S., Chen, Q. F., and Daoud, A. M. Practical minimal perfect hash functions for large databases. *Communications of the ACM* 35, 1 (1992), 105–121.

- [12] Fuchs, H., Poulton, J., Eyles, J., Greer, T., Goldfeather, J., Ellsworth, D., Molnar, S., Turk, G., Tebbs, B., and Israel, L. Pixel-planes 5: a heterogeneous multiprocessor graphics system using processor-enhanced memories. In *ACM Siggraph Computer Graphics* (1989), vol. 23, ACM, pp. 79–88.
- [13] Garanzha, K., and Loop, C. Fast ray sorting and breadth-first packet traversal for gpu ray tracing. In *Computer Graphics Forum* (2010), vol. 29, Wiley Online Library, pp. 289–298.
- [14] Glassner, A. S. *Algorithms for efficient image synthesis*. PhD thesis, University of North Carolina at Chapel Hill, 1988.
- [15] Guttman, A. *R-trees: a dynamic index structure for spatial searching*, vol. 14. ACM, 1984.
- [16] Hecht, E. *Optics, Global Edition*. Always learning. Pearson Education, Limited, 2016.
- [17] Hollemeersch, C., Pieters, B., Lambert, P., and Van de Walle, R. Accelerating virtual texturing using cuda. *GPU Pro: advanced rendering techniques 1* (2010), 623–641.
- [18] Karis, B. Real shading in unreal engine 4. *Proc. ACM SIGGRAPH Courses* (2013), 22.
- [19] Kleinberg, J., and Tardos, E. *Algorithm design*. Pearson Education India, 2006.
- [20] Lauritzen, A. Deferred rendering for current and future rendering pipelines. *SIGGRAPH Course: Beyond Programmable Shading* (2010), 1–34.
- [21] Lefebvre, S., and Hoppe, H. Perfect spatial hashing. In *ACM Transactions on Graphics (TOG)* (2006), vol. 25, ACM, pp. 579–588.
- [22] Lefohn, A. E., Sengupta, S., and Owens, J. D. Resolution-matched shadow maps. *ACM Trans. Graph.* 26, 4 (Oct. 2007).
- [23] Lengyel, E. The mechanics of robust stencil shadows. <http://www.gamasutra.com> (2002).
- [24] Magnusson, K. Lighting you up in battlefield 3. In *Proc. 25th Annual Game Developers Conference* (2011).
- [25] Mara, M., and McGuire, M. 2d polyhedral bounds of a clipped, perspective-projected 3d sphere. *JCGT. in submission 5* (2012).
- [26] Meagher, D. Geometric modeling using octree encoding. *Computer graphics and image processing* 19, 2 (1982), 129–147.
- [27] Mittring, M. A bit more deferred–cryengine 3. In *Triangle Game Conference* (2009), vol. 4.

- [28] Naylor, B. F. A tutorial on binary space partitioning trees. In *Computer Games Developer Conference Proceedings* (1998), pp. 433–457.
- [29] Olsson, O., and Assarsson, U. Tiled shading. *Journal of Graphics, GPU, and Game Tools* 15, 4 (2011), 235–251.
- [30] Olsson, O., Billeter, M., and Assarsson, U. Clustered deferred and forward shading. In *Proceedings of the Fourth ACM SIGGRAPH/Eurographics conference on High-Performance Graphics* (2012), Eurographics Association, pp. 87–96.
- [31] Perlin, K. An image synthesizer. *ACM Siggraph Computer Graphics* 19, 3 (1985), 287–296.
- [32] Persson, E. Practical clustered shading. *SIGGRAPH Course: Advances in Real-Time Rendering in Games* (2013).
- [33] Pharr, M., Jakob, W., and Humphreys, G. *Physically Based Rendering: From Theory to Implementation*. Elsevier Science, 2016.
- [34] Pranckevičius, A., and Dude, R. Physically based shading in unity. In *Game Developer's Conference* (2014).
- [35] Saito, T., and Takahashi, T. Comprehensible rendering of 3-d shapes. In *ACM SIGGRAPH Computer Graphics* (1990), vol. 24, ACM, pp. 197–206.
- [36] Satish, N., Harris, M., and Garland, M. Designing efficient sorting algorithms for manycore gpus. In *Parallel & Distributed Processing, 2009. IPDPS 2009. IEEE International Symposium on* (2009), IEEE, pp. 1–10.
- [37] Schling, B. *The Boost C++ Libraries*. XML Press, 2011.
- [38] Sedgewick, R., and Wayne, K. *Algorithms*, 4th ed. Addison-Wesley Professional, 2011.
- [39] Sigg, C., Weyrich, T., Botsch, M., and Gross, M. H. Gpu-based ray-casting of quadratic surfaces. In *SPBG* (2006), pp. 59–65.
- [40] Suffern, K. *Ray Tracing from the Ground Up*. Taylor & Francis, 2007.
- [41] Swoboda, M. Deferred lighting and post processing on playstation 3. In *Game Developer Conference* (2009).
- [42] Tatarchuk, N. Advances in real-time rendering, part ii. In *ACM SIGGRAPH 2016 Courses* (New York, NY, USA, 2016), SIGGRAPH '16, ACM.
- [43] Tebbs, B., Neumann, U., Eyles, J., Turk, G., and Ellsworth, D. Parallel architectures and algorithms for real-time synthesis of high quality images using deferred shading. Tech. rep., DTIC Document, 1989.
- [44] Valient, M. The rendering technology of killzone 2. In *Game Developers Conference* (2009).

BIBLIOGRAFIE

- [45] Watkins, G. S. A real time visible surface algorithm. Tech. rep., DTIC Document, 1970.
- [46] Wolfe, J. M., Kluender, K. R., Levi, D. M., Bartoshuk, L. M., Herz, R. S., Klatzky, R. L., Lederman, S. J., and Merfeld, D. M. *Sensation & perception*, 4 ed. Sinauer Sunderland, MA, 2015.

Fiche masterproef

Student: Martinus Wilhelmus Tegelaers

Titel: Forwaards en deferred hashed shading

Engelse titel: Realtime rendering of many light sources

UDC: 621.3

Korte inhoud:

Thesis voorgedragen tot het behalen van de graad van Master of Science in de ingenieurswetenschappen: computerwetenschappen, hoofdspecialisatie Mens-machine communicatie

Promotor: Prof. dr ir. P. Dutre

Assessor: T. Do

Begeleider: T.O. Do